

TRI ORIGINALNE, ELEGANTNE I POTRESNE PRIČE

小川
洋子

JOKO OGAWA
BAZEN
TRI NOVELE

ダイブ
イン
グ
・
プ
ー
ル

TANESI

Joko Ogava svrstava se među najbolje savremene japanske pisce. Rođena je 1962. godine i do sada je objavila preko dvadeset fikcionalnih i nefikcionalnih dela, a prema njenim romanima snimljeni su i filmovi. Dobitnica je svih prestižnih književnih nagrada u Japanu, između ostalog, ponela je Akutagavinu nagradu za *Dnevnik trudnoće*, kao i čuvenu Tanizakijevu nagradu za knjigu *Mimim marš*. Dela joj se prevode širom sveta, a u Japanu su među najčitanijima. U Ogavinim romanima protagonisti su uglavnom žene. U njihove živote čitalac biva uvučen pronicljivim spisateljičnim opisima onoga što one, najčešće kao u iskrivljenom ogledalu, primećuju i osećaju, ili odbijaju da vide. Ton dela je promenljiv: od nadrealnog, preko grotesknog – ponekad s primesama šaljivog – do psihološki dvosmišlenog i često duboko uznemirujućeg. Ogavu snažno privlače motiv vode i snovi, a fascinirana je fizičkim i mentalnim poremećajima. Piše jednostavno i mirno. Na površini sve izgleda spokojno. Ali njeno umeće leži u tome što joj polazi za rukom da nas obuzme i povede ka onome što je izvan očekivanog. Najpoznatija Ogavina dela su *Profesor i kućna pomoćnica*, *Hotel Ajris*, *Treći prst ...*

SAVREMENI JAPANSKI ROMAN

JOKO ČGAVA

BAZEN

TRI NOVELE

Prevod. sa engleskog
KSENIJA TODORVIĆ

TANES2011

Naslov originala

Yoko Ogawa

Samenai kocha

Ninshin karenda

Dormitory

Copyright © by Yoko Ogawa

Copyright © za srpsko izdanje TANESI, 2011

BAZEN

Ovde je uvek toplo. Osećam se kao da me je progutala neka ogromna životinja. Posle nekoliko minuta, moja kosa, trepavice, pa čak i bluza školske uniforme ovlaže se od toplote i vlage; ovijena sam mokrom koprenom koja blago miriše na hlor.

Daleko dole, ispod mojih stopala, nežni talasići boraju bledoplavu površinu vode. Neprekidni mlaz majušnih mehurića diže se iz bazena za skokove u vodu; ne mogu da vidim dno. Tavanica je staklena i veoma visoka. Sedim na sredini otvorenih tribina, kao da visim u vazduhu.

Đun izlazi na desetmetarsku dasku. Obukao je kupaće gaće boje rđe koje sam juče videla na sušaču ispred prozora njegove sobe. Kada stigne do kraja daske, polako se okrene. Onda, okrenut leđima prema vodi, poravna pete. Napet mu je svaki mišić na telu, kao da zadržava dah. Linija mišića od članka do butine ima lepotu brozane statue.

Ponekad bih volela da umem da opišem kako se divno osećam tokom tih sekundi, od trenutka kada ispruži ruke iznad glave, kao da hoće nešto da dohvati, do trena kada nestane u vodi. Ali nikad ne umem da nađem prave reči. Možda zbog toga što on pada kroz vreme, do mesta do kojeg reči ne mogu da stignu.

„Povratna dva i po salta zgrčeno”, mrmlijam.

Loš skok. Grudima udara o vodu s pljuskom i oko njega se diže zavesa belih kapljica.

Ja uživam, svejedno mi je da li skače pogrešno ili uranja bez prskanja. Nikad ne sedim zbog dobrog skoka i nikad me loš ne razočara. Đunovo lepo telo prodire kroz ova detinjasta osećanja i stiže do najdubljim mesta u meni.

Pojavljuje se iz pene, a ustalasana površina vode skuplja se oko njegovih ramena poput vela. Polako pliva prema ivici bazena.

Videla sam snimke načinjene ispod vode. Kadar je ispunjen tamnoplavom vodom, a onda skakač uleće, okreće se na dnu i odbacuje prema površini. Ovaj podvodni okret lepši je od samog skoka u vodu: gležnjevi i ruke veličanstveno klize kroz vodu, a telo je sasvim obujmljeno čistotom bazena. Kada žene skaču, njihova kosa pod vodom leluja kao na poventarcu; svi izgledaju tako spokojno, kao deca na vežbama dubokog disanja.

Jedan za drugim, skakači klize u vodu i elegantno se izvijaju ispred kamere. Volela bih da se sporije kreću, da duže budu na vidiku, ali već posle nekoliko sekundi glave im se ponovo pojave iznad površine vode.

Da li Đun pusti svoje telo da slobodno pluta na dnu bazena, kao fetus u majčinoj utrobi? Kako bih volela da ga posmatram koliko mi srce želi dok lebdi tako potpuno slobodan.

Mnogo vremena provodim na tribinama, kraj bazena. Bila sam juče i prethodno, i pre tri meseca. Ni na šta ne mislim i ništa ne očekujem; u stvari, naizgled nema razloga da budem ovde. Samo sedim i posmatram Đunovo mokro telo.

Živimo pod istim krovom više od deset godina, idemo u istu srednju školu, znači viđamo se i razgovaramo više puta svakog dana. No samo kraj bazena osećam da sam najbliža Đunu – kada skače u vodu, kad se njegovo telo, gotovo bespomoćno u kupaćim gaćama, pruža, uvrće u prigrub, leti zgrčeno. Obučena u uredno ispeglanu suknju i tek opranu bluzu, zauzimam mesto na tribinama i školsku torbu spuštam kod nogu. Ne bih mogla da ga dohvatim s ovog mesta, nikad.

A to je posebno mesto, moja lična osmatračnica. Samo ja mogu da ga vidim, a on mi ide pravo u susret.

Prolazim pored radnji u blizini stanice i skrećem s glavne u prvu usku ulicu koja vodi ka jugu, uz prugu. Buka i komešanje polako zamiru. Maj je mesec tako da se topolota zadržava u vazduhu i kad stignem do stanice posle Đunovog treninga.

Pošto prođem park – u stvari, samo dečje igralište s česmom – samački dom, napušteno porodilište, vide se samo redovi kuća. Treba mi više od dvadeset pet minuta da pešice stignem kući. Usput se ono klupko ljudi koji su zajedno sa mnom izašli iz stanice polako odmotava i nestaje sa sunčevim zracima. Na kraju, obično ostanem sasvim sama.

Pored puta je niska živica. Iza nje se postepeno pojavljuje drveće i pepeljastocrni zid, dopola prekriven bršljanom. Na mestima gde bršljan ne raste zid je zelen od mahovine, kao da su živi ti blokovi od

kojih je sazidan. Zatim je tu kapija, otvorena, privezana zardalim lancem, koji je, naizgled, sprečava da se ikad zatvori.

U stvari, nikad je nisam ni videla zatvorenu. Uvek je otvorena, spremna da poželi dobrodošlicu svakome kome je potreban bog u trenutku nevolje ili bola. Niko nije vraćen s kapije, čak ni ja.

Uz kapiju je zastakljena oglasna tabla osvetljena neonskom cevi, i na njoj je izložena misao nedelje: KO JE DRAGOCENIJI? TI ILI TVOJ BRAT? SVI SMO MI BOŽJA DECA I NIKAD SE PREMA BRATU NE SMEŠ OPHODITI KAO PREMA STRANCU. Svake subote posle podne moj otac dosta vremena provodi prelistavajući Sveto pismo pre nego što pažljivo nastrože tuš na kamen i ispiše ovakvu misao. Miris mastila natopio je staru kutiju u kojoj drži četke i brus. Iz malenog suda naspe nekoliko kapi vode na udubljenje u kamenu i onda, držeći štapić tuša sasvim uspravno, sastruže mastilo u tamnu tečnost. Četku umače tek kada okonča ove dugotrajne pripreme. Svaki pokret je spor, gotovo da pobesniš od sporosti, kao da obavlja neki svečani obred. Uvek se trudim da se tiho prošunjam pored njegovih vrata, da ga ne uznemirim.

Privučeni neonskom svetlošću, bezbroj sićušnih insekata gamiže po oglasnoj tabli među očevim savršeno oblikovanim ideogramima. U jednom trenutku se veče pretvorilo u noć. Tama u ulazu čini mi se gušća nego na ulici, možda zbog gustog rastinja koje ispunjava dvorište. Drveće je bez reda posađeno uza zid, grane su se izmešale i izrasle. Prednje dvorište prekriveno je gustom smešom korova i cveća.

U tom moru zelenila na noćnom nebu najviše se primećuju dva ogromna ginko drveta. Svake jeseni deca navuku rukavice da sakupe plod. Kao najstariji, Đun se penje na jednu od debljih grana i tresu drvo. Onda mlađa deca mahnito jure pod kišom plodova i suvog žutog lišća. Kad god prođem pored ovih stabala, pomislim na meku koru ploda koja se, zgnječena, kao gusenica zalepi za đon dečjih cipela; setim se i strašnog smrada koji se od toga širi kućom.

S leve strane ginko drveća nalazi se crkva, a ukoso iza nje, povezana pokrivenim hodnikom, nalazi se zgrada koju zovemo Svetionik. To je moj dom.

Bledoplava vlaga koju sam upila na tribinama kraj bazena već je izvetrila dok sam stigla do nje. Telo mi je suvo i prazno. Uvek je tako:

nikad ne mogu da se vratim kući kao ostale devojčice. Prvo pročitam misao sedmice, onda prođem kroz kapiju, pa uđem u Svetionik – i uvek me nešto zaustavi, uvek mi se učini da nešto nije na svom mestu.

Ponekad, dok prilazim, Svetionik mi se ukaže kao čvrst i bridak, a ja sam, nasuprot njemu, neodređena i maglovita. Drugi put osećam kako mi je sve bolno jasno i oštro, a Svetionik je nekako maglovit. U svakom slučaju, uvek postoji nešto nepomirljivo između kuće i mene, nešto što ne mogu da prevaziđem.

To je moj dom. Moja porodica je tu. I Đun. Podsetim se na to kad god uđem u zeleni zastor i otvorim vrata Svetionika.

Pokušam da sredim uspomene i shvatim da su najranija sećanja najjasnija i neizbrisiva.

Blistavo jutro ranog leta. Đun i ja se igramo pored starog bunara iza kuće. Bunar je zatvoren pre mnogo vremena i na njemu je zasađena smokva. Mora da nam je četiri ili pet godina, znači ubrzo po Đunovom dolasku u Svetionik. Majka mu je bila alkoholičarka a on vanbračno dete, pa ga je neko od vernih parohijana doveo k nama.

Odlomila sam grančicu smokvinog drveta i posmatrala mlečnobelu tečnost kako se cedi iz rane. Na dodir bi mi taj lepljivi izlivak ostajao na prstima. Odlomila sam još jednu grančicu.

„Vreme za mlekanje!”, rekla sam Đunu.

Naterala sam ga da mi sedne u krilo, obgrlila ga oko ramena i prinela granu njegovim usnama. U to vreme se nije moglo naslutiti da će Đunovo telo jednom biti mišićavo i da će sijati u prozirnoj vodi bazena. Ruke mi pamte samo mekoću običnog malog deteta. Poput novorođenčeta na dojci, on bi napucao usne i gugutao, čak bi svoje šake obavio oko moje, kao da drži bočicu. Smokvino mleko imalo je gorak, zemljani miris.

Odjednom me je oblilo neobično i strašno osećanje. Možda ga je izazvalo smokvino mleko ili mekota Đunovog tela, ali tako je počelo – mada je moguće da me je ovo stravično osećanje uhvatilo i ranije, pre nego što sam rođena.

Odlomila sam još deblju granu s više mleka i premazala ga preko njegovih usta. Namrštio je obrve i olizao usne. U tom trenutku je sunčeva svetlost postala bleštava, prizor nestaje u belom i tako se završava moje najstarije sećanje.

Otada sam doživela mnogo sličnih trenutaka; kad god čujem reči „porodica” i „dom”, učini mi se da neobično zvuče, ne mogu naprosto da ih čujem i da ne obratim pažnju. Kad se nad njima zamislim, postanu prazne i zazvone kraj mojih stopala kao prazne konzerve.

Crkvu vode moj otac i moja majka; kažu da je to mesto posredovanja između vernika i njihovog boga. Oni vode i Svetionik, sirotište u kojem samo ja nisam siročče, i to je obeležilo moju porodicu.

S vremena na vreme, možda u želji da pokrenem to osećanje koje me ne napušta, otvorim jedan od albuma s fotografijama koji su poređani po najnižoj polici u igraonici. Sedam na pod, među slikovnice i blokove za crtanje, i nasumice vadim jedan album.

Svi događaji u Svetioniku su fotografisani – izleti pod trešnjevim cvetom, vađenje školjki za vreme oseke, okupljanja oko roštilja, sakupljanje plodova ginka – i svaka slika je prepuna siročadi. Kao na fotografijama sa školskih ekskurzija, lica su poređana jedno pored drugog. A tu sam i ja, izgubljena među njima. Ekskurzije su uvek imale svoj kraj, a ti siročići su se sa mnom vraćali kući u Svetionik.

Veoma često su iza dece moji nasmešeni roditelji. Očev osmeh je smiren i ravan, možda donekle površan. To se i može očekivati od čoveka koji pola života provodi u obavljanju crkvene službe i ostalih crkvenih dužnosti. On gotovo uvek čita svoje beskrajne molitve. Gledam oca na fotografiji kao što bi neko gledao oltar s klupe u crkvi.

Tužno prelistavam album i proučavam fotografije. Sve su slične, ali ni na jednoj nije zapisano koliko sam bila teška i dugačka na rođenju, nema ni otiska mog majušnog stopala, ni slike mojih roditelja sa mnom. S freskom zatvaram album.

Ponekad bih pomislila da bi bilo bolje da sam i sama siročče. Da i ja mogu da se podičim jednom od tragičnih porodičnih priča kojima je Svetionik obilovao – majka alkoholičar, otac ubica, roditelji preminuli, napušteno dete – onda bih bila pravo siročče. I onda bih, kao i sva druga deca, mogla da zamislim da su to dvoje divnih ljudi koji vode Svetionik moji pravi roditelji, ili bih mogla da se pretvaram da sam

ljupko nevinašce u nadi da će me usvojiti. Na neki način bi mi život bio jednostavniji.

Od onog događaja sa smokvinim grančicama stalno sam želela samo jedno: da budem član normalne, tihe porodice.

Pa ipak, kad Đun zamakne u svlačionicu, a ja podignem svoju školsku torbu i posmatram kako se površina bazena smiruje i ponovo postaje staklasto glatka, ili dok nedeljom uveče osluškujem zvuk Đunovog povratka kući kroz zelenu tamu posle treninga – tada mi se žudnja za porodicom rasprši kao magla.

Tragam za njom iako znam da nema smisla. Toliko je beskorisnih stvari na ovom svetu a meni je najbeskorisnija od svih – Svetionik.

Đun se vratio kući. Posle treninga imali su sastanak tako da je stigao čitav sat posle mene.

Otprilike jednom nedeljno uspe mi da pogodim kada će se pojaviti i onda ga čekam, nehajno sedim na otomanu ili stojim kraj telefona u hodniku. Da su deca, posluga ili moji roditelji – ili, najgore od svega, sam Đun – shvatili da njega čekam, sve bi postalo mnogo složenije. Zbog toga sam vodila računa da moje prisustvo bude slučajno. Osećala sam se smešno, ali sam ostajala na svom mestu, vodila besmislene razgovore s drugaricama ili prelistavala časopise.

Predvorje je uveče obično bilo prazno i tiho. To je jednostavna prostorija. U njoj su samo pohabana sofa i starinski telefon. Pod izgleda žut pod golom sijalicom.

Ove večeri sam dopustila sebi da sačekam Đuna. Ušao je obučen u svoj školski blejzer i nosio je ranac i torbu s treninga.

„Zdravo”, rekla sam.

„Zdravo.” I najobičnije reči bi me potresle ako bi došle iz Đunovih usta. Svež, čist miris bazena ostao mu je na telu i kosa mu je još bila vlažna, baš kao što sam volela.

„Umirem od gladi”, rekao je, spustio obe torbe i bacio se na sofu. I to je uradio dobroćudno. I izmorenost je nosila miris bazena.

„Zavidim ti”, rekla sam i oslonila se na stalak za telefon. „Imaš od čega da ogladniš, a ja ništa ne radim po čitav dan, pa opet jedem tri obroka dnevno. Takva glad je besmislena.”

„Trebalo da se baviš nekim sportom”, odgovorio je.

Odmahnula sam glavom i nisam podigla pogled. „Radije posmatram”, rekla sam i trgla se od sopstvenih reči.

Ti sati na bazenu bili su moje lično uživanje i sedala sam što dalje od skakaonice da bih sačuvala svoju tajnu. Vodila sam računa da ne naletim na Đuna ili njegove klupske drugove na ulazu, pa možda nije ni znao da dolazim. S druge strane, rastužila bi me pomisao da ne zna, iako sam se trudila da to sprečim.

Nikad mi nije rekao da me je video, niti me je pitao šta radim na bazenu, ali sam osećala da bi naš savez bio još jači kada bi znao i namerno me puštao da nastavim sa svojom igrom.

„Danas sam povredio ručni zglob”, rekao je. „Mora da sam udario o vodu pod lošim uglom. ”

„Koji?”

Protresao je levom rukom da mi pokaže. Pošto mi je njegovo telo bilo toliko važno, živela sam u strahu da se ne povredi. Blesak u njegovom oku pre skoka, odsjaj svetlosti na njegovim grudima, oblik njegovih mišića – sve je to u meni izazivalo divno osećanje koje je inače bilo uspavano.

„Pa šta ćeš sad? Predtakmičenja srednjih škola uskoro počinju.”

„Nije ništa ozbiljno”, rekao je i više to nije spominjao.

Da bi uleteo u bazen kao igla, uz najmanji pljusak, trebalo je savršeno da poravna ručne zglobove u trenutku kada udara o površinu vode. Budući da se toliko dugo bavi skokovima u vodu, imao je neviđeno jake ručne zglobove.

Uto smo začuli zvuk papuāa u hodniku i Naoki je utrčao u sobu.

„Zdravo, Đune! Može li stoj na rukama?” Skakutao je oko Đuna kao uzbuđeno štene. Imao je tri godine i bolovao od astme; zbog toga mu je glas bio promukao.

„Važi, ali ne sada”, odgovorio je Đun, ustao s otomana i uhvatio Naokija. Deca iz Svetionika volela su Đuna, možda zato što je bio izuzetno dobar prema njima. Volela su ga kao što ga i ja volim i svako je hteo da ga dodirne. Dok je odlazio, i dalje držeći Naokija u naručju, prošaputala sam da treba da čuva zglob.

„A kada?”, cvileo je Naoki. „I da hodaš na rukama.” Hrapavi zvuk njegovog glasa nestao je niz hodnik.

Po mom ličnom uverenju, večere su bile najneobičniji deo zajedničkog života u Svetioniku – počev od toga da se kuhinja i trpezarija nalaze u suterenu.

Crkva i Svetionik su stare, drvene zgrade građene po zapadnim uzorima i starost im se očituje u svakoj dasci na podu, svakoj šarci i pločici. Svakom novom – i čestom – dogradnjom, konstrukcija je postajala sve složenija i spolja se uopšte ne može nazreti pravi raspored. Unutra je još zamršenije zbog dugačkih, vijugavih hodnika i mnoštva kratkih stepenica.

Od predvorja Svetionika grana se lavirint hodnika koji vijugaju kroz zgradu i konačno vode u predvorje na prvom spratu kroz čije prozore se može videti dvorište. Na kraju tog prostora u podu se nalazi poklopac s teškom gvozdеном ručkom. Kada se poklopac podigne, čuje se suvo škripanje. Zavezali bismo ga o kuku na tavanici kada smo silazili niz strme stepenike u trpezariju i kuhinju.

Deca su volela to tajno stepenište. Pre svakog obroka bila je trka – koja se često završavala tučom ko će prvi da stigne do vrata u podu. Upravnik, ili jedan od nastavnika, požurivao bi decu, a ona su, jedno za drugim, nestajala niz stepenice.

Kada bih povukla zarđalu ručku, čula škripu poklopca i osetila mirise iz kuhinje kako se penju tim stepenicima, često bih se setila *Dnevnika Ane Frank*: stepenica skrivenih iza police s knjigama koja se okretala, rasporeda u toj kući koji je bio isto tako smotan kao i u Svetioniku, žute Davidove zvezde, čioda ubodenih u kartu po tragu oslobađanja Normandije, tmurnih, nedovoljnih obroka s Peterom, Van Danovima i dr Duselom. Osetila bih, kao Ana, da mi se apetit smanjuje sa svakim korakom niz tajne stepenice Svetionika.

Iako su kuhinja i trpezarija delimično ispod nivoa tla, tamo nikad nije mračno ni vlažno. Ima mnogo velikih prozora okrenutih ka dvorištu, ka jugu, a kroz prozore sa severne strane svetlost prolazi kroz šumu.

Ipak su i tu postojali nezaobilazni znaci starosti i propadanja. Tiganji i šerpe, poređani po polici za sušenje, bili su izbledeli i zagoreli, i aparati – mikseri, rerne, frižideri i slično – mada otporni, bili su stari. Površina ogromnog stola koji je ispunjavao prostoriju, bila je puna ogrebotina i, mestimično, dubokih ureza.

Doručak u trpezariji bio je gotovo nepodnošljiv, usred gomile bučne dečurlije i razbacanih ostataka hrane. Za večerom bi otac bio za

stolom sa dvanaestak mlađih, jer je rano legao zbog jutarnje službe. Posle bih ja jela s Đunom, Reiko, koja je išla u treći razred srednje škole, i s majkom. Gadilo mi se da jedem čak i među odraslima nakon što je sa stola obrisano sve što su deca prosula.

Majka je bila najsrdačnija, najveselija osoba u Svetioniku. Posebno je bila pričljiva za večerom. Nije birala teme u koje su svi mogli da se uključe, više je volela da priča o sebi i onome što nju zanima, i to od trenutka kad bismo seli do kraja obroka. Sve više bi se uzbuđivala i sve češće bi joj ponestajalo daha i pitala sam se da li ona možda mrzi sebe što toliko priča.

Počela sam da brinem da će dosaditi Đunu i ostalima. Usne su joj bile kao dva crva koja se neprestano uvijaju; htela sam da ih zgnječim prstima. Napolju je bio mrkli mrak i stakleni prozori su postali tamnozeleni, a njen glas se veselo valjao po tom tamnom svetu. Reiko i noćni redar bi zurili u svoje tanjire i s vremena na vreme nešto promrmljali.

Đunova kosa bi se do tada osušila. Telo mu je izgledalo manje i ranjivije kad nije bilo mokro. Za razliku od nas ostalih, nikad mu nije bilo dosadno i nikad nije uzdisao kad bi majka preterala s pričom. Ne, on je pažljivo slušao njen nametljivi glas, uljudno klimao glavom, jeo s apetitom i čak bi je povremeno prekidao da postavi pitanje, što bi je obodriilo da još više priča. Njegov se glas nekako stapao s njenim, a ona bi se okrenula prema njemu i sve mahnitije brbljala.

U međuvremenu, ja sam proučavala njegov profil i pitala se otkud njemu tolika ljubaznost kad ja osećam samo najsurevije gnušanje. Sišao bi s daske, vratio se u Svetionik, gde bi mu se mišići zagrejali i omekšali kao svileno vlakno, i tu je upijao sve što je mene razdraživalo – Naokijev hrapavi glas, komadiće hrane koje deca bacaju naokolo, majčino beskrajno čavrljanje. Neobično mi je bilo da je toliko dobar kad je život prema njemu bio loš: otac pobegao kad je rođen, majka ga napustila zbog pića. Očajnički sam se molila da me oblije njegova dobrota.

Zvuk dečjih stopala dolazio je kroz pod na spratu. Bilo je vreme za kupanje: mogla sam da ih zamislim kako trče naokolo u velikim oblacima talka. Piljila sam u majčine sjajne usne i gurala štapiće u masne komadiće mesa koji su ostali na tanjiru. Onda sam Đunu dodala bocu sa sosom, nadajući se da će mi reći „hvala” – zvuk

njegovog glasa mogao je da spere ogorčenje koje sam osećala u želucu.

Bilo je mirno nedeljno poslepodne. Majka i otac su otišli da snime neku radio-emisiju za decu. Reiko, s kojom sam delila sobu, bila je opružena na gornjem krevetu i čitala neki naučni časopis. Đun je bio na redovnom nedeljnom času baleta. Nedavno je počeo da ide jer mu je tako savetovao trener; rekao je da će mu to pomoći da održi formu i gipkost. Teško mi je da ga zamislim na času baleta; navikla sam da njegovo telo vidim na treningu, okupano iskričavom vodom. Postala sam ljubomorna na devojčice ravnih grudi, u trikoima, kose čvrsto zategnute u punđu.

Pošto Đun nije bio prisutan, nedeljna poslepodneva bila su tmurna i beskrajna. Zamajala bih se ponavljanjem gradiva za čas engleskog. Kad bi mi dosadilo, nasumice sam prelistavala rečnik i pomno gledala jednostavne, a ipak neobično realistične ilustracije: albatros, kotao za pečenje rakije, drvena kutija, sprava za pravljenje keksova.

Napolju je bio divan dan. Sunce se prosipalo po zemlji kao pljusak zlatne prašine. Senke treperavog lišća ginka oštro su se ocrtavale na zidu crkve, a povetarac koji je duvao kroz zavese donosio je prvi nagoveštaj leta.

„Hoćeš li ići danas u bolnicu?“, upitala sam Reiko.

„Ne, danas neću“, odgovorila je ne dižući pogled s časopisa.

Reiko je stigla u Svetionik pre manje od pola godine. Moji roditelji su uneli kutije pune knjiga i iznošene, staromodne odeće, a onda se na vratima moje sobe pojavila Reiko. Bila je krupna, viša od mene i nosila je naočare s debelim staklima. Iako je išla tek u srednju školu, telo joj je mestimično bilo opušteno, kao kod žene srednjih godina.

„Drago mi je“, rekla je i ušla u sobu vukući telo kao teret.

Retko je neko Reikinog godišta dolazio u Svetionik. Decu su uglavnom donosili kao sasvim malu i usvajali dok su bila mala. Đun je bio prvi pitomac koji je u srednjoškolskom uzrastu još bio u kući.

Reikini roditelji bili su u duševnoj bolnici. Očigledno su imali ozbiljnih problema i nije bilo nade da ozdrave i vrata se u normalan život.

„Biće im žao ako ne odeš.“ Znala sam da ne voli da priča o roditeljima, ali sam se vraćala na tu temu kad god je bilo moguće.

Deca su ovde bila žrtve nebrojenih nedaća, a meni se učinilo da je posebna nevolja ako ti oba roditelja polude, jedno za drugim.

„Volela bih da im bude žao”, odgovorila je. Sklopila je časopis, sela i skinula naočare. „Baš bih volela.” Bez naočara oči su joj bile toliko sitne da se nije moglo videti u šta gleda.

„I zbog toga si tužna?”, upitala sam.

Nervozno je treptala i ništa nije odgovorila. Ma koliko se trudila, zbog njenog praznog pogleda nisam uspevala da shvatim šta oseća. Usne su joj bile napućene u slabašni osmeh, a možda se, u stvari, utučeno mrštila. Nekoliko sekundi ledene tišine.

„Otkaçile su se sve kopče”, najzad je rekla, kao za sebe.

„Kopče?”

„Tako je. Kopče koje su nas držale skupa. One su se otkaçile i nema načina da ih ponovo učvrstim.” Ponekad je govorila kao mlada dama iz dobre porodice.

Pitala sam se kakav se zvuk čuje kada se pokidaju kopče koje drže porodicu na okupu. Možda neko muklo prskanje, kao kada se raspoluti zrela voćka. Ili više liči na prasak – kad se pomešaju pogrešne hemikalije.

Reiko me je i dalje posmatrala odozgo prazim pogledom – salo na obrazima i bradi skrivalo je prava osećanja. Ponovo je stavila naočare, ispružila se na krevetu i vratila časopisu.

Možda su još bile sveže rane od povreda kad su pukle kopče. Pošto nikad ni za šta nisam bila prikopčana, nisam videla nikakvu razliku u našim sudbinama.

Ja sam se ponovo okrenula prema pisaćem stolu i počela da upisujem u svesku nerazumljive engleske reči. Deca su sad bila još glasnija, ali to uopšte nije uticalo na tišinu koja se spustila između nas dve.

U Svetioniku je uvek bilo bučno; mešavina vike, plača i tabananja ispunjavala je svaki kutak zgrade, kao neki kućni duh.

Odjednom se čulo užurbano kucanje na vratima. Dnevna bolničarka ušla je noseći Rije u naručju.

„Vodimo decu na dobrotvornu prodaju u crkvi, a Rije izgleda dobija kijavicu. Može li da ostane s tobom?” Govorila je brzo, ljuljajući dete u rukama.

„Svakako”, rekla sam i ustala od stola da prihvatim Rije. „Paziću na nju.”

„Hoćeš li s nama, Reiko?”, upitala je bolničarka pogleda uprtog u gornji krevet.

„Hvala na ljubaznom pozivu, ali imam neke druge stvari da obavim danas.” Kao i uvek, Reiko je izuzetno ljubazno odbila.

Rije je imala samo godinu dana i pet meseci i bila je najmlađe dete u Svetioniku. Obukli su joj svetlocrvene špilhozne preko bele košuljice; vlažan nos joj se caklio.

Dečja vriska dostigla je krešendo i potom utihnula – izašli su sa tri negovateljice. Sišla sam s Rije u dvorište iza kuće.

Od blistavog sunca prostori u senci činili su mi se sveži i čisti, i tako jasno su se ocrtavali svi predmeti u njima – tricikl, razbijena saksija, svaki list i korov. Gajbe s bocama za industrijsku preradu i prazna kutija s nalepljenom slikom špargli stajale su naslagane pored kuhinjskih vrata.

Kad je smokva prestala da rađa, posečena je i ostala je samo humka zemlje na mestu gde je bio bunar. Rije se igrala zabadajući lopaticu u zemlju, a ja sam je posmatrala izbliza, sedeći na jednoj gajbi s bocama.

Majušna stopala virila su ispod lastiša na pantalonicama kao komadići mekog, belog maslaca. Bez obzira na to da li su tamne i zamackane, pune ospi ili podrhtavaju od debljine, dečje butinice su uvek zanosne. Ima nečeg gotovo erotskog u njihovoj bespomoćnosti, a opet su tako sveže i živahne, kao neka zasebna živa bića.

Rije je skupljala prašinu lopaticom koju je držala u jednoj ruci i bacala je u koficu koja joj je bila u drugoj. Zabavljala se tako neko vreme, a onda je promašila koficu i prosula prašinu po ruci. Prišla mi je teturajući se na nesigurnim nožicama i prešla granicu između blistavog sunca i mirne senke.

Ispružila je zaprljanu ruku ispuštajući molećive glasove. Meni se učinilo da je ruka sasvim čista, ali ipak sam dunula u dlan.

Deca njenog uzrasta imaju neobičan miris, na talk papirnih pelena i kašasti miris dečje hrane. Rije me je zapahnula i mirisom svežeg maslaca s kojeg je tek skinut omot.

Vratila se igri, ali je svakih nekoliko minuta prilazila da joj opet oduvam prašinu s ruku. Od te jednostavne pravilnosti postepeno sam osetila kako me obuzima surovost. Osećanje mi, međutim, nije bilo posebno neugodno, naprotiv, bilo je nečeg prijatnog u njemu. Često sam, u to vreme, osećala taj surovi nagon. Kao da je bio skriven negde između mojih rebara i neobičan dečji miris bi ga izazvao, kao da mi ga kida iz tela. Osetila sam bolan izlazak tog nagona dok sam stajala i posmatrala Rije.

Dok je bila okrenuta leđima, zamakla sam za kuhinjska vrata. Posle nekoliko minuta, prašina na ručicama počela je da joj smeta, bacila je lopatu i kofu i stajala zureći u dlanove. Konačno se okrenula da potraži pomoć i gledala u mesto na kojem sam sedela. Kad je shvatila da me više nema tamo, da je sama, počela je da plače. Jecaji su joj bili siloviti, kao da će nešto u njoj da pukne i tako su zadovoljavali moju surovost. Htela sam da još jače plače, a sve je bilo savršeno uređeno: niko neće doći po nju, ja ću je slušati dok mi je volja, a bila je suviše mala da nekome to ispriča.

Kada odrastemo, naučimo da sakrijemo teskobu, samoću, strah i tugu. Deca ništa ne kriju, sve skazuju suzama koje slobodno pokazuju celom svetu. Htela sam da uživam u svakoj njenoj suzi, da jezikom oližem vlažna, bolna, osetljiva mesta u njenom srcu, da proširim sve rane.

Suvi povetarac vukao joj je umršenu kosu. Sunce je i dalje bilo visoko na nebu, kao da nikad neće zaći, kao da je vreme stalo. I dalje je žestoko jecala, jedva je disala.

Kad sam se konačno pojavila iza vrata, zacvilela je još glasnije i poletela da mi se baci u naručje, a njene mlečnobeke butinice su bućkale. Podigla sam je, jecaji su se pretvorili u kmećanje kao nagoveštaj besa koji zamire. Vlažni od suza i bala spustili su mi se na grudi, a s njima i taj čudni dečji miris. Drskost njenog samopouzdanja vratila je moje surove misli.

Pogled mi je odlutao do velikog ćupa na ivici šume iza kuće. Nekad je bio ukras u predvorju Svetionika, bizenska keramika*, po visini muškarcima gotovo do grudi. Odnela sam Rije do ćupa trljajući joj usput leđa da joj umirim isprekidano disanje. Onda sam skinula poklopac od trulih dasaka i polako je spustila unutra.

* Bizensko posuđe predstavlja vrstu japanske grnačarije. Odlikuje ga tvrdoća, jer glina od koje se pravi sadrži dosta gvožđa, crvenkastomrka boja, nemogućnost glačanja, te poseban

način pečenja. Ime je dobilo po selu Imbe u oblasti Okajama, ranije poznatoj kao provincija Bizen. Ova umetnost je najstarija grnčarska tehnika u Japanu, nastala u periodu Hejan. (Prim, prev.)

Htela sam da još jače plače. Htela sam da čujem svaki urlik i jauk koji je u stanju da proizvede. Noge su joj se skupile od straha, kao da je dobila grčeve, i čvrsto mi se uhvatila za ruke.

„Ne brini”, rekla sam otresajući njene majušne prste. „Ne plaši se.”

Ćup je unutra bio hladan i vlažan. Mlatila je po njemu vrišteći na sav glas. Plač se uzdizao i ulivao u mene kao mlaz topljenog čelika. Obema rukama obujmila sam rub ćupa da se ne prevrne i piljila u njeno uzaludno batrganje.

Svakog dana sam u Svetioniku čula kako neko plače. U kratkim pauzama između svađa i tuča, smeha i vriske, uvek je bilo suza. Trudila sam se da ih sve odreda zavolim jer sam bila siročica koje nijedna porodica nije htela da usvoji, jedina koja nije imala prilike da ode iz Svetionika. Ali prestrašene suze koje je Rije lila bile su poseban melem, kao ruke koje me maze na pravim mestima – ne zamišljene, neodređene ruke, već njegove, za koje sam sigurna da bi umele da me zadovolje.

„Samo još malo”, rekla sam, a reči su nestajale u ćupu. Brade oslonjene na ivicu ćupa, posmatrala sam kako se molećivo uspinje prema meni, a u mom telu nadimao se kikot.

Te noći sam se iznenada probudila. U sobi nije bilo pretopio, niti sam ružno sanjala. Ipak sam se namah probudila i rasvestila, kao da nisam ni spavala, kao da blistam u tami.

Bilo je tiho; učinilo mi se da čujem decu kako dišu u susednim sobama. Reiko je duboko spavala – madrac je škripao kad se okretala. Uzela sam budilnik s noćnog stočića i približila ga licu: dva sata posle ponoći. Spavala sam samo dva sata, a osećala sam se tako odmorno. Nisam mogla da verujem da je jutro još daleko.

Onda sam u tami i tišini čula slabi šum vode koja teče – toliko slab da sam strepela kako će sasvim nestati ako prestanem da slušam. Ležala sam u krevetu i zamišljala taj mlaz, svest mi se sasvim pribrala.

Ustala sam i pogledala kroz prozor. Ceo svet je bio miran; kao da sve spava – ginko, misao sedmice, zardali lanac na kapiji – sve sem vode u daljini. Tiho sam se iskrala iz sobe i pošla za tim zvukom.

Hodnik na spratu bio je mračan, osvetljen samo običnom sijalicom na odmorištu. Vrata dečjih soba bila su čvrsto zatvorena. Pod je bio hladan pod mojim stopalima.

Dok sam silazila niz stepenice, zvuk je postajao razgovetniji. Stajala sam na kraju najdužeg hodnika u Svetioniku, onog koji vodi do trpezarije u suterenu, i ugledala Đuna za umivaonikom preko puta kupatila; na jednoj česmi prao je kupaće gaće.

„Šta radiš ovako kasno?“, rekla sam zagledana u njegove mokre, sapunjave šake.

„Izvini, probudila te buka?“ Čak i ovde u tami, usred noći, njegov glas bio je jasan i zvonak. „Eto, kao perem kupaće gaće, u tihoj kući mogu da mislim na skokove.“

„Na skokove?“

„U glavi zamišljam skokove – prilazak, vreme odskoka, ulazak u vodu.“ Ruke su nastavile da rade dok je pričao. „Ako više puta u svesti ponoviš savršen skok u vodu, kad staneš na dasku imaš osećaj da ćeš ga i izvesti.“ Brižljivo je prao svoje gaće, izvrtao ih i trljao o pločice u umivaoniku. Uživala sam da posmatram kako mu se prsti brzo kreću. Kad god sam bila s njim, pitala sam se kako to da je tako čist i nevin.

„Voliš da skačeš?“ Nisam znala šta da kažem.

„Tako je“, odgovorio je. Dve reči odjekivale su u meni. Osećala sam da bih bila sasvim spokojna kada bi te dve reči postale samo moje. „Kada skačem, u trenutku se sasvim predam tome, bar na nekoliko desetinki sekunde.“ Bez ikakve sumnje, Đun u vazduhu, od trenutka odskoka do trenutka uranjanja u vodu, bio je najizuzetnije otelotvorenje samoga sebe, kao da su sve njegove dobre reči i sva dobra dela omotani oko njegovog divnog tela u slobodnom padu leteli kroz vazduh.

Stajali smo u pidžamama; isti prizor video se u ogledalima iznad umivaonika. U kući je vladao potpuni mir, kao da je samo vazduh oko nas bio živ. I svetlost se skupila samo na nama; sve ostalo, iza prozorskog okna i niz hodnik, bilo je crno. Nalazili smo se u izdvojenom, izvanrednom trenutku u vremenu.

Đun je poprskao pidžamu vodom, pa sam kroz materijal mogla da vidim mišiće na njegovim grudima. Osećala sam se kao uplakano dete, žudela sam da me zagrlji.

„Daj da ti pomognem”, rekla sam i trudila se da mi glas veselo zvuči; strahovala sam da će me slomiti žudnja ako ne progovorim.

„Hvala”, odgovorio je. Otvorila sam slavinu pored njega i isprala sapun iz jednih gaća. Pustila sam vodu da curi u tankom mlazu pazeći da se ne čuje – da se niko ne probudi i da ne okonča ovaj trenutak s Đunom. Imao je troje kupaćih gaća i znala sam sve šare na njima: na onim koje je imao kad je primljen u ekipu skakača, na onim koje je nosio na velikom takmičenju prošle godine, kao i na onim koje su mu deca poklonila za rođendan. Sve sam ih napamet znala.

Stajala sam ruku potopljenih u vodu, osećala Đuna pored sebe i bila duboko spokojna. Možda od zadovoljstva što držim nešto što je bilo tako blizu njega. Pomislila sam na vreme kada smo bili mlađi i nevino se igrali, kada mi Đunovo telo nije bilo posebno važno.

„Sećaš li se onog dana kada je sneg upao u predvorje?”, pitala sam zureći u sapunicu koja je klizila niz pločice.

„Sneg? U predvorju?” Okrenuo se i pogledao me. „Pre desetak godina. Sanjala sam neki divan san i rano se probudila. Napolju je sve bilo prekriveno snegom, nikad toliki nisam videla. Deca su još spavala. Iskočila sam iz kreveta i otrčala dole, a predvorje je bilo puno snega, od jednog do drugog zida.”

„Stvarno? Otkud sneg u kući?”

„Upao je kroz pukotine u krovu. Majstor je došao kad se sneg istopio i zakucao daske preko tih rupa. Zar se uopšte ne sećaš?”

Đun se zamislio. „Čini mi se da mi je priča pomalo poznata.”

„Pokušaj da se setiš”, rekla sam. „Šteta da zaboraviš nešto tako lepo. Najbolje je bilo videti predvorje pre nego što neko ostavi tragove po snegu.”

Završila sam sa ispiranjem i stavila gaće na ispust iznad umivaonika. Onda mi je Đun dodao sledeće.

„Bilo je divno. Stajala sam tamo i imala osećanje da sam jedina budna na celom svetu. Ali nije bilo tako, još neko je gledao sneg.”

„Ko?” Osećala sam njegov pogled na sebi.

„Ti. U jednom trenutku sam shvatila da stojiš iza mene i učinilo mi se da si sve vreme bio tamo. Bio si u onoj plavoj pidžami s pčelama i medvedićima.”

Đunove ruke su se na trenutak zaustavile. „A tvoja je bila na tufne”, rekao je.

„Tako je. Stajali smo, samo nas dvoje – kao sada.” Stavila sam druge gaće pored prvih.

To sećanje na meki sneg – na još jedan osobit, davni, zajednički trenutak – vratilo mi se kroz tabane. Ličilo je na san, udaljen od stvarnosti, a opet je bilo nečeg začudno živopisnog u tom snegu i Đunovom prisustvu. Sećam se da sam bila oduševljena što smo na tom posebnom mestu, samo nas dvoje. Sigurno je bilo još lepše tada, kada smo bili mali i nismo znali kako je bolno odrasti.

„Rekao si da treba da skočimo u sneg”, nastavila sam. „Ja sam se plašila, a ti si me uveravao da je bezopasno, da će biti divno – onda si raširio ruke i bacio se. U snegu je ostao tvoj otisak – nismo mogli da zaustavimo smeh, ali smo bili tihi da nas niko ne bi čuo. Onda si me gurnuo i sneg mi je ušao u oči.”

„Baš je bilo zabavno.” Glas mu je zvučao kao da zna da nikad više neće osetiti takvo zadovoljstvo. Možda je u pravu. Nikad ne znaš šta dolazi, kuda će nas život odvesti. Bilo mi je tužno da razmišljam o budućnosti.

Sumnjala sam da ćemo ikad ovako pričati o noći kad smo prali kupaće gaće. Deca su jedno za drugim odlazila iz Svetionika, a ja sam ostajala. Ne bih mogla da kažem koliko njih sam s prozora svoje sobe posmatrala kako odlaze; ništa mi nije govorilo da i Đun neće otići. Jednog dana će poći, u novoj odeći, s novom porodicom, i nestati iza ugla gde stoji misao sedmice. Zato sam želela da se, dok možemo, setimo svih srećnih zajedničkih trenutaka.

Pažljivo sam prala, kao da na taj način mogu da sperem svoje surovo ponašanje prema Rije. Trebalo mi je da se pretvaram da sam mlađa, u nevinom uzrastu kada smo s divljenjem posmatrali sneg u predvorju. Znala sam da će Đun skočiti samo u čistu vodu i želela sam da njegov skok u mene bude savršen; želela sam da uroni bez prskanja.

Kada smo završili razgovor o tom jutru pre mnogo godina, nismo znali o čemu bismo pričali. Zvuk vremena koje je teklo između nas

postao je zvuk vode koja je tiho curila iz slavine sve do zore.

Prošlo je proleće i uskoro je kiša svakodnevno padala. Fina izmaglica, kao treperenje krila insekata, ovlažila je drveće i žbunje oko Svetionika. Dani su se vukli, izgledalo je da će kiša svakog trenu stati, ali nije prestajala. U školi sam bila u polusnu, budila sam se samo kad bih spazila Đuna u biblioteci ili kraj nekog automata. Čim bi se časovi završili, išla sam u sportski centar i na bazen. Tek tamo, sama, na tribinama, ponovo bih oživila.

Život u Svetioniku bio je jednoličan. Kad se kiša ustalila, buđ je počela da se pojavljuje u kuhinji i trpezariji: divna nijansa zelene boje na okrajku kifle, bela na piti od jabuka koju je jedna negovateljica ispekla tri dana ranije. Prizor kante za đubre prepune tog raspadanja opet je probudio moju okrutnost. Počela sam da zamišljam kako bi Rije vrištala da je zatvorim unutra. Plakala bi sve dok je sasvim ne prekriju suze, znoj i bale. Onda bi se po njenim svilenkastim butinicama raširila plesan, kao mnoštvo sitnih čestica raznih boja. Kad god bih videla kantu, zamišljala sam Rije i plesan na njenim butinama.

Jedne nedelje posle podne bila sam u igraonici. U moru igračaka igralo se troje najmlađe dece koja još nisu bila za obdanište. Među njima je bila i Rije.

Rani tajfun je otišao na zapad. Kiša je na tren prestala. Sedela sam pored prozora i slušala vetar.

Posvađali su se oko jedne igračke i Rije je počela da plače. Otišla sam da je podignem. Jecala je i prstićima čupala dugmad na mojoj bluzi tražeći utehu na dojci.

„Ne smete napolje”, rekla sam ostaloj deci. „Vetar će vas oduvati.” Odnela sam Rije u svoju sobu.

Reiko je otišla da poseti roditelje u bolnici i još dugo se neće vratiti. Rije se odmah razveselila i počela da pretura po stvarima koje je Reiko nagurala ispod svog stola. Bile su tu kasete s konverzacijom na engleskom, uspomene sa školskih ekskurzija, baterijska lampa sa starim baterijama. Posmatrala sam je i pitala se da li je zaboravila kako sam je gurnula u ćup i pustila je da plače.

Vetar je tresao drveće oko Svetionika. Huk se prelivao preko zgrade, pojačan gustom masom lišća.

Rije je ispod stola prebivala po svemu što je pronašla. Svaki komad bi prvo stavila u usta, onda prešla na drugi. Noge su joj čvrsto ležale na podu. Mala deca su neka druga vrsta, posmatrala sam Rije kao što bi neko gledao retku zver u zoološkom vrtu. Htela sam da je pomazim, da je razmazim, ali nisam znala kako.

Primetila sam kutiju uvijenu u beli papir kako viri iz otvorene fioke mog stola. U njoj su bile princes krofne koje sam donela pre četiri ili pet dana.

I tog dana je padala sitna kiša. Drvored topola oko sportskog centra bio je pod koprenom magle.

Hodala sam i mislila na skokove koje Đun uvežbava i na njihovu težinu. Fudbalski teren i bejzbol igralište bili su prazni i tihi; jedini zvuk čuo se od kola s druge strane drveća.

Nova poslastičarnica tek je otvorena ispred centra. Zgrada je staklena i liči pre na staklenu baštu nego na radnju. U kuhinji se videla svaka pojedinost: prekidači na rerni, kese sa šećerom u prahu, noževi i lopatice. Na ulazu su stajali veliki buketi cveća, u čast otvaranja.

Ne znam zašto sam ušla. Nisam bila naročito gladna. No poslepodne je bilo mračno i suro, kiša je visila nad svim kao veliki oblak dima. Za razliku od toga, radnja je bila blistava i vesela i podsetila me na svetlucavi bazen. Bilo je gotovo previše sjajno. Nije bilo drugih mušterija, vitrina je bila bezmalo prazna. I ona je bila besprekorno čista, kao i sve ostalo u radnji.

Kolači su ličili na skupocenu čipku. Sagnula sam se da ih pogledam izbliza, a s druge strane, neka žena u kecelji s volanima, čekala je moju narudžbu. Najzad sam pokazala na tri princes krofne, skromno poređane u uglu vitrine.

„Ja bih to”, rekla sam.

Napirlitana mlada žena pažljivo je prenela krofne u kutiju, zamotala je u papir, pričvrstila nalepnicom s imenom radnje i sve uvezala vrpcom.

Teško mi je bilo da nosim i kutiju i školsku torbu, i brinula sam o tom paketiću sve dok nisam stigla kući. Pojela sam jednu krofnu, drugu dala Reiko. Ona mi se zahvalila na svoj uobičajeno preterano

ljubazan način i povukla se na gornji krevet da sve smaže. Treća je ostala u kutiji, koju sam stavila u poslednju fioku svog stola. Kad god bih otvorila fioku, bela kutija je štrčala među lenjirima, heftalicom i gomilom fotokopija, i gotovo sam zaboravila da se u njoj i dalje nalazi jedna princes krofna.

Pažljivo sam izvadila kutiju iz fioke, kao da držim nešto krhko. Misli sam da je teža, a kutija je bila lagana, lagana kao... princes krofna. Očekivala sam, takođe, da ću unutra naći gomilu svetle buđi, međutim, kolač je izgledao gotovo kao kad sam ga kupila – prhko i zlatno.

„Rije, dođi. Imam nešto lepo za tebe.”

Okrenula se da pogleda. Kad je shvatila šta je u kutiji, veselo je potrčala da mi skoči u krilo.

Tek kad sam presekla krofnu, shvatila sam da se slatki miris jaja, šećera i mleka pretvorio u kiseli smrad; mirisalo je na nezreli grejpfrut. Rije je zagrizla i cela soba je zasmrdela. Gotovo mi je pozlilo, a Rije je halapljivo jela kolač. Njena proždrljivost bila je gotovo bolno ljupka.

„Je li dobro?”, pitala sam, ali je vetar zaglušio moje reči.

Vratila sam nepojedenu polovinu u kutiju i bacila je u kantu za đubre u kuhinji.

Vetar je nastavio da duva i tokom noći. Teško se spavalo od vrućine i vlage. Svaki put kad bih zaspala, vreli vazduh bi me odvuкао od sna. Reiko se vratila iz posete roditeljima, pojela nekoliko komadića čokolade i zaspala; ni zube nije oprala. Dok sam osluškivala njeno zašećereno disanje, osetila sam da više neću zaspati.

Upravo sam se spremala da pogledam na sat, da vidim koliko je vremena prošlo, kad sam začula korake u hodniku. Neka vrata su se otvorila, potom zatvorila; čula sam uzbuđeno šaputanje. Zbacila sam nogama vlažni pokrivač i otkopđala još jedno dugme na pidžami. Zureći u letvice na gornjem krevetu, trudila sam se da razaznam šta govore. Sad sam već bila sasvim budna i živci su mi poigravali.

Posle nekoliko minuta čula sam majčin glas, jasniji od drugih, tihih i prigušenih. Rekla bih da je bila uzbuđena, bistra i samozadovoljna,

kao i uvek. Čak se i Reiko probudila i nagnula preko ivice kreveta prema meni.

„Šta se događa?“, pitala je.

Ustala sam, nisam joj odgovorila. Telo mi je bilo neobično kruto; bila sam iscrpljena jer sam toliko sati pokušavala da zaspim. Otvorila sam vrata i na trenutak zastala, zatvorenih očiju, čekajući da se priviknem na svetlost.

„Aja!“, viknula je majka; rukom je spreda pritiskala iznošenu spavaćicu. „Rije je bolesna. Ima temperaturu i strašan proliv; cele noći povraća. Usne su joj suve i sva je osuta, ne znam šta joj je. Htela sam da zovem hitnu pomoć, ali je otac rekao da dovedemo doktora Nišizakija, onog s klinike pored stanice. Kaže da Nišizaki redovno dolazi u crkvu, pa će joj Bog pomoći. Sad ga zovu, ali strašno je, usred noći – ostaje nam samo da se molimo. O, Aja!”

Reči su se prosule u jednom dahu. Dežurna negovateljica i ostali nameštenici koji su živeli u Svetioniku stajali su oko nje; na licima im se čitao umor i zebnja. U majčinom glasu bilo je naznaka da joj je ova vanredna situacija gotovo uzbudljiva.

Rukama sam pritisla oči, koje su me bolele, i pitala se zašto ovako čavrlja, zašto sve mora da objasni kad već znam šta se dogodilo.

U tom trenutku se Đun popeo stepenicama.

„Dobio sam doktora Nišizakija. Kaže da je odmah dovedemo.” Ušao je u dečju spavaonicu i izašao noseći Rije. Visila je kao mlitava krpa na njegovim rukama. Obrazi, ručice i butine bili su prekriveni crvenim pegama, kao da joj je telo istrunulo zajedno s kolačem i sada je imalo ružičastu bud.

Đun ju je sneo niz stepenice i svi su pošli za njim. Otac je čekao u kolima ispred zgrade, motor je već bio upaljen. Đun je ušao i seo pored njega i dalje držeći Rije.

Iako sam ja bila kriva za njeno stanje, gledala sam samo u Đuna. Bio je hitar i odlučan, a ruke su mu bile tako mišićave dok je držao Rije u naručju. Takva predanost bila mi je gotovo nepodnošljiva.

Kad god bi se dogodila neka nevolja – kad sam upala u reku, kad se zapalilo ulje u kuhinji, kad je zemljotres oborio kredenac s porcelanom – Đun je uvek bio smiren i sve nas je hrabrio. Bilo je tužno što neko može da bude toliko ljubazan. Zvuk motora polako se gubio u noći.

Ostali su se mirno vratili u svoje sobe, a majka je i dalje vikala za autom. „Javite se čim nešto saznate! Čekaću pored telefona! Ako je pošalju u bolnicu, javite da donesem njene stvari!”

Kada ih više nije videla, okrenula se k meni, spremna za novi monolog: „Nadam se da nije ništa ozbiljno...” A ja sam samo neodređeno klimnula, bez reči, čekajući da ostanem sama i mislim na Đuna.

Vratila sam se na bazen čim sam mogla. Bilo mi je još dragocenije pošto sam osetila teški ukus sopstvene okrutnosti. Odras mrežkanja površine na staklenom krovu, miris vode i, iznad svega, sva čistota Đunovog svetlucavog tela – sve je to imalo moć da me očisti. Žudela sam da budem čista kao Đun, makar samo na trenutak.

Na kraju je Rije ipak primljena u bolnicu. Kažu da je povraćala dok više nije imala šta da izbaci i onda je spavala puna dva dana, mirna i hladna kao mumija. Majka je odlazila u bolnicu da se brine o njoj i vraćala se kući s dugačkim izveštajima. Pitala sam se da li su našli tragove princeps krofne.

Ne znam kako bih se osećala da je Rije umrla, kako bih prihvatila ono što sam uradila. Pošto nisam znala odakle mi ta surovost, mogla sam da posmatram Đunove ruke, grudi i leđa bez ikakve griže savesti.

Bila sam sama na tribinama. Toplo. Glasovi i pljuskanje vode lebdeli su kao izmaglica nad bazenom za takmičenja i dečjim bazenom iza njega, a ovde se čulo samo tiho prskanje dok su skakači jedan za drugim uranjali u vodu.

Đun je na sebi imao marinskoplave kupaće gaće sa oznakom škole izvezenom oko pojasa, jedne od onih koje je prao one noći dok smo pričali o snežnom jutru. Gaće su bile mokre i pripijene uz njegove bokove. Imao je običaj da na putu ka ivici daske povlači narukvice koje je nosio na svakom ručnom zglobu. Onda bi dugo nameštao stopala u pravi položaj.

„Dva i po salta nazad u prigibu”, mrmrljala sam.

Skok je bio divan. Telo mu je pravo i uspravno ušlo u vodu i gotovo se nije čulo nikakvo pljuskanje. Nekoliko mehurića podiglo se s dna,

onda je površina ponovo bila staklasta.

Više sam volela skok u prigibu nego zgrčen ili vijak. Kad je telo savijeno u kukovima, a noge i stopala ispruženi, mišići su savršeno napregnuti. Sviđao mi se taj oblik njegovog tela, kad mu je čelo lako pritisnuto na cevanice, a dlanovi savijeni iza kolena.

Dok su mu noge pravile savršen krug u vazduhu, osećala sam njegovo telo u svom, kako me iznutra miluje, bliže, toplije i spokojnije od stvarnog zagrljaja. Iako me nikad nije zagrlio, bila sam sigurna da je to pravi osećaj.

Duboko sam izdahnula i prekrstila noge. Skakali su ostali članovi ekipe; između skokova trener im je preko megafona davao uputstva. Plivački tim trenirao je u takmičarskom bazenu. Neka devojka, očigledno vođa ekipe, bila je nagnuta preko jedne startne kocke i merila vreme štopericom. Svi su osim mene vredno radili, ali i ja sam bila tu s razlogom – da vidam svoje rane.

Tek kada sam prošla svlačionice i automate u predvorju, shvatila sam da pada kiša. Celog dana je sijalo sunce kroz izmaglicu, pa me je iznenadila neočekivana promena. Pljusak je natapao sportski centar, tako da su topole, semafor i fudbalsko igralište postali tamnosivi. Ogromne kišne kapi razbijale su se o zemlju uz majušni prasak.

Bespomoćno sam stajala pored vrata. Trebaće mi bar pet minuta da stignem do stanice, makar i trčeći, a po ovakvoj kiši biću mokra za pet sekundi. Nije mi bila prijatna ni pomisao da se kući vraćam u mokroj odeći, zbijena u prepunom vozu.

Na otomanu u predvorju već su sedeli ljudi koji su čekali da prestane oluja, drugi su stajali pred telefonom da zovu taksi. Pošto nije bilo izbora, izašla sam napolje. Vazduh je mirisao na kišu, zemlja se topila na kiši. Sela sam na stepenik ispod strehe i posmatrala kapi kako udaraju o tlo. Povremeno bi mi prskale po soknama.

Đun je verovatno i dalje na sastanku ili se tušira, a ja se brinem da će izaći pre nego što kiša prestane. Nisam znala šta da radim ako me nađe ovde. On bi bio, kao i uvek, svež posle svog omiljenog treninga, a ja umrljana tragovima suza koje je Rije prolila i njenog

ružičastog osipa, koje bazen nije uspeo da spere. Upravo sam htela da istrčim na kišu kad sam čula kako me neko zove.

„Aja!”

Zasustavio me je Đunov glas. Okrenula sam se i ugledala ga kako stoji na stepenicama. Svež i čist, kao što sam ga i zamišljala; jedan tren sam ga samo posmatrala, nisam znala šta da kažem.

„Ovo je neverovatno”, rekao je i skrenuo pogled s mene na kišu.

„Jeste”, odgovorila sam. Stajali smo na stepenicama i posmatrali bez reči. Da se ne bismo pokvasili, bili smo blizu i kroz suknju sam osećala kako se njegova torba tare o moju nogu.

Bila sam mu zahvalna što nije pitao kako sam se tu našla, kao da mi je oprošten neki prestup. Kiša je još jače padala, brisala svet ispred strehe.

„Šta je sa ostatkom ekipe?”, pitala sam. Bio je suviše blizu mene i nisam mogla da okrenem glavu i pogledam ga.

„Trener ih je odvezao kućama”, rekao je i dalje piljeći u kišu.

„Zašto i ti nisi pošao s njima?”

„Zato što sam te video kako odlaziš.”

„Ooo”, promrmljala sam. Htela sam da se izvinim, da mu zahvalim, ali su mi iz usta izašle najdosadnije praktične reči: „Imaš li kišobran?” Odmahnuo je.

„Ne bi nam mnogo pomogao”, rekao je. „Gadno pljušti. Ostaćemo ovde neko vreme.”

Ostaćemo ovde neko vreme. Polako sam ponavljala u sebi i svaki put bi se značenje menjalo: „Treba da ostanem ovde”, onda: „Hoću da ostanem s tobom”.

Ispred zgrade zaustavio se taksi, brisači su mahnito radili. Pored nas je istrčala grupa dece, verovatno s časa plivanja, i uletela u taksi; za njima su išle majke. Ali svi zvuci – ti užurbani koraci, rad motora taksija – sve se davilo u kiši. Do mojih ušiju dopirali su samo Đunovo disanje i grmljavina u daljini.

Kišne kapi su nas i dalje napadale, natapale Đunovo rame; košulja mu je bila prilepljena uz krivinu leđa, a on nije obraćao pažnju; samo je s detinjastim oduševljenjem slušao grmljavinu.

Kad god sam bila s Đunom, mislila sam na naše detinjstvo: sećala sam se kako smo se igrali, samo nas dvoje, na raznim mestima oko Svetionika. Bila sam sama s njim kada je pio mleko iz smokvine

grančice i kada smo otkrili sneg u predvorju. Uspomene na te trenutke nisu imali ni njegovi školski drugovi, ni članovi tima, niti ostala deca iz Svetionika. Samo sam ja videla izraz na njegovom licu u tim časovima i sećanja na njih držala sam pohranjena kao svežanj dragocenih pisama. Onda bih ih, s vremena na vreme, izvadila i pregledala.

Međutim, vreme je prolazilo i ta pisma su u mojim rukama bledela i sušila se. Onda sam prestala da dodajem nova u isti svežanj. Verovatno onda kada Đun i ja više nismo bili deca – kada bi mi sama pomisao na njega izazivala bol, kao sada.

Grmljavina je tutnjala u daljini, kiša je padala istom silinom. Mokre mrlje na Đunovom ramenu stalno su se širile i počela sam da brinem da će se prehladiti.

„Trebalo da uđemo”, rekla sam i povukla ga za lakat. Još jednom je pogledao ispred sebe, dalje od strehe, i klimnuo glavom.

Prošli smo kroz predvorje i otišli do bazena. Niko više nije skakao, samo je nekoliko muškaraca u kupaćim gaćama i majicama skupljalo daske za vežbanje i pralo pod. Svetla su bila prigušena; sasvim drugačije mesto. Veče je ovde stiglo pre nego u kišni svet napolju. Seli smo u najviši red tribina, leđa naslonili na ogradu. Ispod nas je površina bazena bila blago namreškana.

„Neobično”, rekla sam piljeći u njegov profil.

„Zašto?”, pitao je i okrenuo se prema meni.

„Uglavnom sam sama ovde, na tribinama. Sedim i posmatram te na dasci. A danas i ti sediš tik uz mene.”

„Uvek dolaziš da gledaš trening?” Glas mu je bio topao, tako pun zahvalnosti, da sam samo klimnula.

Dok pada kroz prostor, tvoje telo dodiruje najdublje delove mog bića. Mrmljala sam u sebi, ti svom srcu, reči koje nikad ne bih mogla glasno da izgovorim.

„Dođem odmah posle časova i samo sedim i posmatram. A šta drugo da radim. Ne vežbam, ničim se ne bavim. Verovatno misliš da sam sasvim beskorisna.”

„Nemoj biti tako okrutna prema sebi”, rekao je. „Na kraju ćeš pronaći ono što ti odgovara. Čini mi se da si sada neodlučna.”

„Tako misliš?”

„Da”, odgovorio je i klimnuo.

Nisam znala da li sam stvarno neodlučna, ali je on bio tako ubeđen u to, pa sam prekinula priču. Odjednom sam bila sasvim spokojna i nisam znala šta dalje da preduzmem. Želje su mi bile jednostavne i istovremeno jako zamršene: da gledam u Đunovo mokro telo ili da nateram Rije da plače. Samo mi je to donosilo utehu.

Četke su grebale po podu. Nivo vode u bazenu je opao, kao da je neko izvukao čep, i ukazala se šara pločica na bočnim stranama.

„Ti nikad nisi neodlučan”, rekla sam udarajući nožnim palcem po torbi koja je stajala na podu.

„Za to nema vremena kad skačeš u vodu.” Obema rukama se uhvatio za ogradu i podigao se, kao da se sprema da digne glavu pri skoku. „Možda zbog toga što je moje rođenje povezano s neodlučnim i zamršenim stvarima. Kad sam gore, na dasci, imam samo jednu želju, da skočim što pravilnije i čistije, bez oklevanja.”

Posmatrala sam Đunove snažne prste koji su držali ogradu.

„Zameraš li roditeljima ono što su ti uradili?”

„Ne”, odgovorio je, uz kratko oklevanje. „Kako možeš da zameraš nekome koga ne znaš?” Iznenada me je oblila tuga, kao da sam tek sada saznala da je on siročić. Htela sam da mu svojim dahom zagrejem mokro rame.

Kiša je udarala o staklo iznad nas. Bazen je bio sasvim prazan i čuvari su ušli da operu dno. Bazen za skokove bio je veći i dublji nego što sam zamišljala. Ugasili su svetla iznad tribina, kao da tonemo dublje u noć; videlo se samo prigušeno svetlo iz bazena.

Pričali smo o svemu i svačemu – o domaćim zadacima iz matematike, o razrednoj ekskurziji, o školskom skupu – i povremeno bismo podizali pogled prema kiši. Učinilo nam se da se stišava.

„Pitam se kada će Rije izaći iz bolnice”, najzad je rekao Đun, kao da je to bila samo jedna od tema našeg dugog vijugavog razgovora. Ubolo me je kao trn.

„Da, i ja se pitam”, rekla sam.

Pred oči mi je izašla bolnička soba koju sam videla kad sam jednom bila u poseti: zidovi ukrašeni crtežima, punjeni Miki Maus na njenom krevetu, Rije obamrla na zgužvanim čaršavima.

„Ti si to uradila?” Ton je bio tako običan da nisam odmah shvatila. „Ti si, je l' tako?”

I glas je bio isti, ali su ovoga puta reči imale značenje, kao da ih neko ponovo mnogo sporije ponavlja. Ni nagoveštaja optužbe ili prekora u njegovom glasu, a ja sam osetila kako se hladim.

„Znao si?“, rekla sam promuklo.

„Da.“

„Kako?“

„Stalno te posmatram.“ Te reči su mogle da budu i zadihana izjava ljubavi i poslednji pozdrav. „Već neko vreme znam šta joj radiš.“ Oči su mu bile prikovane za dno bazena. „Jadna Rije“, reče on tihim i ravnim glasom. „Majka joj je bila duševno zaostala; rodila je Rije u klozetu.“

Da je napad bio neposredan, možda bih bila u stanju da se branim. Ovako je ogolio moju tajnu tako kao da mi se sam ponudio. Ostala sam bez reči. Samo sam slušala kako mi srce tuče u grudima.

Htela sam da prestane da govori. Šta god da kaže samo će me još više rastužiti. U ušima mi je odjekivao njen glasan plač koji je Đunove mišiče cepao u konce. Svet mi se okretao pred očima kao da naglavačke padam u prazan bazen.

Sedeli smo malo, ćuteći. Metalna ograda se zagrejala pod mojim leđima.

„Uskoro zaključavamo“, doviknuo nam je jedan čovek s dna bazena. Okretanje se usporilo.

„U redu“, viknuo mu je Đun. „Nadam se da je kiša prestala“, dodao je i pogledao prema tavanici. Očima sam pratila njegov profil i shvatila da nikad više ništa od njega neću moći da tražim, ni zagrljaj, ni zaštitu, niti toplinu. Nikad više neće uroniti u bazen u meni, tako zamagljen detinjim suzama. Talasi kajanja bili su blagi, ali sam znala da će se uvek mreškati.

„Hajdemo“, rekao je i stavio mi ruku na rame.

„Kuda?“ Dlan mu je bio gotovo bolno topao.

„Kući, u Svetionik.“

Glas je dopro kroz ruku na mojim leđima. Pomislila sam kako je to surova šala da sada zajedno idemo kući, ali sam ustala i poslušno klimnula.

DNEVNIK
TRUDNOČE

Sestra je danas otišla u Kliniku M. Imala je tremu od pregleda jer retko odlazi lekaru, osim doktoru Nikaidu. Odlagala je polazak pitajući se šta da obuče i kako da razgovara s lekarom, i sačekala je poslednji dan u godini kada se primaju pacijenti. Zato je jutros bila pometnja.

„Pitam se koliko temperaturnih lista treba da im pokažem?“, odsutno je podigla pogled od stola, ali nije ustala.

„A zašto ne poneseš sve spiskove?“, uzvratila sam.

„Ima cele dve godine“, rekla je povišenim glasom dok je okretala kašiku u čaši s jogurtom. „Dvadeset četiri dijagrama, a samo nekoliko dana ima veze s ovom trudnoćom. Mislim da ću im pokazati samo listu od ovoga meseca.“

„Zašto si onda svakog dana merila temperaturu poslednje dve godine?“

„Ne mogu da podnesem pomisao da ih neki lekar prelistava preda mnom, kao da traži svaku pojedinost o tome kako sam zatrudnela.“ Gledala je pomno u jogurt koji se lepio za kašiku. Svetlucao je, opako i belo, dok je kapao nazad u svoju čašu.

„Kao da je bogzna šta“, rekla sam pokrivajući jogurt i vraćajući ga u frižider. „To su samo temperaturne liste.“

Na kraju je odlučila da ponese sve, ali joj je trebalo vremena da ih pronađe.

Ne znam kako je tako revnosno merila temperaturu, a onda nije znala gde su joj pribeleženi podaci. Listovi milimetarske hartije, koje je trebalo da drži u spavaćoj sobi, mogli su se naći u stalku za novine, na telefonskom stočiću, nabasala bih na njih listajući novine ili dok telefoniram. Sad shvatam zašto sam se neobično osećala kada bih pronašla te listove s krivuljama. Pomislila bih: *Mora da je tada imala ovulaciju, ili: Ovoga meseca joj je bazalna temperatura niska.*

Sestra je izabrala Kliniku M iz sentimentalnih razloga. Pokušala sam da je nagovorim da ode u neko veće i bolje opremljeno mesto; nije htela ni da čuje. „Kada smo bile male, odlučila sam da ću se ovde poroditi, ako ikad zatrudnim“, odgovorila je.

Klinika M je bila malo, privatno porodilište iz vremena našeg dede. Kada smo bile devojčice, često smo se iskradale u vrt da se igramo. Spređa je ta trospratna drvena kuća bila tmurna: zidovi su bili prekriveni mahovinom, slova ispisanog imena ustanove bila su izbledela, a na prozorima su bila stakla s moresko šarom. Ali kad uđeš u vrt pozadi, bila je svetla i vedra. I ta nas je protivrečnost na neki način uzbuđivala.

Iza zgrade je bio dobro održavani travnjak i volele smo da se valjamo po travi. Dok bih se tako valjala, pred očima bi mi se smenjivalo zelenilo trave i jarkoplava boja neba i sve bi se spajalo u svetlotirkiznu nijansu. Onda bi se nebo, vetar i zemlja na trenutak povukli i osetila bih da lebdim kroz prostor. Volela sam te trenutke.

Omiljena zabava bila nam je da virimo unutra i vidimo šta se događa. Popele bismo se na naslagane prazne kutije od gaze i tampona i piljile kroz prozor ordinacije.

„Nastradaćemo ako nas uhvate”, rekla bih. Uvek sam bila plašljivija od sestre.

„Ne brini, neće nam ništa. Male smo”, odgovorila bi ona mirno čisteći prozor rukavom da ukloni paru od našeg daha. Pripile bismo lica uz okno i mogle da osetimo miris bele boje unutrašnjih zidova. Taj miris, kao oštar bol u glavi, i dalje me, posle svih ovih godina, podseća na kliniku.

Prostorija je uvek bila prazna u podne, pre početka poslepodnevnih pregleda i mogle smo da razgledamo koliko nam srce želi. Zbirka bočica poredanih po ovalnom poslužavniku bila je posebno tajanstvena. Na bočicama nisu bili ni zatvarači ni poklopci, samo stakleni zapašaći i imala sam neodoljivu želju da ih izvučem. Bočice su bile boje tečnosti koja se u njima nalazila, mrke, ljubičaste, tamnocrvene. Kada bi ih sunce obasjalo, tečnosti su svetlucale.

Na lekarskom stolu ležali su stetoskop, pincete, aparat za merenje pritiska. Zbog tankog, uvijenog creva, srebrnastih delova i gumene kruške, ta manžetna za merenje pritiska ličila je na neobičnog insekta koji se skriva među instrumentima. U nerazumljivim znacima odštampanim na medicinskim dijagramima bilo je neke čudne lepote. Odmah pored stola nalazio se običan, jednostavan krevet prekriven izbledelim čaršavima. Četvrtasti jastuk je bio na sredini. Učinilo mi se da je tvrd i pitala sam se kako se na njemu spava. Na zidu je bio

plakat. I na njemu je pisalo „ilustracija za objašnjenje karličnog položaja bebe”. Na slici je bila žena u trikou, sklopčana u loptu na podu. Ležala je na tom žutom plakatu, praznog pogleda uperenog u daljinu. Onda bi se u susedstvu začulo školsko zvono; opominjalo nas je da počinju poslepodnevni pregledi. Znale smo da treba da se udaljimo kad čujemo bolničarke da se vraćaju s pauze za ručak.

„Znaš li šta je na prvom i drugom spratu?”, upitala sam sestru jednog dana.

„Tamo su kafeterija i sobe za majke i bebe”, odgovorila je, kao da je bila tamo i videla.

Ponekad bismo spazile žene na prozorima drugog sprata. Verovatno su se upravo porodile. Na njima su bili debeli bolnički mantili, a kosa im je bila vezana u rep. Nijedna nije bila našminkana. Oko čela bi im lebdeli pramenčići kose, a lica su im bila bezizražajna. Pitala sam se zašto nisu srećnije kad već imaju priliku da spavaju iznad soba za pregled koje su pune tako očaravajućih stvari.

Sestra se vratila pre dvanaest sati i našla sam je u predvorju kad sam polazila na posao.

„Šta su ti rekli?”

„U drugom mesecu sam – tačno šest nedelja.”

„Zar mogu da odrede tako precizno?”

„Mogu kad imaju sve temperaturne liste”, odgovorila je; skinula je kaput i žurno prošla pored mene. Učinilo mi se da je vesti nisu posebno uzbudile. „Šta ima za večeru?”

„Riblja čorba”, rekla sam. „Školjke i lignje su bile jeftine.”

Tako je brzo promenila temu da sam zaboravila da joj čestitam. S druge strane, nisam bila sigurna da treba čestitati na bebi koja će se roditi mojoj sestri i njenom mužu. Proverila sam u rečniku značenje reči: čestitati znači poželeti nekome radost i veselje.

„Nije bogzna šta”, promrmljala sam povlačeći prstom preko ideograma koji sami po sebi nisu obećavali nikakvu radost. Još sam kao mala devojčica imala otpor prema tridesetom decembru. Uvek sam mogla da savladam trideset prvi pošto sam znala da je godina konačno završena, ali me je trideseti nekako zbunjivao, nije bio ni tu ni tamo. Trebalo je skuvati tradicionalnu novogodišnju večeru, očistiti kuću, obaviti kupovinu – nijedan posao ne bi bio obavljen do kraja.

Kada su se otac i majka razboleli i umrli, jedno za drugim, veze s Novom godinom još više su olabavile. Ništa se nije promenilo ni kad je zet došao da živi s nama. Ipak je jutros doručak bio opušteniji pošto ja nisam imala časove, a zet nije išao na posao jer je ordinacija bila zatvorena zbog praznika.

„Kada se ne naspavaš dovoljno, i zimsko sunce ti prejako sija”, rekao je žmirkajući iza naočara i seo. Svetlost koja je sijala iz vrta padala je na sto, a tri para naših papuča bacalo je dugačke senke po podu.

„Jesi li sinoć ostao do kasno?”, pitala sam. Išao je na novogodišnju zabavu zubarske ordinacije u kojoj radi i verovatno sam zaspala pre nego što se vratio kući.

„Seo sam u poslednji voz”, odgovorio je. Podigao je svoju šolju i slatki miris se razlio preko stola. Toliko šećera i pavlake stavlja u kafu da kuhinja u vreme doručka miriše na pekaru. Često sam se pitala kako neko ko zarađuje na mostovima i protezama može da pije tako slatku kafu i da se uopšte ne brine za karijes. „Poslednji voz je gori nego vozovi u vreme povratka s posla”, dodao je. „Uvek je prepun i svi su pijani.” Sestra je nožem mazala maslac po prepečenom hlebu.

Od juče, posle posete ginekologu, trudnoća je bila zvanična, ali se ona uopšte nije promenila. Obično je i najmanja stvar – zatvoren omiljeni frizerski salon, smrt susedove mačke, nestanak vode – bila dovoljna da je sasvim poremeti i da odmah odjuri do doktora Nikaida.

Pitala sam se kako je saopštila mužu. Ne bih mogla da kažem o čemu njih dvoje pričaju kad nisam prisutna. U stvari, uopšte ne razumem parove. Liče mi na neko neobjašnjivo gasovito telo bezoblično, bezbojno, nerazumljivo, zatvoreno u laboratorijsku posudu.

„Ima previše bibera”, promrmljala je sestra gurajući viljušku u omlet. Budući da uvek ima neku primedbu na hranu, pravila sam se da je ne čujem. Napola ispečeno jaje kapalo je s njene viljuške kao žuta krv. Zet je jeo režnjeve kivija. Ne podnosim kivi – sve te semenke koje liče na crne bubice, a jutros je kivi izuzetno zreo i mekan. Maslac se orosio perlicama.

Oni očigledno nisu želeli da razgovaraju o trudnoći, pa je ni ja nisam pomenula. U vrtu su pevale ptice. Nekoliko pramenova oblaka polako je nestajalo daleko na nebu. Zvon posuđa smenjivao se sa zvukom žvakanja.

Kao da nismo bili svesni da je godina na izmaku. Vrata nisu bila ukrašena borovim granama, u kući nije bilo crnog pasulja ni moćija. „Trebalo bi bar da počistimo”, rekla sam, kao da samoj sebi govorim.

„Ne bi trebalo da se zamaraš u tom stanju”, rekao je moj zet okrenuvši se ka mojoj sestri i sa usana olizao sok kivija. To mu je svojstveno, da kaže nešto očigledno kao da je reč o neporecivoj istini.

3. JANUAR (SUBOTA), ŠEST NEDELJA + PET DANA

Zetovi roditelji su došli u posetu i doneli kutiju tradicionalne novogodišnje hrane. Kada su ovde, ne znam kako da im se obratim ni o čemu da pričam s njima, i zbog toga mi je neprijatno.

Ceo dan smo bili u kući i imali za jelo samo zamrznutu picu i neku salatu od krompira; zbog toga smo gotovo zanemeli od raskošno priređene praznične hrane. Ličila je pre na delo lepe umetnosti nego na nešto jestivo.

Uvek bih se iznenadila koliko su oni ljubazni. Kao da im ne smeta što je dvorište pokriveno opalim lišćem, što ničega nema u frižideru osim soka od jabuke i krem sira. Nikad nijednu ružnu reč nisu rekli o mojoj sestri, a ovoga puta su bili iskreno oduševljeni njenom trudnoćom.

Kad su uveče otišli, sestra je duboko uzdahnula i pala na otoman. „Iskrpljena sam”, rekla je i zaspala kao da je neko okrenuo prekidač. Ovih dana mnogo spava. I tako je smirena, kao da je odlutala u neku duboku, hladnu močvaru.

Sigurna sam da to ima veze s trudnoćom. Počele su jutarnje mučnine. Nisam imala pojma da tako naglo nastupe. Stalno je govorila da ih neće ni imati, da mrzi takve klišee. Bila je ubeđena, na primer, da na nju nikad ne bi delovala ni hipnoza ni anestezija. Jednog dana smo za ručak jele makarone sa sirom i ona je iznenada podigla kašiku i upiljila se u nju.

„Zar nije čudna ova kašika?”, rekla je. Meni je izgledala sasvim obično.

„Neobično miriše”, rekla je i raširila nozdrve.

„Kako neobično?”

„Ne znam... na pesak. Jesi li ikad pala na pesak kad si bila mala? Eto tako miriše, suvo i grubo.” Vratila je kašiku na tanjir i obrisala usta.

„Jesi li završila?”, upitala sam. Klimnula je i oslonila bradu na ruke. Na šporetu je čajnik počeo da zviždi. Pogledala me je, ali ništa nije rekla, pa sam nastavila s ručkom.

„Zar te ovaj sos preko makarona ne podseća na želudačne sokove?”, promrmljala je. Nisam obratila pažnju na to, samo sam otpila gutljaj vode. „Tako je topao i sluzav. Tako lepljiv.” Nagnula se i upiljila prema meni glave nakrivljene u stranu. Kucnula sam kašikom o tanjir. „A boja, da li podseća na svinjsku mast.”

I dalje nisam obraćala pažnju na nju. Nebo je bilo oblačno, hladan vetar lupkao je po prozorima. Radna površina od nerđajućeg čelika bila je prekrivena stvarima koje sam koristila za sos: merica, mleko u tetrapaku, drvena varjača, šerpa.

„I testenina je neobična”, dodala je. „Tako šljiska kad zagrizem, čini mi se da žvaćem creva, male, klizave cevčice pune želudačnih sokova.” Posmatrala sam kako joj te reči polako kaplju iz usta. Premetala sam kašiku po prstima i mislila kako je tužno videti je u takvom stanju. Nastavila je da govori sve dok više nije imala šta da kaže. Onda je ustala i otišla. Na tanjiru su ostali hladni slepljeni makaroni.

13. JANUAR (UTORAK), OSAM NEDELJA + JEDAN DAN

Kad mi je sestra pokazala sliku, mislila sam da vidim mlazeve ledene kiše na pozadini noćnog neba.

Veličina i oblik kao kod obične fotografije, bela ivica i ime proizvođača filma odštampani na poleđini. Međutim, kad se vratila kući posle pregleda i bacila je na sto, odmah sam znala da to nije obična fotografija.

Noćno nebo u pozadini bilo je čisto i crno, tako tamno da ti se zavrti u glavi ako ga predugo posmatraš. Kiša se preivala preko rama kao izmaglica, a tačno u sredini bio je prazan prostor u obliku velikog zrna pasulja.

„To je moja beba”, rekla je sestra i savršeno izmanikiranim noktom podigla jedan kraj slike. Od jutarnjih mučnina obrazi su joj bili bleđi i prozirni.

Zurila sam u pasuljastu šupljinu. Beba je bila sklupčana u uglu, kao pramičak senke koju će prvi povetarac oduvati u noć.

„Otuda jutarnje mučnine”, dodala je teško se spuštajući na sofu. Ništa nije pojela otkako je jutros ustala.

„Kako ovo snime?”, pitala sam.

„Otkud ja znam? Samo ležim. Kada sam ustala da pođem kući, lekar mi je to dao – kao 'suvenir', rekao je.”

„Suvenir?”, ponovila sam i ponovo pogledala sliku. „Kako izgleda”, nastavila sam setivši se mirisa boje, „taj doktor u Klinici M?”

„Postariji, sed, pravi gospodin. Nije mnogo pričljiv, kao ni dve sestre koje rade s njim. Ništa ne kažu ako nije neophodno. Ni one nisu mlade, verovatno isto godište kao i doktor. I neverovatno su slične, kao blizakinje. Po građi, po kosi, glasu, čak su im i mrlje na uniformama na istim mestima – uopšte ih ne razlikujem.

U sobi za preglede je vrlo tiho, čuje se samo šuškanje bolesničkih kartona, škljocanje pincete, kuckanje igala kad ih vade iz kutije. Sestre i doktor komuniciraju pomoću signala koje samo oni razumeju. Doktor se samo malo pomeri ili pogleda u nekom pravcu, a sestra mu odmah dodaje termometar ili rezultate analize krvi, šta god. Prosto te očara kako to rade.” Zavalila se na sofi i prekrstila noge.

„Da li se bolnica promenila?”, pitam.

„Nimalo”, odgovara i odmahuje glavom. „Posle kapije osnovne škole skrenula sam kod cvećare i kad sam videla natpis, učinilo mi se da se vreme vraća unatrag. Kao da me je nešto usisalo i vratilo u prošlost.” Obrazi su joj i dalje bili hladni i prozirni od šetnje.

„I ordinacija je ista”, rekla je. „Visoki, uski ormari, velika stolica za lekara, paravan od moresko stakla – sve je onako kako sam zapamtila. I sve izgleda staro i prevaziđeno, ali je besprekorno čisto. Jedino je nov ultrazvučni aparat.” Polako je izgovarala reči, kao da govori o nečem veoma važnom. „Kad god odem, kažu mi da legnem pored aparata. Onda treba da podignem bluzu i spustim veš ispod stomaka. Jedna sestra priđe s velikom tubom i iz nje iscedi proziran gel. Volim taj osećaj, gladak i klizav – obožavam ga.” Duboko je

uzdahnula pre nego što je nastavila. „Onda mi doktor preko stomaka prevlači neku stvar koja liči na voki–toki. Crnim kablom je povezana s ultrazvučnim aparatom. Zahvaljujući gelu priljubi se za kožu i onda na ekranu dobiju sliku onoga unutra.”

Prstom je prevrnula fotografiju koja je ležala na stolu.

„Kad završe, jedna sestra mi obriše stomak parčetom gaze. Uvek mi je žao što ne traje duže i pomalo sam tužna.” Reči su naprosto tekle iz nje. „Kada i to obave, odmah odem do toaleta, podignem bluzu i gledam stomak. Uzalud se nadam da je malo gela ostalo. Više nije ni glatko kad protrljam – osećam se iznevereno.” Ponovo je uzdahnula.

Na pod se skotrljala jedna čarapica koju je skinula. Napolju je počeo da pada slab sneg.

„Kako se osećaš kad ti slikaju utrobu?”, upitala sam piljeći u pahulje koje su plesale na vetru.

„Verovatno je isto kao kad mi snima zube.”

„Tvoj muž?”

„Da. Nije prijatno i škaklja.” Usne su joj se polako zatvorile i napokon je ućutala. Ima običaj da dugo priča bez pauze i onda najednom začuti. I ništa joj nije bolje od tolike priče – posle toga je obavezno nervozna. Bila sam sigurna da će uskoro da ode kod doktora Nikaida.

Beba je, kao priviđenje, bila u senkama koje su se spustile između nas.

28. JANUAR (SREDA), 10 NEDELJA + DVA DANA

Jutarnja mučnina se pogoršava. Ubeđena je da nikad neće prestati i zbog toga je potištena. U svakom slučaju, ništa ne jede. Predložila sam joj sve čega sam se setila, ali sve odbija. Iznela sam sve kuvare koje imamo u kući i zajedno s njom ih pregledala, ali uzalud. Sad shvatam da je jedenje u stvari izuzetno osetljiva rabota.

Sigurno je stomak boli tako prazan. Konačno je rekla da mora nešto da stavi u usta. (Nije mogla da kaže: da jedem.) Odabrala je kroasan. Mogla je i vaflu ili čips, ali je kroasan, preostao od doručka, virio iz korpe za hleb. Otkinula je komadić, na silu ga stavila u usta i progutala, gotovo bez žvakanja. Onda je iz limenke otpila gutljaj

nekoj pića za sportiste, samo da spere zalogaj. Sve to uopšte nije ličilo na jelo, nego na kakav mučan obred.

Zet je donosio neke članke, mislio je da će joj pomoći. „Kako sam pobedila jutarnju mučninu” ili „Šta očevi mogu da urade u vezi s jutarnjom mučninom”. Teško je poverovati, ali je njena trudnoća uticala i na njegov apetit. Za stolom, samo prebira po hrani i vrlo malo pojede. „Ne mogu da jedem kad njoj nije dobro”, kaže uzdišući. Njoj se čini da se on tako ponaša samo iz ljubaznosti; međutim, nekad joj masira leđa dok ona na silu guta kroasan i videla sam kako odjednom pobledi i hvata se za usta. Sviju se jedno uz drugo kao dve povređene ptice, odgegaju do spavaće sobe i pojave se tek narednog jutra.

Zet je posebno jadan; on nema razloga za mučninu. Zato se naljutim kad počne da uzdiše i da cvili. Pomislim: zaljubiću se samo u muškarca koji je u stanju da pojede čitavu francusku večeru čak i kada zna da sam sasvim oduzeta od jutarnje mučnine.

6. FEBRUAR (PETAK), 11 NEDELJA + ČETIRI DANA

Sada sve obroke jedem sama. Polako, posmatram cvetne leje, ašov ostavljen u dvorištu, oblake koji prolaze. Prijaju mi ti tihi trenuci; ponekad za ručak popijem pivo ili popušim cigaretu, što moja sestra mrzi. Nisam usamljena. Odgovara mi da jedem sama. Međutim, ovoga jutra, dok sam u tiganju pržila slaninu i jaja za doručak, stuštila se niz stepenice.

„Kakav je to odvratni miris?”, vrištala je čupajući kosu. „Preduzmi nešto!” Bila je na ivici suza. Gola stopala su virila iz nogavica pidžame, hladna i prozirna kao staklo. Ugasila je ringlu i iščupala dugme prekidača iz šporeta.

„Samo slanina s jajima”, prošaptala sam.

„Zašto je onda cela kuća puna tog odvratnog mirisa? Maslac, slanina, jaja, svinjetina – ne mogu da dišem!”, spustila je glavu na sto i zajecala. Nisam znala šta da radim; upalila sam aspirator i otvorila prozor.

Sad je već ozbiljno plakala. Bio je to jedinstven prizor, kao scena iz pozorišnog komada. Kosa joj je visila preko lica, ramena su joj se podizala. Spustila sam ruku na njena leđa da je umirim.

„Moraš nešto da preduzmeš!”, rekla je izmeću jecaja. „Kad sam se probudila, celo telo mi je bilo puno tog jezivog smrada. Osećam ga u ustima, u plućima. Kao da mi je cela utroba tim prevučena. Kako se taj užasni miris proširio po celoj kući?”

„Izvini”, rekla sam pogruženo. „Ubuduće ću paziti.”

„Nisu u pitanju samo slanina i jaja, već tiganj, posuđe, sapun u kupatilu, zavese u spavaćoj sobi – sve smrdi. Širi se po kući kao ogromna ameba koja proždire sve druge mirise oko sebe, stalno, bez kraja.” Sedela je i plakala, suzama umrljano lice ležalo je na stolu, a ja sam stajala s rukom na njenim leđima i proučavala kariranu šaru njene pidžame. Motor na aspiratoru bio je glasniji nego inače.

„Imaš li pojma kako mirisi mogu da budu stravični?”, pitala je. „Ne možeš da pobegneš od njih. Hoću da odem na mesto gde ništa ne miriše, u sterilnu bolničku prostoriju, gde mogu da izvadim utrobu i dobro je operem.”

„Shvatam, shvatam”, mrmrljala sam. Duboko sam udahnula, ali ništa nisam namirisala. Samo jutarnji miris kuhinje. U kredencu su uredno bile poređane šolje za kafu. Bele kuhinjske krpe sušile su se na držaču. Delić zaleđenog plavog neba video se kroz prozor.

Ne znam koliko je dugo plakala. Možda samo nekoliko trenutaka, ali je izgledalo mnogo duže. U svakom slučaju, plakala je dok se nije umorila. Onda je uzdahnula, dugo i polako, i podigla pogled prema meni. Obrazi i trepavice bili su mokri od suza, ali je na licu imala smiren izraz.

„Nije reč o tome da ne želim da jedem”, rekla je tiho. „U stvari, umirem od gladi i čini mi se da bih mogla svašta da pojedem. Rastužim se kad se setim koliko sam u tome uživala. U mislima se vraćam na neke obroke – ruže na stolu, odraz sveća u vinskim čašama, para koja se diže iz supe ili pečenja. Naravno, u mojoj mašti ništa nema miris. Mnogo mislim i na to šta ću sve da pojedem čim prođe mučnina – ako se to ikad dogodi. Pokušavam da zamislim: list na mlinarski način, svinjska rebarca ili salatu od brokolija. Zamišljam svaku pojedinost i onda postaje stvarnije od stvarnog. Razmišljam kako jedem danju i noću, kao deca koja su gladovala za vreme rata. Mora da zvuči glupo.”

Rukavom pidžame otrla je suze.

„Nimalo”, odgovorila sam. „Nisi ti kriva.”

„Hvala”, promrmljala je.

„Neću više koristiti kuhinju kad si kod kuće”, rekla sam. Klimnula je glavom. Moja hladna slanina s jajima mirno je ležala u tiganju.

10. FEBRUAR (UTORAK), 12 NEDELJA + JEDAN DAN

Dvanaest nedelja, a jutarnja mučnina ne popušta. Pripila se uz nju kao mokra košulja. Možda je zato danas otišla kod doktora Nikaida. Živci, hormoni, osećanja, sve je iskočilo iz koloseka. Kao i uvek pre ovakvih poseta, dugo je razmišljala šta da obuče. Po krevetu je poređala sve sakoe i suknje, sve džempere i šalove i pomno ih proučavala. Dugo se šminkala. Brinem da će zet postati ljubomorani zbog takvih priprema. Od mučnine su joj se usne skupile, obrazi upali, vilica se jače ocrtavala. Bila je lepša nego ikad. Nikad ne biste rekli da je trudna.

Jednom sam videla doktora Nikaida, kada ju je doveo kući za vreme tajfuna. Čovek srednjih godina, običnog lika, na mene nije ostavio nikakav utisak. U stvari, kasnije uopšte nisam mogla da se setim nijedne crte njegovog lica – debelih usnih resica, na primer, ili jakih prstiju – ničega. Mirno je stajao iza moje sestre i gledao u pod. Izgledao je veoma tužan, možda zbog toga što su mu kosa i ramena bili mokri od kiše. Ne znam koju terapiju primenjuje, sestra je pominjala psihološke testove i neke lekove. U svakom slučaju, odlazi kod njega još od srednje škole, više od deset godina neprekidno, a ne vidim da joj je bolje. Emotivni problemi se javljaju u talasima, kao alge koje okean baca naokolo; ni ona nikad nije pronašla sigurnu, mirnu obalu da se na njoj odmori. Ipak mi kaže da se mnogo bolje oseća kad je u njegovoj ordinaciji.

„Kao kada ti peru kosu u frizerskom salonu”, rekla je. „To osećanje da se neko brine o tebi – tako je divno.” Oči bi joj zasuzile od zadovoljstva čim bi ga se setila.

Meni je teško da poverujem da je dr Nikaido dobar psihijatar. Dok je stajao, nem, u ulazu, one noći kad je duvao tajfun, više je ličio na uplašenog pacijenta nego na lekara.

Sunce je zašlo i zlatni mesec se podigao u tami, a ona se još nije vratila kući. „Ne bi trebalo da bude napolju kad je ovako hladno”, mrmljao je moj zet. Kada se konačno pred kapijom zaustavio taksi,

požurio je da je sačeka. Oči su joj blistale dok je odmotavala šal; bila je mnogo smirenija nego jutros. Međutim, bez obzira na to koliko često odlazi kod doktora Nikaida, jutarnja mučnina ne jenjava. Odjednom mi je palo na pamet da uopšte ne mislim na bebu. Trebalo bi da se pitam da li je dečak ili devojčica, koje su ime odabrali, kakvu odeću da kupim. Pretpostavljam da ljudi obično uživaju u takvim pričama. Moja sestra i zet nikad ne pominju bebu preda mnom. Ponašaju se kao da nema nikakve veze između trudnoće i činjenice da se u njenom stomaku nalazi beba. Zbog toga verovatno i ja nemam utisak da ona stvarno postoji.

Zasad ću da koristim reč „hromozom“ da bih se setila da beba zaista postoji. Pomoću hromozoma doći ću do nekog oblika. Jednom sam videla sliku hromozoma u naučnom časopisu. Ličili su na poređane parove leptirovih čaura. Bili su izduženi, prave veličine i oblika da ih stisneš prstima. Svi parovi su se razlikovali: neki su bili zakrivljeni na kraju kao štap, neki savršeno pravi i paralelni, a neki su bili spojeni leđima kao sijamski blizanci. Kad pomislim na sestrinu bebu, u glavi prebrojavam te čaure bliznakinje.

14. MART (SUBOTA), 16 NEDELJA + PET DANA

Gotovo uopšte ne izgleda trudna iako već ulazi u peti mesec. Već nedeljama ne jede ništa osim kroasana i pića za sportiste, i mnogo je oslabila. Odlazi jedino u kliniku i do doktora Nikaida, inače je u krevetu, kao da je ozbiljno bolesna.

Jedino što za nju mogu da učinim to je da ne stvaram nikakve mirise. Svaki komad sapuna u kući zamenila sam onim bez mirisa, s police sa začинима sklonila sam papriku, timijan i žalfiju i stavila ih u metalnu kutiju. Kod sebe sam prenela svu šminku koja je bila u njenoj sobi. Kad je počela da se žali na miris paste za zube, zet je kupio četkicu na vodu. Ne treba ni da pominjem da nastojim da ne kuvam kad je ona kod kuće. Ako je baš neophodno da se nešto pripremi, onda u vrt iznesem aparat za kuvanje pirinča, mikrotalasnu pećnicu ili mlin za kafu i razastrem prostirku na zemlju.

Tako je spokojno kad jedem napolju, sama, i posmatram noćno nebo. Večeri su sada toplije jer je proleće na pragu, i vazduh je nekako mek. Šake i stopala pritisnuta na prostirku utrnu, ali sve ostalo – grgurava mirta, opeke uz ivicu cvetnih leja, treperave

zvezde – sve ostalo je živo i živopisno. Veće je potpuno tiho, čuje se samo lavež psa iz daljine.

Aparat za kuvanje pirinča uključim preko produžnog kabla koji provučem iz kuhinje i za nekoliko minuta iz ventila počinju da se izvijaju oblaci pare i da se gube u tami. U mikrotalasnoj se zagreva pakovanje gulaša. S vremena na vreme zaduva blagi povetarac, zašušti lišćem i rastera paru.

Kada sam u vrtu, jedem mnogo sporije. Po prostirci su poređane šolje i činije pod različitim uglovima. Dok sipam meso, vodeći računa da ništa ne prospem, osećam se kao dete koje se igra. Kroz prozor sestrine sobe na prvom spratu vidi se slaba svetlost. Mislim na nju, sklupčanu u krevetu, okruženu svim tim mirisima i široko otvorim usta da sa zalogajem mesa progutam i tamu.

22. MART (NEDELJA), 17 NEDELJA + ŠEST DANA

Došli su u posetu roditelji moga zeta i doneli čudan paket zapakovan u maramu. Nisam znala o čemu je reč ni kad ga je njegova majka raspakovala. Dugačak komad belog platna tridesetak centimetara širok. Zet ga je odmotao i onda smo videli da su po ivicama naštampani psi, načuljenih ušiju, živahni i na oprezu.

„Danas je Dan psa petog meseca”, rekla je moja sestra. Glas joj je bio slab i nije mogla da prikrije mučninu, čak ni pred muževljevim roditeljima.

„Nadam se da se ne ljutiš, ovo bi trebalo da donese sreću.” Dok je govorila, njena svekrva je izvadila komad bambusa, klupko crvenog konca i malo srebrno zvonce. Sve je poređala po stolu i na kraju izvadila štampano uputstvo iz nekog hrama: kako treba da se koriste te stvari kao amajlija za lak porođaj.

„Znači, stiže s uputstvom”, rekla sam, prikladno impresionirana.

„Prodaju zajedno”, odgovorila je sestrina svekrva veselo se osmehujući. Posmatrala sam tanke prste svoje sestre kako se igraju s uputstvom i pitala se da li boja konca ili to neobično parče bambusa imaju neki miris. Dodavali smo jedno drugom te amajlije, svečano klimajući glavom i obrtali ih u rukama.

Čim su otišli, sestra se povukla u svoju sobu i zaboravila na poklone iz hrama. Zet ih je sve ponovo zapakovao u maramu. Zvonce je blago zvecnulo.

„Zašto je na platnu slika psa?“, upitala sam ga.

„Psi imaju mnogo štenadi bez muke. Zato ih stavljaju na ove amajlije.“

„Da li i životinje mogu da imaju lak ili težak porođaj?“

„Verovatno.“

„Zar misliš da štenad iskače kao grašak iz mahune?“

„Eto, sad si me zbunila.“ Učinilo mi se da nas posmatraju psići na marami.

31. MART (UTORAK), 19 NEDELJA + JEDAN DAN

Danas sam rano ustala. Trebalo je da idem u dosta udaljenu samoposlugu da obavim današnji zadatak. Bilo je maglovito; trepavice su mi bile hladne i vlažne kad sam stigla do stanice.

Odgovarao mi je taj povremeni posao jer je šef uvek vodio računa da me pošalje u neku drugu samoposlugu, u nepoznatom kraju grada; nikad nisam bila dva puta na istom mestu. Samoposluge se obično nalaze na malim trgovima ispred železničkih stanica, gde je u blizini pešački prelaz, mesto da se ostave bicikli, a i autobuska stanica. Dok posmatram ljude kako ulaze u radnju, imam utisak da sam nekuda otputovala.

Na službenom ulazu pokazala sam propusnicu agencije i čuvar je mrzovoljno klimnuo. Iza radnje je dosta tmurno, naslagane kutije, mokri plastični pokrivači, komadi povrća po podu. Neonsko svetlo je čkiljavo. Običem radnju noseći torbu s opremom i tražim najbolje mesto. Danas sam rešila da stanem između odeljenja s mesom i frižidera sa smrznutom hranom.

Najpre postavim štand od kutija iz ostave. Onda ih prekrijem cvetnim stolnjakom i na njega postavim poslužavnik. Zatim poredam keksove, izvadim mućkalicu i počnem da mutim šlag.

Buka koju mućkalica pravi odjekuje praznom radnjom i uvek mi je pomalo neprijatno. Usredsredim se na mućenje šlaga i ne obraćam pažnju na poglede zaposlenih koji su okupljeni oko kasa radi jutarnjeg dogovora.

Radnja je tek renovirana, pod je besprekoran i sve sija. Kašikom vadim šlag na keksove i onda nudim kupce dok prolaze pored mene. Uvek ponavljam tačno ono što piše u uputstvu agencije. „Izvolite,

probajte. Danas se prodaje. Ima li išta bolje za vaše domaće kolače!” Retko nešto dodam.

Svakojaki ljudi prolaze pored štanda – neka gospođa u sandalama, mladić u trenerci, jedna Filipinka kovrdžave kose. Neko uzme keks s poslužavnika i pojede ga. Neko prođe sumnjičavog pogleda, neko, opet, bez reči stavi pakovanje šlaga u korpu. Svima se osmehnem na isti način. Zarada ne zavisi od broja pakovanja koja prodam, pa mi je lakše da prema svima budem prijatna.

Prva osoba koja će danas pojesti keks jeste jedna pogrbljena starica. Oko vrata joj je, umesto šala, vezano nešto što liči na peškir, u ruci nosi mrku platnenu torbu. Obična starica, gotovo neprimetna u gužvi.

„Mogu li da probam?“, upitala je i stidljivo se približila stolu.

„Izvolite“, odgovorila sam najveselijim glasom.

Trenutak je zurila u poslužavnik kao da ispituje neku posebnu poslasticu. Onda je veoma polako pružila suve, prozirne prste i uzela keks. Međutim, naredni pokret bio je neverovatno brz. Usne su joj se, detinji, otvorile ukруг i ubacila je keks u usta. Kad je zagrizla, sklopila je oči s pravim uživanjem.

Stajale smo u samoposluzi okružene beskrajnim vrstama namirnica – iza nje su bile gomile mesa: odresci, kockice, mleveno; iza mene su bili zaleđeni paketi boranije, testa, uštipaka. Visoke police prekrivale su sve zidove i sa svake police se prelivala hrana: povrće, mlečni proizvodi, slatkiši, začini – u beskraj. Vrtelo mi se u glavu dok sam gledala.

Kupci su prolazili noseći korpe, kao da poskakuju po potoku namirnica. Palo mi je na pamet da je gotovo sve u radnji bilo jestivo; pomalo jezivo. Uznemiravao me je toliki broj ljudi koji su došli na isto mesto u potrazi za hranom. Onda sam se setila sestre i njenog tužnog pogleda prikovanog za komadić kroasana. Setila sam se kako je bila na ivici suza kad ga je progutala, a bele mrvice ostale su prosute po stolu.

Kad je starica otvorila usta da pojede keks, primetila sam njen jezik. Bio je jarkocrven – odudarao je od njenog bledog, krhkog tela. Na trenutak joj se osvetli grlo kad hrapava površina jezika uhvati svetlost. Ulupani šlag je kliznuo preko jezika i izgubio se iz vida.

„Mogu li još jedan?“, pitala je. Nagnula se nad poslužavnik i torba joj se zaljulala u ruci. Retko bi neko tražio još jedan keks, zastala sam, ali sam se odmah pribrala.

„Svakako“, odgovorila sam i osmehnula joj se. Smežuranim prstima uzela je još jedan keks i ubacila ga u usta; ponovo je između zuba provirio crveni jezik. Učinilo mi se da ima dobar apetit; jela je s određenim ritmom i energijom.

„Hvala“, rekla je i stavila paket šlaga u korpu.

„Hvala vama“, odgovorila sam pitajući se šta će s tim da uradi kad dođe kući.

Okrenula se, a odmah potom nestala u gužvi.

16. APRIL (ČETVRTAK), 21 NEDELJA + TRI DANA

Danas je sestra prvi put obukla trudničku haljinu. Stomak je odjednom izgledao veći, a kad mi je dopustila da ga pipnem, ustanovila sam da se nije promenio. Teško mi je bilo da poverujem da se ispod moje ruke nalazi živo biće. Nije mogla odmah da se navikne na haljinu i stalno je petljala s vrpcom koja je išla oko struka.

Jutarnja mučnina je nestala, naglo, kao što je i nastala. Zbog mučnine je počela da izbegava kuhinju, pa sam se iznenadila kada sam je jutros ugledala da se oslanja o šank, pošto je ispratila muža.

Budući da nismo kuvali, kuhinja je bila besprekorno čista. Svaka sprava bila je na svom mestu, šank je bio čist i suv, mašina za sudove ispražnjena. Bilo je hladno i odbojno, kao u prodajnom salonu. Sestra se namah osvrnula, onda sela za sto. Obično bi na njemu bilo sijaset boca i kutija koje sam zaboravila da vratim na mesto, a danas nije bilo ničega. Podigla je pogled prema meni kao da hoće nešto da mi kaže. Porub haljine vrteo joj se oko nožnih zglobova.

„Hoćeš li kroasan?“, upitala sam što opreznije.

„Ne pominju tu strašnu reč“, rekla je. Poslušno sam klimnula. „Ali volela bih nešto drugo“, nastavila je gotovo šapatom.

„Važi“, odgovorila sam. Požurila sam do frižidera kad sam shvatila da prvi put posle toliko sedmica ima želju za hranom. U frižideru nije bilo ničega, samo je gola sijalica osvetljavala prazninu. Zatvorila sam vrata sa uzdahom i otišla do ostave, ali ni tamo nije bilo ničeg.

„Zar ništa nemaš?“, pitala je zabrinuto.

„Evo, da vidimo“, odgovorila sam pregledajući kese, konzerve i tegle. „Ima malo želatina, pola kese brašna, suvih pečuraka, crvene boje za hranu, kvasca, ekstrakt vanile...“ Našla sam dva preostala kroasana, ali sam ih brzo vratila na mesto. „A meni se nešto jede“, izgovorila je kao da je donela bitnu odluku.

„Čekaj, naći ćemo nešto.“ Ponovo sam proverila sve police u ostavi. Na samom dnu pronašla sam ostatak grožđica koje smo jednom kupile za kolač. Datum na kutiji upozorio me je da su stare više od dve godine, i bile su suve kao oči mumije. „Šta kažeš na ovo?“, upitala sam i gurnula grožđice prema njoj. Klimnula je.

Bilo mi je neobično da je posmatram kako jede nešto tako tvrdo s takvim zadovoljstvom. Vilica joj se brzo pokretala; ubicivala je šaku po šaku suvog voća. I svest i telo bili su joj usredsređeni samo na jelo. Kada je stigla do poslednjih nekoliko zrna, s ljubavlju ih je posmatrala i polako stavljala u usta. Tada sam shvatila da je jutarnja mučnina zaista prestala.

1. MAJ (PETAK), 23 NEDELJE + ČETIRI DANA

Poslednjih deset dana sestra je vratila svih pet kilograma, koliko je izgubila za četrnaest sedmica mučnine. Sada je u svakom trenutku budnog stanja u ruci držala nešto jestivo. Ako nije za stolom, oko obroka, onda nosi kesu sa slatkišima ili traži otvarač za konzerve, ili njuška po frižideru. Kao da joj je apetit progutao celo biće.

Jede stalno, gotovo nagoni, kao kad diše. Oči su joj bistre ali bezizražajne, gledaju nešto neodređeno u prostoru. Usne joj se žustro pokreću, kao butine sprintera. Što se mene tiče, malo toga se promenilo. Isto je kao kad joj je bilo muka – mogu samo da sedim i posmatram.

Odjednom joj se sve jede. Jedne kišne noći objavila je da umire za sladoledom od lokvata.² Bio je neobično jak pljusak – prema dvorištu je bila zavesa od belog mlaza; osim toga, bilo je kasno. Svi smo bili u pidžamama. Verovatno nijedna radnja u blizini nije više bila otvorena, da ne pominjem kako nisam bila sigurna da tako nešto uopšte postoji.

² *Eriobotrya japonica*, poznata i kao japanska mušmula, zimzelena voćka poreklom iz Kine i Japana, gde se gaji više od hiljadu godina.

„Hoću sladoled od lokvata”, rekla je. „Zlatan i leden, kao da je pasirano voće zamrznuto u sićušne kristale.”

„Nisam siguran da ćemo ga pronaći večeras”, odgovorio je moj zet veoma ljubazno. „Pokušaću ujutro.”

„Ne. Hoću sad. Osećam da mi je glava puna lokvata – nikad neću zaspati ako ne pojedem sladoled.” Govorila je smrtno ozbiljnim tonom. Sedela sam na kauču, leđa okrenutih njima dvoma.

„Mora da bude lokvat? Možda će u obližnjem kiosku imati sladoled od pomorandže ili limuna.” Zet je pripremio ključeve od kola.

„Stvarno izlaziš po ovakvom pljusku?”, viknula sam za njim. Naprosto nisam mogla da sakrijem čuđenje.

„Mora da bude lokvat”, rekla je sestra ne obraćajući pažnju na mene. „Već osećam ukus... u stvari nije za mene...”

Muž ju je zagrlio. „Zašto ne popiješ jednu od onih pilula koje ti je dao dr Nikaido i ne odspavaš?”, rekao je rasejano se igrajući ključevima. Nerviralo me je što je stalno gleda dok govori.

16. MAJ (SUBOTA), 25 NEDELJA + PET DANA

Ponekad razmišljam o odnosu moje sestre i njenog muža – naročito o njegovoj ulozi u trudnoći, ako uopšte ima ikakvu ulogu.

Kada ona zapadne u krizu, muž je stidljivo gleda i muca neke beznačajne reči koje bi trebalo da je umire, a sve se završi tako što je on zagrlji. Onda mu se na licu pojavi taj mio izraz, kao da je siguran da je njoj samo to i bilo potrebno.

Znam da mi je delovao tupo kad sam ga upoznala. Bilo je to u zubarskoj ordinaciji. Sestra ga nikad nije dovela u kuću dok su se zabavljali, čak ni posle veridbe. Kad mi se pojavio kvar na zubu, predložila je da odem u njegovu ordinaciju.

Neka brbljiva, sredovečna žena bavila se mojim zubima. Kada je saznala da sam u rodu s verenicom jednog od zaposlenih, počela je da me ispituje o sestri. Da bih joj odgovorila na kraju svakog pitanja, trebalo je da zatvorim usta koja su bila puna pljuvačke. Iscrpljujuće.

Onda je došlo vreme da se napravi otisak zuba za krunicu i on se pojavio, kroz vrata u dnu ordinacije. Bio je tehničar. Njegova bela bluza bila je kraća od doktorskih. Onda je bio mršaviji, kosa mu je bila malo duža. Kada mi je prišao, promrmlijao je uobičajeni pozdrav i shvatila sam da ima tremu. Glas mu je bio prigušen ispod maske.

Budući da sam bila prikovana za stolicu, nisam znala kako da uzvratim pozdrav; samo sam okrenula glavu prema njemu i klimnula.

„Dozvolite”, rekao je preterano ljubazno i nagnuo se iznad mene. U pitanju je bio zub na samom kraju vilice i trebalo je da otvorim usta što više. Približio je lice mome i ubacio mi ruku u usta da opipa mesto oko korena zuba. Prsti su mu bili vlažni i mirisali su na dezinfekciono sredstvo. Čula sam kako diše kroz masku.

Zubarka je prišla pacijentu na drugoj stolici. Njen veseli glas zvonko se čuo i pored motora bušilice.

„Zubi su vam divne boje”, promrmljao je. Nisam znala da zubi mogu biti različitih boja, ali nisam mogla da ga pitam šta hoće da kaže jer mi je u ustima bila njegova ruka. „I tako pravi”, dodao je. „Desni su vam zdrave – čvrste i ružičaste.” Pitala sam se zašto ima potrebu da naglas komentariše ono što vidi u mojim ustima. Meni svakako nije bilo potrebno da čujem detaljan opis svojih zuba i desni.

Lice mi je bilo toplo od velike sijalice iznad glave. Na stolu pored mene bile su poredane bušilice, tanke kao igla i nešto veće sa zašiljenim krajem. U srebrni lavorčić za ispiranje, pričvršćen za stolicu, uticao je mlaz vode.

Posle pregleda, seo je na stolicu i s kolica uzeo malu staklenu ploču. Nasuo je humčicu jarkoružičastog praha na ploču i poprskao je s nekoliko kapi tečnosti. Onda je snažno mešao sićušnom spatulom. Traka kojom je maska bila vezana ljuljala se tamo–amo na njegovom potiljku, a oči su mu nemirno letele od mojih usta ka mom kartonu, pa ka staklenoj pločici.

Gledala sam kako se ružičasti prah zgušnjava i pitala se da li nesrećnik s maskom u tom belom mantilu zaista ima nameru da se oženi mojom sestrom. Ta reč, „oženi” nekako nije odgovarala, pa sam pokušala da je zamenim drugim rečima, na primer da „živi”, da „voli”, da „spava s mojom sestrom”, ali opet ništa nije odgovaralo. On je i dalje mešao po pločici očigledno nesvestan užasne buke od grebanja spatule po staklu.

Najzad se prah stegao u ružičastu masu koja se mogla oblikovati. Uzeo ju je među prste, drugom rukom otvorio moja usta, i prevukao je preko kutnjaka. Dok mu je vrh prsta prelazio preko unutrašnjosti mojih usta, osetila sam potrebu da ga svom silinom ugrizem. Što sestra više jede, stomak sve više raste. Počinje odmah ispod grudi i

nastavlja se do prepona. Kada me pusti da ga pipnem, iznenadim se koliko je tvrd. I nije savršeno simetričan već je malo iskrivljen u stranu. I to me je iznenadilo.

„Sada bi bilo vreme da se očni kapci otvore”, rekla mi je. „Ako je fetus dečak, onda mu se genitalije polako spuštaju iz trbušne duplje.” Mirnim tonom je opisivala bebu, ali je upotrebljavala reči koje nisu bile uobičajene: „fetus”, „genitalije”, „trbušna duplja” – nekako nije odgovaralo budućoj majci. Posmatrala sam stomak i pitala se da li su hromozomi u redu, da li se negde duboko u njoj meškolje one čaurice.

Danas se dogodila mala nezgoda u samoposluzi gde sam bila na dužnosti. Dok je dopunjavao policu, jedan momak se okliznuo na list salate i razbio puna kolica jaja. Desilo se tik uz moj štand i sve sam izbliza videla. Po podu su bila razbijena jaja i razlivena žumanca. Otisak dečakove patike i dalje se video na listu salate. Nekoliko kartona jaja odletelo je na voće i žitko belance prekrilo je jabuke, dinje i banane.

Posle nezgode poslovođa mi je dao veliku kesu grejpfruta koji više nije bio za prodaju. Bila sam srećna što s tim odlazim kući u kojoj ovih dana nikad nije bilo dovoljno hrane. Kada sam stavila voće na kuhinjski sto, primetila sam da se i dalje oseća na jaja. Veliki žuti grejpfruti uvezeni iz Amerike; rešila sam da skuvam džem.

Nije bilo lako oljuštiti ih i očistiti sve kriške. Sestra je s mužem otišla u kineski restoran. Noć je padala i kuća je bila sasvim tiha. Samo se povremeno čulo kuckanje noža o lonac, ili kotrljanje grejpfruta preko stola, ili moje kašljucanje. Prsti su mi bili lepljivi od soka. Kuhinjska sijalica je osvetljavala zrnastu strukturu voća. Kada se rastopio šećer koji sam posula po njima, grejpfruti su postali još sjajniji. Bacala sam lepe polumesece u lonac, jedan za drugim.

Debela kora je bila rasuta po stolu i nekako smešna. Odsekla sam beli deo i iseckala spoljnu koru pre nego što sam je stavila u lonac. Na sve strane je bilo žutog soka, po nožu, po dasci za seckanje, po mojim šakama. I na kori je bila uredna, pravilna šara, kao ljudska koža pod mikroskopom.

Konačno sam upalila ringlu i sela da se odmorim. Noć je ispunilo brborenje grejpfruta. Oblaci kisele pare dizali su se iz lonca. Dok sam posmatrala kako se voće topi, setila sam se sastanka na koji su

me pre nekoliko meseci odvucli drugovi s univerziteta. Tema je bila „Zagađenje: naša zemlja, naša tela”. Nije bilo mnogo prisutnih, ali su bili ozbiljni. Kao stranac, sela sam za stočić u uglu i kroz prozor posmatrala topole oko četvrtastog dvorišta.

Neka mršava žena sa staromodnim naočarima govorila je o kiselim pašama; usledilo je nekoliko komplikovanih pitanja. Pravila sam se da slušam i u ruci okretala letak koji su nam dali na ulasku. Na prvoj strani je bila slika američkog grejpfruta i naslov odštampan masnim slovima: „Čuvajte se uvezenog voća! Antifungicidni pesticidi s hormonima dokazano su karcinogeni i uništavaju ljudske hromozome!” Sada mi se, u kuhinji, vratio taj naslov.

Voće i kora istopili su se u glatku tečnost posutu malim, želatinoznim grudvicama. Ugasila sam šporet kad su se sestra i zet vratili. Ušla je pravo u kuhinju.

„Kakav je to neverovatan miris?”, pitala je vireći u lonac. „Džem od grejpfruta – divno!” Još nije ni završila rečenicu, a u ruci je već držala kašiku i grabila vreli džem.

„Nije tako divno kao sladoled od lokvata”, promrmljala sam. Pravila se da ne čuje. Držeći tašnu, obučena u novu trudničku haljinu, s najboljim naušnicama na ušima, ugurala je kašiku u usta. Njen muž je stajao u vratima i posmatrao je.

Jela je kašiku za kašikom. Izbačeni stomak delovao je gotovo drsko dok je stajala tako kraj šporeta i niz grlo sipala lepljive gomilice voća. Gledala sam u poslednje lokvice džema kako drhtulje na dnu lonca i pitala se da li će ti pesticidi s hormonima zaista da unište hromozome.

15. JUN (PONEDELJAK), 30 NEDELJA + NULA DANA

Počela je sezona monsuna i gotovo svakog dana pada kiša. Tamno je i sumorno, i svetlost je stalno upaljena. U ušima mi odzvanja zvuk kiše i toliko je hladno da se pitam hoće li leto ikad doći.

Nema promene u apetitu moje sestre i već joj se goje obrazi i vrat, prsti i članci. Debelo, meko salo.

Svaki put kada je vidim ovakvu, osećam se donekle smušeno. Pred mojim očima celo telo joj se nadima kao džinovski tumor.

A ja i dalje kuvam džem. Grejpfruti su nagomilani po kuhinji. Ima ih u korpi za voće, na frižideru, pored police sa začinima. Gulim ih,

vadim kriške, posipam šećer i polako kuvam na slaboj vatri. Onda, pre nego što prespem džem u činiju, ona sve pojede. Sedi za stolom, zagrlila lonac i zabada kašiku. Ne pada joj na pamet da njime premaže komad hleba, ne. Kad vidite pokrete kašike i njene vilice, rekli biste da jede nešto ukusno i hranljivo, na primer kari s pirinčem. Čudan način da se jede džem.

Kiseli miris voća pomešan je s mirisom kiše. Gotovo me i ne primećuje, ali ja ipak sedim i posmatram je. „Čini mi se da ćeš poremetiti varenje ako previše pojedeš.” Mrmljam. Ili: „Zar ti nije bilo dosta?” Nema odgovora. Glas mi poklopi zvuk džema koji se topi na njenom jeziku i bubnjanje kiše.

Ne posmatram je pomno zbog načina na koji jede već zbog njenog izgleda. Stomak joj je toliko narastao da je ostale delove tela izbacio iz ravnoteže – listove na nogama, obraze, dlanove, ušne resice, nokte na palčevima, kapke. Dok srče džem, salo na vratu drma se levo–desno, a drška kašike gubi se u natečenim prstima. Ne žuri mi se, posmatram deo po deo.

Konačno, kada oliže i poslednju kašiku, uputi mi mio, sanjiv pogled.

„Ima li još?”, promrmlja.

„Skuvaću sutra”, kažem ravnim, bezizražajnim glasom. Kada skuvam sve grejpfrute iz kuće, kupujem novu količinu u samoposluzi gde radim. Uvek pitam čoveka na odeljenju s voćem da li su uvezeni iz Amerike.

2. JUL (ČETVRTAK), 32 NEDELJE + TRI DANA

Uskoro će deveti mesec. Kao da su sedmice mnogo brže prolazile otkako je prestala mučnina. Sada jede sve vreme dok je budna.

Danas je došla neraspoložena iz Klinike M. Izgleda da su je upozorili da se previše ugojila.

„Nisam znala da porođajni kanal može da odeblja”, rekla je. „Rekli su mi da žene koje se pregoje imaju problema s porođajem.” Ljutito je izvadila svesku u kojoj je beležila sve u vezi s trudnoćom. Videla sam da je neko dopisao crvenim slovima „Vodite računa o težini”. „Rekli su mi da u toku trudnoće smem da se ugojim samo dvanaest kilograma. Vidim, nagrabusila sam.” Provukla je ruku kroz kosu i uzdahnula. Do sada se ugojila gotovo dvadeset dva kilograma.

„Sad ništa ne može da se uradi“, promrmljala sam gledajući njene otečene prste, i pošla u kuhinju da skuvam još džema. Iako o tome nisam razmišljala, kuvanje džema od grejpfruta prešlo mi je u naviku. Ja kuvam, ona jede, jednostavno i prirodno, kao kad češljaš kosu posle ustajanja. „Stvarno se bojiš da će ti porođaj biti težak?“, pitala sam ne dižući pogled sa šanka.

„Naravno“, rekla je piskavim i slabim glasom. „Poslednjih nekoliko dana mnogo razmišljam o bolu – pokušavam da zamislim najgori bol koji sam do sada osetila – i o tome da li su porođajni bolovi slični poslednjoj fazi raka ili amputaciji obe noge, eto, tako. Međutim, vrlo je teško zamisliti bol i nije zabavno kad se trudiš.“

„Mogu misliti“, rekla sam ljušteći voće. Čvrsto je držala onu svesku. Iskrivila je sliku bebe na naslovnoj strani pa je izgledalo da plače.

„Još me više plaši susret s bebom“, rekla je. Spustila je pogled na veliki stomak. „Ne mogu da verujem da je to, unutra, moja beba. Još mi je neodređeno i apstraktno. A znam da to ne mogu da izbegnem. Ujutro, kad se budim, postoji trenutak kad mislim da je sve samo san – jutarnje mučnine, klinika, ovaj stomak, sve. Odjednom se osetim divno slobodnom. Onda pogledam nadole i shvatim da je stvarno. Obuzme me tuga jer me najviše plaši pomisao na susret sa sopstvenom bebom.“

Slušala sam, ali se nisam okrenula da je pogledam. Smanjila sam temperaturu na šporetu, promešala džem velikom varjačem. „Ne treba se bojati. Beba je samo beba. Sve bebe su mekane i mazne, imaju majušne savijene prste i mnogo plaču. To je sve.“ Piljila sam u džem koji se uvijao oko varjače.

„Nije tako jednostavno. Čim se rodi, moja je, htela ja to ili ne. I ništa ne mogu da preduzmem, čak i ako ima crvenilo preko pola lica, ili spojene prste, ili uopšte nema mozak, ili su sijamski blizanci...“ Još neko vreme je ređala najstrašnije mogućnosti. Varjača je pravila tup zvuk po dnu lonca i džem je počeo da se steže.

Zurila sam u lonac i pitala se koliko je tu pesticida s hormonima. Pod neonskom svetlošću džem je ličio na neku hemikaliju, nešto u prozirnoj boci, savršeno sredstvo za rastvaranje hromozoma.

„Gotovo“, rekla sam. Uхватила sam drške lonca i okrenula se prema njoj. „Evo, posluži se.“ Pružila sam joj džem; na trenutak ga je samo gledala. Onda je bez reči krenula da jede.

22. JUL (SREDA), 35 NEDELJA + DVA DANA

Počeo je moj letnji raspust. Verovatno ću ga provesti posmatrajući sestrinu trudnoću. Međutim, trudnoća ne traje beskrajno. Jednom mora da se okonča.

Trudila sam se da na bebu mislim kao na nešto pozitivno u odnosu na sestru i njenog muža, pa i mene. Ali mi nije polazilo za rukom. Ne mogu da zamislim zetov pogled kad uzme dete u ruke, niti bele sestrine grudi kad doji. Vidim samo fotografiju hromozoma u naučnom časopisu. Eto, stigli smo do meseca porođaja i svakog dana mogu da počnu bolovi. Stomak joj je toliki da veći ne može biti; počinjem da brinem da li joj svi organi normalno rade kad su tako stisnuti.

Nas troje mirno čekamo iako je u kući užasno vruće i vlažno. Ništa ne pominjemo, ali svi mislimo na predstojeći porođaj. Sestrina ramena se podižu dok diše. Zet šmrkom zaliva dvorište. Čuje se jedino zujanje ventilatora koji se okreće na stalku.

Obično me obuzme teskoba kad nešto iščekujem – čak i kada je reč o tuđim porođajnim bolovima. Plaši me da mislim na sestrinu tremu. Volela bih da ovo vrelo, dosadno poslepodne potraje zauvek.

No, čak i po toj vrućini ona srče moj džem od grejpfruta čim je kuvan. Brzo ga guta, pa strahujem da će opeći usta i ne razumem kako uopšte oseća ukus. Lice joj je tužno, kao da plače. Vidim samo profil iznad lonca. Kašika leti napred–nazad, od lonca do usta, a ona kao da zadržava suze koje joj se skupljaju u očima. Ovog poslepodneva, dvorište iza nje blista na suncu zelenom bojom. Zvuk cikada zaglušuje.

„Jedva čekam da vidim bebu”, promrmljala sam. Kašika je na trenutak zastala i sestra je trepnula prema meni. Onda se vratila džemu, a moje misli su se vratile obliku oštećenih hromozoma.

11. AVGUST (UTORAK), 38 NEDELJA + JEDAN DAN

Kad sam se vratila s posla, na stolu sam zatekla zetovu belešku: „Počele su kontrakcije. Otišli smo u kliniku.” Više puta sam pročitala tih nekoliko redova. Krajčikom oka videla sam kako na stolu leži

kašika umrljana džemom. Bacila sam je u sudoperu i mislila šta da radim. Onda sam još jednom pročitala poruku i izašla iz kuće.

Sve je bilo okupano svetlošću. Vetrobrani na kolima u ulici bleštali su, a mlaz iz vodoskoka u parku se iskrio. Hodala sam piljeći u tlo i brisala znoj s lica. Dvoje dece sa slamnatim šeširima projurilo je pored mene. Kapija osnovne škole bila je zatvorena, a igralište prazno. Malo dalje bila je mala cvećara, ali nije bilo ni prodavca ni kupaca. U staklenoj kutiji ležala je kitica majčine dušice.

Na uglu sam skrenula i našla se ispred Klinike M. Kao što mi je sestra pričala, vreme je tu stalo i klinika je izgledala isto kao slika koju sam sve ove godine čuvala u sećanju – veliko kamforovo drvo kraj kapije, staklo s moresko šarom na ulaznim vratima, oljuštena slova firme. I ovde nije bilo nikoga, samo se moja senka jasno ocrtavala na ulici.

Pošla sam uza zid do zadnjeg dela zgrade i prošla u vrt kroz staru, razvaljenu kapiju. Srce je počelo da mi tuče čim sam stala na brižljivo negovanu travu i zaklonila oči od bleska sunca koji se odbijao o prozorska okna.

Prišla sam zgradi i osetila miris boje. Vazduh je bio miran, nikakvog znaka života u blizini. Jedino sam se ja kretala vrtom. Sada sam bila dovoljno visoka i nije trebalo da se penjem na kutiju da bih provirila u ordinaciju. Nisam videla ni lekare ni bolničarke. Prostorija je bila mračna i prazna, kao naučni kabinet u školi posle časova. Stajala sam i posmatrala bočice s lekovima, manžetnu za merenje pritiska, plakat s karličnim položajem, ekran ultrazvučnog aparata. Na licu sam osećala toplotu stakla.

Učinilo mi se da u daljini čujem kako beba plače. Tanak, drhtav, suzan plač dolazio je iza odbleska sunčeve svetlosti. Slušala sam i bubne opne su mi odmah upijale taj zvuk, a glava je počela da me boli. Ustuknula sam i pogledala prema trećem spratu. Videla sam neku ženu u spavaćici kako gleda u daljinu. Kosa joj je padala preko obraza, a lice joj je bilo u senci, pa nisam bila sigurna da li je to moja sestra. Usne su joj bile blago otvorene, treptala je – kao što trepćeš pre nego što ćeš zaplakati. I dalje bih je posmatrala, ali se promenio ugao pod kojim ju je sunce osvetljavalo i nestala je u odblesku.

Prateći bebeći plač popela sam se požarnim stepenicama. Drveni stepenici su ječali pod mojim nogama. Telo mi je bilo mlitavo i toplo,

ali je neobično hladna bila ruka na gelenderu i uši koje su upijale dečji plač. Travnjak se polako udaljavao ispod mene, ali je zelena boja bila još bleštavija.

Beba je i dalje plakala. Kada sam otvorila vrata na trećem spratu, nisam videla ništa dok se oči nisu prilagodile na svetlo. Stajala sam, usredsređena na plač te bebe koji me je zapljuskivao u talasima, sve dok nisam ugledala hodnik koji je vodio u tamu. Pošla sam ka sobi za novorođenčad da vidim sestrino oštećeno dete.

STUDENTSKI DCM

Tek nedavno postala sam svesna tog zvuka, iako ne bih mogla da odredim kada je počeo. U mom sećanju postoji mesto koje je maglovito i tamno; izgleda da se zvuk tu krio. U jednom sam trenutku iznenada shvatila da ga čujem. Stvorio se niotkuda, kao tačkasta mreža mikroba na kulturi u Petrijevoj šolji.

Bio je čujan samo u pojedinim trenucima, što ne znači da sam baš tada htela da ga čujem. Čula sam ga jednom kad sam zurila u osvetljeni grad kroz prozor poslednjeg večernjeg autobusa. Drugi put bio je na ulazu u stari muzej, kada mi je setna devojka pružila ulaznicu ne podigavši pogled. Zvuk se pojavljivao iznenada, nepredvidljivo.

Jedno je bilo zajedničko svim tim trenucima – uvek sam mislila na isto mesto iz prošlosti, na moj stari studentski dom, jednostavnu trospratnu zgradu od armiranog betona. Mutno staklo na prozorima, požutele zavese, pukotine u zidovima, sve je govorilo o starosti kuće, i mada je to bio studentski dom, nije bilo nikakvog znaka studentskog života – ni motocikala, ni teniskih reketa, ni patika, nijedne stvari te vrste. Ukratko, bila je to samo školjka zgrade.

Ipak se ne bi mogla nazvati razvalinom. U propalom betonu mogli su da se osele tragovi života, toplo, ritmično prisustvo koje mi se tiho uvlačilo pod kožu.

Živopisna slika mesta mogla je da mi se vrati šest godina pošto sam se odatle iselila samo zbog povratka tog zvuka. Čula bih ga nakratko svaki put kad bih pomislila na dom. Slika sveta u mojoj svesti bi pobeležila, kao široka, snegom pokrivena ravnica, a iz visine, s neba, počele bi vibracije.

Istina, nisam sigurna da bi se to moglo nazvati zvukom. Možda bi bilo tačnije da kažem da je to bilo podrhtavanje, strujanje, brujanje. Koliko god se trudila da ga čujem – da mu otkrijem izvor, ton, boju – zvuk je i dalje bio neodređen. Nisam znala kako da ga opišem. S vremena na vreme sam pokušavala s nekim poređenjima: ledeni žamor fontane u zimu kada novčić polako tone na dno; podrhtavanje tečnosti u unutrašnjem uhu kad siđeš s ringišpila; zvuk noći koji ti prolazi kroz šaku koja i dalje čvrsto drži slušalicu iako je voljeni prekinuo vezu... Ne verujem da bi to ikome pomoglo da shvati o čemu govorim.

Rođak se javio jednog hladnog, vetrovitog poslepodneva početkom proleća.

„Izvini što ti se ovako iznenada javljam”, rekao je. U prvi mah nisam mu prepoznala glas. „Prošlo je gotovo petnaest godina, nema razloga da me se setiš, samo ja nikad nisam zaboravio kako si bila dobra prema meni kad sam bio mali.” Kao da mu je stalo da mi objasni. „Igrala si se sa mnom za Novu godinu i preko letnjeg raspusta.”

„O, to je bilo tako davno!”, rekla sam konačno se setivši. Poziv me je zatekao nespremnu.

„Jeste”, rekao je i uzdahnuo s olakšanjem. Onda je najednom počeo službeno: „Zovem te zbog usluge”, i prešao na stvar. A meni i dalje nije bilo jasno zašto se, posle toliko vremena, javlja mnogo mlađi rođak, niti sam mogla da zamislim kako bih mogla da mu pomognem. Umesto da mu odgovorim, čekala sam da nastavi. „Vidiš, u aprilu dolazim u Tokio na studije.”

„Nije ti, valjda, već toliko godina!”, rekla sam ne misleći, iskreno iznenađena. Imao je četiri godine kada sam ga poslednji put videla.

„Tražim stan, ali do sada nisam imao sreće. Zato sam se setio tebe.”

„Mene?”

„Da, setio sam se da su mi pričali kako si živela u dobrom domu kad si bila na univerzitetu.” Dok je govorio, vratile su mi se u sećanje godine u domu, ali su uspomene bile daleke koliko i sećanje na igre s njim.

„Otkud znaš da sam živela u domu?”

„Tako ti je u porodici – ljudi o svemu pričaju”, rekao je.

Istina, bilo je to dobro mesto. Mirno i dobro održavano, bez previše strogih pravila; cena je bila niska, kao da vlasnika zarada nije zanimala. Za razliku od drugih mesta, bio je to privatni dom, nije pripadao nijednom preduzeću ili društvu, više je ličio na pension nego na ono što se obično naziva studentskim domom. Ali je, bez greške, bio baš studentski dom. Ulazni hol s visokom tavanicom, cevi od grejanja provučene niz hodnike, male cvetne leje oivičene opekama u dvorištu – sve skupa ukazivalo je na dom.

„Da”, rekla sam, „ali daleko je od stanice, a sobe su i onda bile stare i male.” Namerno sam prvo nabrojala mane.

„To mi ne smeta”, rekao je, kao da je već doneo odluku. „Trebalo mi samo nešto jeftino.” Prirodno, jer mu je otac, moj ujak, umro dok je bio mali – u stvari, bio je to jedan od razloga što nismo bili u vezi toliko dugo.

„Shvatam”, odgovorila sam. „U tom slučaju bi ovo bilo pravo rešenje.”

„Stvarno?”, rekao je i u glasu se osetilo oduševljenje.

„Pozvaću ih. Nikad nisu bili previše omiljeni, tako da je uvek bilo praznih soba. Verovatno neće biti teško da te prime – ukoliko još postoje. U svakom slučaju, možeš da budeš kod nas dok ne nađeš stan. Dođi kad god želiš.”

„Hvala.” Bila sam sigurna da se osmehuje.

Tako sam obnovila vezu s domom. Prvo je trebalo da se javim upravniku, ali sam zaboravila broj. Otvorila sam „žute strane” iako sam sumnjala da će tako malo mesto biti navedeno. Međutim, našla sam bogato ukrašeni oglas: „Grejanje i klimatizacija, obezbeđenje, teretana, zvučno izolovana muzička soba. Sve sobe s kupatilima, telefonom, prostranim ormanima. Zelena oaza u srcu grada.” A telefonski broj kao da je naknadno uguran.

Odgovorio je lično upravnik. Živeo je u domu i bio je istovremeno i gazda i nadzornik, a za stanare uvek je bio – upravnik.

„Diplomirala sam pre šest godina, ali sam četiri godine pre toga provela kod vas...” Setio me se čim sam mu rekla devojačko prezime.

Zvučao je kao i uvek. Sećanje na njega bilo je tesno povezano s neobičnim načinom na koji je govorio, tako da mi je bilo drago da to ponovo čujem, neizmenjeno tokom godina. Glas mu je bio promukao i svaku reč je veoma polako izgovarao ispuštajući vazduh, kao posle vežbi dubokog disanja. Bio je to na neki način privremen glas, na ivici da se izgubi u tim dugim, laganim izdisajima.

„Zovem zbog toga što moj rođak dolazi na studije ovog proleća. Traži smeštaj, pa sam pomislila da biste vi možda imali slobodnu sobu.”

„Tako?”, promućao je, kao da okleva.

„Znači, ne možete da ga primite?”

„Ne, nisam to rekao”, promrmljao je, i glas mu je opet zamro.

„Je li dom zatvoren?”, upitala sam.

„Ne, još smo otvoreni. Nemam kuda da odem, pa radimo dok sam ja ovde.” Na neki poseban način naglasio je reč „radimo”. „Stvari su se promenile otkad ste vi bili ovde.”

„A šta se promenilo?”

„Pa, malo mi je teže da objasnim, nisam siguran da ćete razumeti. Stvari su sada zamršenije, teže, moglo bi se reći.” Dok je tiho kašljao s druge strane, razmišljala sam u kakvo bi to zamršenije i teže stanje mogao da zapadne dom. „U stvari”, nastavio je, „imamo vrlo malo stanara. Znam da je i u vaše vreme bilo praznih soba, ali sad ih ima mnogo više. Više ne izdajemo obroke. Sećate li se kuvara koji je vodio trpezariju?”

„Da”, rekla sam prisećajući se tihog čoveka koji je rmbačio u dugačkoj, uskoj kuhinji.

„Morao sam da ga otpustim. Šteta, bio je dobar kuvar. I veliko kupatilo grejemo samo svakog drugog dana. Više nam ne svraćaju ni raznosači iz hemijskog čišćenja i prodavnice pića; ukinuli smo sve ranije domske zabave, čak i piknik povodom trešnjevog cveta i božićnu proslavu.” Glas mu se postepeno gubio.

„Nije bitno”, rekla sam. „Ne bih rekla da je to posebno teško ni zamršeno.” Nešto me je teralo da ga razveselim.

„Imate pravo”, odgovorio je. „Te promene ništa ne znače. To su samo spoljne pojave, samo lobanja u kojoj je smešten mozak, a ono što hoću da kažem skriveno je negde u epifizi, duboko u malom mozgu, u srcu mozga.” Govorio je oprezno, kao da odmerava svaku reč. Dok sam nastojala da zamislim sve teškoće s kojima je dom suočen, pred oči mi je iskrsla slika ljudskog mozga iz udžbenika za osnovnu školu, ali i dalje ništa nisam shvatala. „Više od ovoga ne mogu da vam kažem”, rekao je. „Ali, na neki poseban način, dom se raspada. Što nije razlog da odbijemo mlade kao što je vaš rođak. Prenesite mu da je dobrodošao. Toliko sam srećan što ste se setili svog starog doma. Neka dođe ovamo i neka ponese kopiju porodičnih dokumenata i potvrdu da je upisan na univerzitet. O da, i papir s potpisom onoga ko jamči za njega.”

„Reći ću mu”, odgovorila sam, pomalo zbunjena.

Te godine proleće je bilo oblačno, kao da je nebo prekriveno slojem hladnog, mutnog stakla. Sve klackalice u parku, cvetna leja u obliku sata ispred stanice, motocikli u garaži – sve je bilo okovano mutnom, olovnom svetlošću, kao da grad ne može da zbaciti poslednje ostatke zime.

I moj život se naizgled odvijao u krugovima, uhvaćen u neku tromost. Ujutro bih ležala u krevetu tražeći izgovor da tu i ostanem. Kada bih konačno ustala, pripremila bih jednostavan doručak i veći deo dana provela šijući šareni, postavljeni prekrivač. Najjednostavniji posao: po stolu bih postavila komade tkanine i prišivala ih jedan za drugim. Uveče bih pripremila isto tako jednostavnu večeru i gledala televiziju. Nisam izlazila da se nađem s ljudima, nisam imala nikakve rokove niti tekuće zadatke. Bezoblični dani su se smenjivali, kao da su od vlažnog vremena nabubrili u nerazlučivu masu.

Bilo je to razdoblje odlaganja svakodnevnih briga. Suprug mi je bio u Švedskoj na postavljanju podvodnog naftovoda. Čekala sam da se smesti i da me pozove da dođem. Prema tome, zveckala sam tako po praznim danima, kao svilena buba po svojoj čauri.

Ponekad bih se zabrinula razmišljajući o Švedskoj. Ništa nisam znala o toj zemlji – kakvi su ljudi, šta jedu, koje televizijske programe gledaju. Kada bih pomislila na preseljenje u neko sasvim apstraktno mesto, imala sam želju da i to odložim koliko je god moguće.

Jedne noći je u gradu bila oluja. Nikad tako glasnu i besnu nisam čula i u prvi mah pomislila sam da imam noćne more. Munje su sevale po ponoćnom plavom nebu, za njima su se čuli udari gromova, kao da se ogromne posude razmrskavaju u milion komada. Talas bi se valjao preko grada i razbio iznad našeg krova. Pre nego što bi utihnuo jek, stigao bi naredni. Bio je tako glasan i tako blizu da mi se činilo da mogu rukom da ga dohvatim.

Oluja je potrajala. Senke oko mog kreveta bile su tamne i duboke kao da stižu s morskog dna. Kad bih zaustavila disanje, videla sam kako podrhtavaju, kao da i sama tama drhti od straha. Nisam se plašila iako sam bila sama. Usred oluje osetila sam smiraj – mir koji dođe kada se udaljiš od svakodnevnog života. Oluja me je odnela na neko daleko mesto na koje sama nikad ne bih stigla. Nisam znala gde se nalazim, ali sam znala da je spokojno. Ležala sam u tami i slušala oluju, i trudila se da vidim to daleko mesto.

Sledećeg dana je stigao moj rođak.

„Drago mi što si došao”, rekla sam. Toliko dugo nisam razgovarala s nekim njegovih godina, pa nisam znala šta još da kažem.

„Nadam se da ti ne smetam”, odgovorio je i naklonio se.

Mnogo je porastao otkad ga nisam videla; začutila sam proučavajući mladića ispred sebe. Opušteni obrisi vrata i ruku lepo su zaokruživali njegovo mišićavo telo. Ali najveći utisak na mene je ostavio njegov osmeh. Nenametljiv, malo pognute glave, s kažiprstom leve ruke na srebrnom ramu naočara. Između prstiju iskradao mu se blagi dah, gotovo bi vam se moglo učiniti da čujete setni uzdah. A on se osmehivao. Posmatrala sam pomno da mi ne promakne nijedna promena izraza na licu.

Razgovor je bio isprekidan. Pitala sam ga za majku. Na brzinu mi je ispričao šta mu se događalo od četvrte godine do sada. Rekla sam mu da mi je suprug na putu. U početku je između tema bila neprijatno dugačka tišina, ja bih kašljucala ili mrmljala beznačajne koještarije. Ali kada smo prešli na ono vreme koje smo, kao deca, zajedno provodili u bakinoj kući, razgovor je tekao bez teškoća. Neobično se jasno sećao svega. Nije mogao da smesti događaje u određeni kontekst, ali je bio u stanju da veoma živopisno opiše pojedinosti nekih događaja.

„Sećaš li se kako su rečni rakovi ulazili u dvorište dok smo sedeli na tremu i baki pomagali da očisti boraniju?” Kao da je u mislima odlutao u to davno letnje poslepodne na selu.

„Naravno”, odgovorila sam.

„Kad god bih nekog našao, zvao sam te da ga uhvatiš.”

„Nikad neću zaboraviti kako si me gledao kada sam ti rekla da mogu da se jedu. Nisi znao da nešto možeš da uhvatiš i pojedeš.” Na to se glasno nasmejao.

„Kada bi ih stavila da se kuvaju, kratko bi se borili pokušavajući da se kleštima uhvate za ivicu lonca, a onda bi se sasvim umirili. Ljuštire bi im postale jarkonarandžaste. Voleo sam da budem u kuhinji i da gledam kako se kuvaju.”

Nastavili smo tako neko vreme, poredili šta je ko zapamtio i svaki put kad bih ugledala njegov izuzetni osmeh, osećala sam kako

postajem sve otvorenija.

Gotovo ništa nije doneo u Tokio, pa je trebalo nabaviti stvari za dom. Sastavili smo spisak za kupovinu na listu iz sveske i svaku stavku obeležili po redu važnosti. Onda smo razgovarali kako da se od njegovih ograničenih sredstava kupi što više. Trebalo je izostaviti jedan broj stvari i nadoknaditi ih na neki drugi način. Pokupili smo obaveštenja i onda pročešljali grad da nađemo najbolje po najnižoj ceni. Na primer, na vrhu spiska bio je motocikl. Pola dana smo proveli u obilasku pet radnji da bismo našli dobar, izdržljiv, polovan motocikl. Onda smo uzeli staru policu za knjige koju sam ranije izbacila iz stana i ofarbali je. Rešila sam da mu kupim udžbenike i još neke neophodne knjige; biće to moj poklon u čast upisa na univerzitet.

Kupovina me je vratila u studentske dane i to nas je zbližilo. Dok smo sakupljali ono što je zapisano, uživali smo u dobro obavljenom zadatku i, verovatno zbog skromnosti postavljenog cilja, svaki uspeh nas je oblivao spokojem i zadovoljstvom.

Na kraju sam i ja počela da izlazim iz svoje čaure. Kuvala sam bogate obroke za mladog rođaka i išla s njim u sve kupovine. Čak sam mu pokazala i znamenitosti Tokija. Dopola završeni prekrivač ležao je smotan u korpi sa šivaćim priborom i cela sedmica je prošla za tren.

Došao je dan za zvaničnu prijavu u dom. Sat i po smo putovali i tri puta presedali, ali smo konačno stigli na majušnu stanicu na obodu grada. Nisam bila tamo od diplomiranja i otada kao da se ništa nije promenilo. Put ispred izlaza postepeno se peo uzbrdo. Mladi policajac stajao je na vratima stražarske kućice; gimnazijalci su se na biciklima probijali između kupaca u tržnom centru. Drugim rečima, bilo je kao i u drugim pospanim predgrađima Tokija.

„Kakav je upravnik?“, pitao je moj rođak kad se stišala stanična buka i pošto smo ušli u ulicu oivičenu kućama.

„Nisam sigurna da znam“, iskreno sam odgovorila. „Prilična tajna. Upravlja domom, ali ne znam tačno šta to podrazumeva. Ne bih rekla da zarađuje, a s druge strane, ne pripada nijednoj sektu ili nečem sličnom. Dom je na prilično velikom placu i čudo da ga još nisu srušili da izgrade nešto unosnije.“

„Sreća po mene da nisu”, rekao je moj rođak. „Možda je to njegova društvena akcija.”

„Možda.”

Dve devojčice, bliznakinje, verovatno osnovci, igrale su badminton pored puta. Bile su sasvim iste i vrlo dobro su igrale. Loptica se kretala od jednog do drugog reketa u simetričnim lukovima. Žena na balkonu jednog stana vetрила je dečji futon, a s bejzbol igrališta srednje tehničke škole dopirao je slabašni zvuk udara aluminijumske palice. Sve u svemu, obično prolećno poslepodne.

„Upravnik živi u domu. Njegova soba je veća od ostalih, ali nije ništa bogatije nameštena. Živi sam, izgleda da nema porodicu. Nema slika rođaka i ne sećam se da mu je iko dolazio u posetu.”

„A koliko mu je godina?” Iznenada sam shvatila da o tome nikad nisam razmišljala. Pokušala sam da se prisetim upravnikovog lika, ali mi je ostao samo neodređeni utisak čoveka koji više nije mlad. Možda i zato što se gotovo sasvim povukao iz života – udaljio se od porodice i društva, možda i nečeg tako običnog kao što je životno doba. Ni s kim nije imao nikakvu vezu i nigde nije pripadao.

„Valjda je srednjih godina”, odgovorila sam, jer bolje nisam umela. „U stvari, ne poznajem ga dobro. Čak i kada živiš u domu, ne viđaš ga često. Eventualno kad odeš da platiš kiriju ili da prijaviš da ti je pregorela sijalica ili da mašina za veš ne radi. A to nije često. Ne brini, vrlo je prijatan.”

„Ne sumnjam”, odgovorio je.

Proleće je iznenada stiglo posle one olujne noći. Ostali su oblaci, ali je toplina vazduha najavlјivala promenu godišnjeg doba. Mladić je pod pazuhom nosio koverat s prijavom. Negde u daljini pevala je ptica.

„Zaboravila sam nešto da ti pomenem”, rekla sam, konačno otvarajući temu koja mi je celog dana bila na pameti. Rođak se okrenuo prema meni čekajući da nastavim. „Upravnik nema jednu nogu i obe ruke.” Kratka tišina.

„Jednu nogu i obe ruke”, ponovio je najzad.

„Tačnije, levu nogu.”

„Šta mu se dogodilo?”

„Ne znam. Pretpostavlјam, neka nezgoda. Pričalo se da ga je uhvatila neka mašina ili je, možda, bio neki saobraćajni udes. Niko

se nije usudio da ga pita; mora da je bilo strašno.”

„Nema sumnje”, rekao je moj rođak i spustio pogled da šutne jedan oblutak.

„Ali sve može sam – da kuva, da se obuče, da se kreće. Čak može da koristi otvarač za konzerve, šivaću mašinu, sve, pa posle izvesnog vremena više ne primećuješ. Kad si u njegovoj blizini, više ti nije važno. Samo nisam htela da se potreseš kad ga ugledaš.”

„Shvatam”, rekao je i opet šutnuo kamenčić.

Nekoliko puta smo skretali, onda prešli na drugu stranu ulice i počeli da se penjemo uz breg. Prošli smo pored frizerskog salona sa staromodnim perikama poređanim u izlogu, pored velike kuće na kojoj je bio rukom ispisan oglas za časove violine, i pored polja vrtlarskih parcela koje su se mogle iznajmiti od grada. Divno je mirisalo na zemlju. Sve mi je bilo poznato, a opet mi je bilo čudno da se krećem ovim prostorom iz sopstvene prošlosti s rođakom na kojeg sam bila sasvim zaboravila. Sećanja na njega malog i sećanja na dane provedene u domu stapala su se kao nijanse na akvarelu.

„Pitam se kako je živeti sam”, prozborio je moj rođak kao da sebi govori.

„Brine te?”, pitala sam.

„Ne”, rekao je odmahnuvši glavom. „Samo imam malu tremu, kao i uvek kad se nešto menja. Isto osećanje imao sam i kad je otac umro, ili kad se devojka koja mi se dopadala odselila u drugu školu – pa čak i kad je mačka pojela pile koje sam hranio.”

„Rekla bih da samotnan život podseća na gubitak.” Podigla sam pogled ka njemu. Profil mu je bio uokviren oblacima dok je piljio u daljinu. Pomislila sam da je premlad da izgubi toliko važnih stvari, pile, devojku, oca. „Međutim, kad si sam ne treba da budeš očajan. Po tome se samoća razlikuje od gubitka. I dalje imaš sebe, čak i ako sve ostalo izgubiš. Treba da imaš poverenja u sebe i da se ne predaješ samo zbog toga što si sam.”

„Mislim da sam shvatio”, odgovorio je.

„Zato ne treba da imaš tremu”, rekla sam i potapšala ga po leđima. Prstom je gurnuo naočare i osmehnuo mi se.

Hodali smo i dalje, s vremena na vreme smo pričali, onda ćutali. Mislila sam na još nešto osim na upravnikov izgled. Stalno sam mislila na ono što je rekao – da se dom raspada na neki čudan

način, ali nisam smogla snage da mu i to kažem. Dok sam razmišljala, zašli smo za poslednji ugao i našli se ispred doma.

Očigledno je ostario. Nije bilo uočljivih promena u ukupnom izgledu, ali u pojedinostima je bilo – kvaka na ulaznim vratima, metalno požarno stepenište, antena na krovu – sve je to izgledalo starije. Verovatno se radilo o uobičajenom habanju, kad se uzme u obzir koliko dugo nisam dolazila, ali je istovremeno bilo neke duboke i umorne tišine oko mesta, nešto gotovo zlokobno što se ne može objasniti prolećnim raspustom i odsutnim stanarima.

Na kapiji sam zastala obuzeta više tom tišinom nego nostalgijom. Korov je izrastao u dvorištu, neko je ostavio kacigu pored stalka za parkiranje motocikla. Kad se vetar podigao, učinilo mi se da trava šapuće.

Pogled mi je išao od prozora do prozora tražeći bar neki znak života. Svi su bili čvrsto zatvoreni, kao da se od rđe ne mogu otvoriti, osim jednog. Bio je odškrinut i kroz njega je provirivao komadić izbledele zavese. Na prašnjavom tremu bila je gomila štikaljki za veš i praznih pivskih konzervi. Ne spuštajući pogled sa zgrade, koraknula sam napred i očešala se o rođaka. Pogledali smo se na trenutak i onda ušli na vrata.

Unutra je sve bilo čudesno isto. Šara na otiraču ispred vrata, starinski telefon koji je primao samo novčiće od deset jena, polomljene šarke na ormanu za cipele – sve je bilo kao i kad sam ja tu živela, samo su zbog tog dubokog mira sve pojedinosti izgledale još samotnije i izgubljenije. Nigde nije bilo studenata. Kad smo ušli dublje u zgradu, tišina je postala gušća. □uo se samo zvuk naših koraka, a njih je omalterisana tavanica prigušivala.

Na putu ka upravnikovoj sobi trebalo je da prođemo kroz trpezariju. Kao što mi je rekao preko telefona, trpezarija nije korišćena jer je kuvar otpušten, ali je sve bilo besprekorno čisto i uredno. Oprezno smo se kretali između stolova.

Rođak je zakucao na upravnikova vrata i malo kasnije ona su se polako otvorila, kao da zapinju o nešto. Ta su se vrata uvek tako otvarala jer je upravnik trebalo da se savije da kvaku uhvati između brade i ključne kosti i onda grudima povuče vrata.

„Dobro došli.”

„Drago mi je.”

„Žao mi je što se toliko dugo nisam javljala.“

Promrmljali smo pozdrave i poklonili se. Upravnik je bio u tamnoplavom kimonu, kao i uvek. Imao je protezu za nogu, ali su rukavi visili prazni. Kad je ramenom pokazao prema otomanu i rekao nam da sednemo, labavo su lepetali oko njegovog tela.

Dok sam živela u domu, pred upravnikom sam uvek stajala u vratima i sad sam prvi put ušla u sobu. Ljubopitljivo sam se osvrnula. Odaja je bila mala, ali je prostor dobro organizovan da mu olakša život. Sve – pera, olovke, sudovi, televizor – sve je bilo tako brižljivo postavljeno da može da se pokrene bradom ili ključnjacom ili nogom. Zbog toga iznad određene visine nije bilo ničega, osim jedne mrlje u uglu tavanice, prečnika petnaestak centimetara.

Obavezna administracija završena je za nekoliko minuta. Očigledno, rođak je mogao odmah da se useli, a upravnik nije pomenuo neobično raspadanje doma. Posle uobičajenog govora o pravilima ponašanja, rođak je potpisao ugovor svojim urednim, uglastim rukopisom. Ugovor je sadržao samo jednostavnu saglasnost da će poštovati pravila doma i „živeti srećnim studentskim životom“. Dok sam ga posmatrala kako potpisuje, za sebe sam promrmljala: „Srećan“. Suviše sentimentalna reč za ugovor. Pitala sam se da li sam i ja potpisala isti dokument kada sam se useljavala. Uopšte se nisam sećala. U stvari, nisam se sećala nijedne pojedinosti tog prizora; koliko li sam podataka o domu zaboravila.

„Pa, jeste li za čaj?“, rekao je upravnik. Glas mu je bio malo hrapav, kao i uvek. Rođak me je nervozno pogledao, kao da ne zna šta da odgovori. Shvatila sam da je teško zamisliti upavnika kako priprema čaj. Odvratila sam pogledom koji je trebalo da mu poruči: „Ne brini, može on gotovo sve sam.“ Rođak se ponovo okrenuo ka upravniku, ali je na usnama bio samo brižni osmeh.

Kutija s čajem, čajnik, termos, šolje sve je to bilo poređano po tačnom redu. Upravnik se oslonio na veštačku nogu i desnu lagano podigao na sto. Desilo se u trenutku, gotovo prebrzo za oko, ali eto, tu je ležala, kao deblo posečeno u šumi. Bilo je neke neobjašnjive protivrečnosti između upravnikovog položaja u tom trenutku, savijenog nad stolom, i veštog pokreta koji ga je doveo u taj položaj.

Zatim je kutiju s čajem obuhvatio bradom i ključnjačom i okrenuo poklopac, kao što je pre toga okrenuo okruglu bravu na vratima. Podigao je kutiju i sasuo čaj u čajnik. Pokret je bio izuzetno graciozan. Odmerena snaga, ugao kutije, količina čaja – sve je bilo savršeno. Pokretljivost njegove vilice i nepokretna površina ključnjače funkcionisale su zajedno kao precizan instrument koji je dobio svoj zaseban život dok smo posmatrali.

Slaba svetlost iz dvorišta prolazila je kroz prozor. U leji su procvetale lale. Jedna narandžasta latica pala je na tamno tlo. Sve je bilo potpuno mirno osim upravnikove vilice.

Rođak i ja posmatrali smo ove pripreme kao da prisustvujemo nekom svečanom obredu. Nožnim prstom je pritisnuo dugme na termosu i napunio čajnik ključalom vodom, a onda je, takođe nožnim prstima, nasuo čaj u šolje. Zvuk tankog mlaza vrelog čaja procureo je u tišinu odaje.

Upravnikovo stopalo bilo je prelepo. Iako ga je koristio mnogo više nego drugi ljudi, bilo je bez ijedne mane, bez ijedne posekotine ili modrice. Posmatrala sam njegov mesnati unutrašnji deo, taban koji je naizgled bio tako topao i živ, njegove svetlucave nokte i dugačke prste – i shvatila sam da nikad nisam tako pomno posmatrala neko stopalo, pa ni svoje, koje tek nejasno mogu da prizovem u svest.

Pitala sam se kakve je ruke imao upravnik i zamislila sam deset jakih prstiju na širokim, mesnatim dlanovima; ti prsti bi bili isto tako graciozni i precizni kao i nožni. Pogled mi je odlutao na njegove prazne rukave.

Kad je završio s pripremom čaja, upravnik se tiho nakašljao i sklonio nogu sa stola.

„Izvolite, poslužite se”, rekao je i spustio pogled, kao da ga je stid. Sagnula sam se i podigla naše šolje. Rođak je svoju šolju držao obema rukama i pio polako, kao da usput izgovara molitvu.

Kada smo završili, otišli smo da pogledamo sobu u kojoj će rođak živeti, a onda nam je upravnik rekao da je vreme da odemo. Ispratio nas je do vrata.

„Videćemo se uskoro”, rekao je.

„Mislim da ću ovde biti veoma srećan”, odgovorio je moj rođak. Upravnik se poklonio i noga mu je neprijatno zaškripala. Taj zvuk je ostao između nas kao setni žamor.

Rođak se ubrzo uselio u dom. Nije bilo teško jer je imao vrlo malo stvari pored onoga što smo zajedno kupili. Sve smo zapakovali u kartonsku kutiju i poslali je ekspresnom poštom. Zgranuta mišlju da treba da se vratim u svoj učeuren život, motala sam se okolo tražeći razloga da odložim njegov odlazak, makar na nekoliko minuta.

„Sigurno su časovi na univerzitetu sasvim drugačiji od srednjoškolskih”, rekao je. „Bojim se da neću biti kadar sve da postignem. Možeš li mi pomoći oko nemačkog?”

„Izvini, ja sam učila ruski.”

„Šteta”, rekao je. Uprkos tvrdnji da je zabrinut, bio je vrlo veseo dok se pakovao. Verovatno ga je radovala pomisao na slobodu koja je bila pred njim.

„Javi mi se bez ustezanja ako ti nešto bude potrebno. Ako ostaneš bez novca, razboliš se, ako se izgubiš...”

„Da se izgubim?”

„Primeru radi”, odgovorila sam. „I dođi povremeno na večeru. Skuvaću ti ono što voliš i daću ti savete oko ljubavnog života. U tome sam jako dobra.” Veselo se nasmešio i potvrdno klimnuo na svaki predlog.

Onda se ponovo uputio ka domu, ovoga puta sam. Ne mogu reći zašto, ali me je taj običan rastanak pogodio više nego što sam mislila. Posmatrala sam ga kako odlazi – džemper prebačen preko ramena, torba u ruci – sve dok nije postao samo tačkica u daljini. Posmatrala sam ne trepnuvši i shvatila koliko sam usamljena. No moje zurenje nije moglo da zaustavi tu udaljenu tačkicu i ona je nestala kao pahuljica koja se istopi na suncu.

Posle njegovog odlaska vratila sam se uobičajenom rasporedu: izležavanju, jednostavnim obrocima i šarenom postavljenom pokrivaču. Našla sam ga smotanog u korpi s priborom za šivenje i ispeglala ga. Spajala sam krpicu po krpicu, razne boje i šare, ljubičasto i žuto, kvadrati i motive u obliku suze. Prvo bih pribadačama sastavila šavove, onda ih pažljivo zašila za postavu. Toliko bih se udubila u spajanje krpica da bih povremeno zaboravila šta pravim. Onda bih raširila prekrivač da se podsetim, pa bih se opet vratila poslu.

Gledala sam u ruku koja je držala iglu i mislila na upravnikovo prelepo stopalo. Mislila sam na fantomske ruke koje su netragom

otišle na neko neznano mesto, na lale u leji, na mrlju na tavanici, na okvire rođakovih naočara. Sve je to na neki način bilo spojeno u mojoj svesti – upravnik, dom, i moj rođak.

Ubrzo po početku školske godine otišla sam u posetu. Dan je bio divan, latice trešnjevog cveta počele su da padaju kao leptirići koji se spuštaju na zemlju. Nažalost, rođak je još bio na univerzitetu, pa sam odlučila da ga pričekam i za to vreme se javim upravniku. Sedeli smo na tremu i jeli kolač s jagodama koji sam donela za rođaka.

Iako je počeo novi semestar, dom je bio sasvim tih. U jednom trenutku učinilo mi se da čujem korake u dubini zgrade, ali je zvuk gotovo odmah zamro. Kada sam ja tu živela, uvek je negde svirao radio, ili se čuo smeh, ili motor motocikla. Sada su utihnuli svi znaci života. Narandžaste lale u leji zamenjene su crvenim i jedna pčela je letela od jednog do drugog grimiznog cveta.

„Kako se snalazi?“, pitala sam gledajući u kolač.

„Sasvim dobro“, rekao je upravnik. „Svakog jutra zaveže knjige iza sedišta na motociklu i odjuri na časove.“ Držeći viljušku nožnim prstima pokupio je zalogaj kolača i šlaga.

Mala desertna viljuška sasvim je odgovarala njegovoj nozi. Oblina članka, brižljivi pokreti prstiju, svetlucanje nokata – sve se savršeno slagalo sa sjajnim srebrom.

„Kaže da igra odbojku. Mora da je dobar.“

„Ne verujem“, rekla sam. „Igrao je u srednjoj školi, ali je njegov tim na okružnom takmičenju bio tek drugi ili treći.“

„Građen je kao sportista. Nema ih mnogo s takvim telom“, rekao je upravnik. „Bar ja znam.“ Prineo je ustima zalogaj kolača, koji je podrhtavao na viljušci, i beskrajno pažljivo ga žvakao. „Kad nekoga upoznam, uopšte ne obraćam pažnju na izgled i ličnost. Zanima me jedino njegovo telo kao uzorak.“ Dok je govorio, pokupio je još jedan zalogaj kolača. „Odmah primetim svaku nepravilnost: nesklad bicepsa, znake starih iščašenja na domalom prstu, neobičan oblik nožnog zgloba. Kad nekog zapamtim, onda mislim na sveukupnost delova, čak stopala, vrata, ramena i grudi, kukova, mišića, kostiju. Lice tu ne spada. Posebno me zanima telo mladih, s obzirom na moj posao. Samo da me ne razumete pogrešno – ne zanima me da

nešto s njima preduzimam. Za mene su sve to slike iz medicinskog atlasa. Iako, verujem, zvuči neobično.”

Zurila sam u svoju viljušku i nisam mogla da odgovorim. Upravnik je progutao drugi zalogaj kolača.

„Ne znam kako je kad koristiš sve udove. Verovatno sam zato toliko zadivljen tuđim telom.” Pogledala sam njegovu veštačku nogu koja je visila preko ivice trema. Između čarape i ivice kimona provirivala je zagasitometalna boja. Izgleda da mu se svideo kolač. Posle svakog zalogaja jezikom bi prvo polizao šlag s viljuške, a onda olizao usne.

„U svakom slučaju, verujte mi, ima divno telo – baš kako treba za odbojku. Jake prste da uhvate loptu, savitljivu kičmu za brze skokove, dugačke ruke da zaustavi napad, moćna ramena za dugačke udarce...”

Mogao je tako u beskraj o telu mog rođaka. Slušala sam i nije mi bilo prijatno da posmatram kako usnama, još lepljivim od šlaga, oblikuje reči „kičma” ili „ramena”.

Duvao je blagi povetarac i vrt je bio obasjan suncem. Između nas je proletela pčela koja je lebdela među lalama; uletela je u upravnikovu sobu i zaustavila se na sredini one mrlje na tavanici. Učinilo mi se da se u međuvremenu mrlja povećala. I dalje je bila okrugla, ali tamnija, kao da su smešane sve nijanse iz kutije s bojicama. Prozirna krila pčele sjaktala su na tamnoj mrlji.

Upravnik je stalno obilazio jagodu na vrhu kolača, a sad ju je ubacio u usta. Rođak se još nije pojavio. Osluškiivala sam zvuk njegovog motocikla, ali se čulo samo brujanje pčelinjih krila. Upravnik je počeo tiho da kašlje, kao da nešto mrmlja sebi u bradu.

Tog dana ipak nisam videla rođaka. Javio se telefonom i rekao da ima neka posla na univerzitetu i da će se kasno vratiti.

Posle desetak dana opet sam otišla u dom. Ovoga puta sam odlučila da odnesem pitu od jabuka, ali ni tada nisam mogla da obradujem rođaka.

„Sad se javio da kaže da je zaglavljen zbog nekog udesa na železnici.” Upravnik je čistio dvorište bambusovom metlom.

„Kakav udes?”

„Rekao je da je neko skočio pod voz.”

„O”, pritisnula sam kutiju s kolačem na grudi. Zamislila sam telo na šinama, smrvljeno kao prezreli paradajz, pramenovi kose u šljunku, komadići kosti razbacani po pragovima.

I u dom je stiglo proleće. Blagi povetarac umekšao je čak i slomljeni bicikl ostavljen u jednom uglu dvorišta. Iz kutije s kolačem još je izbijala toplota.

„Kad ste već prešli toliki put”, rekao je upravnik, „što ne posedite.”

„Hvala.”

Dvorište je lepo održavano, ali je upravnik ipak žustro pokretao metlu i stalno čistio isti deo sve dok ne pokupi i poslednji list i grančicu. Učinilo mi se da se sasvim predao poslu, tako povijen da bi metlu držao bradom.

Bambus je tiho grebao po prašini. Pogledala sam prema sobi mog rođaka i primetila teniske patike okačene na balkonu.

„Baš je mirno”, rekla sam.

„Jeste”, složio se upravnik. I dalje se čuo zvuk metle.

„Koliko studenata imate?”

„Vrlo malo”, rekao je kao da izbegava odgovor.

„Koliko se novih studenata uselilo ove godine, pored mog rođaka?”

„On je jedini.”

„Mora da je samotno s tolikim praznim sobama. Sećam se da jednom nisam otišla kući za novogodišnje praznike i toliko sam se bojala da nisam mogla da spavam.” Upravnik ništa nije rekao. „Da li dajete oglase?” I dalje ni reči. Pored kapije je na motociklu prošao momak koji nešto raznosi.

Iznenada je upravnik progovorio. „To je zbog glasina.”

„Glasina?”, ponovila sam iznenađena.

„Ne dolaze zbog glasina”, rekao je i počeo da mi objašnjava, kao da priča omiljenu priču. „U februaru je jedan student iznenada nestao. Jedino tako mogu da kažem – nestao bez traga. Ne bih poverovao da ljudsko biće s mozgom, srcem, rukama i nogama, sposobno da govori, može naprosto da nestane. Po njemu se to nije moglo naslutiti. Bio je na prvoj godini matematike. Odličan student s uglednom stipendijom. Svi su ga voleli, povremeno je izlazio sa svojom devojkom. Otac je profesor na nekom univerzitetu, majka piše knjige za decu. Ima i ljupku sestricu. Naizgled mu je sve išlo u prilog. I zato je neobjašnjivo da tako odjednom nestane.”

„Nema nikakvih tragova? Neki poziv, beleška?”

Upravnik je odmahnuo glavom.

„Policija je sprovedla detaljnu istragu. Mislili su da se upetljao u neke loše poslove, ali nema dokaza. Kad je nestao, imao je sa sobom samo udžbenik iz matematike i jednu svesku.”

Metla koju je oslonio na rame pala je na zemlju, ali on nije obratio pažnju, samo je nastavio s pričom.

„Policija me je zvala na ispitivanje... izgleda da su sumnjali na mene. Hteli su da znaju šta sam radio te sedmice kad je nestao. Svaku reč koju smo razmenili, koje sam knjige čitao i o čemu, ko je dolazio kod mene i zašto, šta sam jeo, koliko puta sam išao u toalet – sve su zapisali, prepisali, sredili i onda mi pročitali. Kao kad na plaži sejete pesak. Trebalo im je tri nedelje da savladaju jednu sedmicu mog života – na kraju je sve bilo uzalud. A ja sam bio sasvim iscrpljen. Zagadio mi se ovaj patrljak od noge i strašno je bolelo. A njega nisu pronašli.”

„Ne razumem”, rekla sam. „Jeste li mu vi što nažao učinili? Zašto su sumnjali na vas?”

„Ne znam. Međutim, stanari i susedi su znali da su me ispitivali, i to je bilo dovoljno. Ništa mi nisu rekli u lice, ali su glasine sigurno bile okrutne. Otada su se skoro svi iselili.”

„Strašno!”

„Glasine imaju sopstveni život. Još više me brine taj ogromni dosije koji imaju o meni lično. Pojma nemam gde je završio i od toga mi je muka.”

Zatvorio je oči i počeo da kašlje. Pokušao je nešto da kaže, možda da se izvini, ali se još jače zakašljao. Na kraju je bio sasvim presavijen i jedva je disao.

„Je li vam dobro?”, upitala sam i spustila ruku na njegova leđa. Kad sam to uradila, shvatila sam da sam ga prvi put dotakla. Tkanina kimona bila je gruba i debela, ali je telo ispod nje bilo tako krhko da sam se uplašila da se ne slomi pod težinom moje ruke. Kroz mene su prošli drhtaji kad se ponovo zakašljao. „Treba da legnete”, rekla sam i obgrlila ga oko ramena. Bez ruku, njegovo telo je bilo majušno i uskraćeno.

„Hvala. Odnedavno kašljem i boli me u grudima.” Telo mu se ukočilo. Zastali smo dok je pčela zujala oko naših stopala. Onda, kao

da je smogla snagu, napravila je brzi krug oko naših glava, i odletela.

Delovi dvorišta bili su osunčani, ali je dom bio u senci. Svetlost se zadržala samo na prozorima; jarko su sijali. Negde, iza jednog od tih prozora, živeo je neko ko je nestao, ja sam bila na tremu i trljala upravnikova leđa; a moj rođak je kasnio jer se neko bacio pod voz. Ništa nije moglo da poveže ove tri činjenice, ali su se one, zbog nekog razloga, stopile s odbleskom svetlosti na prozoru.

Upravnik je konačno povratio dah. „Mogu li nešto da vas zamolim?“, upitao je. „Da li biste pošli sa mnom da pogledamo njegovu sobu?“ Oklevala sam jer je molba bila vrlo neobična. „Ponekad odem tamo“, nastavio je. „Stalno mislim da mi je neki trag promakao. Možda ćete vi nešto primetiti, s obzirom na to da prvi put gledate.“

I dalje je teško disao. Rekla sam mu da ću rado poći s njim.

Ali ni ja ništa nisam pronašla. Bila je to sasvim obična studentska soba: pisaći sto, stolica, krevet, komoda s fiokama. Nije bila ni posebno uredna ni čista, ali ni neuredna. I dalje je bilo tragova studentskog života. Posteljina je bila zgužvana, džemper prebačen preko naslona stolice. Sveska prepuna brojeva i znakova bila je otvorena na stolu, kao da je ustao od učenja da nešto popije.

Na polici s knjigama bili su putni vodiči, knjige s tajanstvenim pričama, knjige o matematici. Kalendar na zidu bio je okrenut na februar i po njemu su bile zabeleške: „Seminarski iz etike“, „Zabava na katedri“, „Mentorski rad“, a iznad crte povučene između četrnaestog i dvadeset trećeg, „Skijanje“.

„I šta kažete?“, rekao je upravnik gledajući po sobi.

„Žao mi je“, odgovorila sam ne gledajući u njega. „Meni ovo izgleda kao soba jednog običnog, dobro organizovanog studenta, i ništa više ne mogu da kažem.“

Stajali smo tako i ćutali, kao da će se nestali student iznenada pojaviti ako ga budemo dovoljno dugo čekali. Na kraju je upravnik ponovo progovorio.

„Nestao je trinaestog, dan pre odlaska na skijanje. Bio je jako uzbuđen zbog puta. Učio je da skija i čini mi se da je upravo stigao do stepena da počne da uživa. Kad sam mu rekao da i ja volim da skijam, hteo je da mu ispričam kako skijam, kakvu cipelu imam na

veštačkoj nozi, kako držim štapove. Kad su takve stvari bile u pitanju, bio je nevin i detinjast.”

Prevukla sam prst preko kvadrata s brojem 13 na kalendaru. Hartija je bila hladna i hrapava. Skije su stajale uspravno uz policu za knjige, u navlaci. Karta za noćni autobus do skijališta bila je zadenuta u džep na njegovoj torbi.

„Prsti leve ruke bili su mu nekako posebni”, rekao je upravnik. Pogled mu je bio ukočen, kao da pokušava da uhvati sliku dečaka koja je još ostala u sobi.

„Leve ruke?”

„Tako je. Bio je levoruk – sve je radio levom rukom: češljao kosu, trljao umorne oči, okretao brojčanik na telefonu. Kuvao je odličnu kafu i često bi me pozvao da zajedno popijemo po šoljicu. Sedeli bismo tačno na ovom mestu.” Upravnik je seo u stolicu na okretanje za pisaćim stolom. Noga mu je glasno zaškripala.

„Pokazao bi mi kako se rešavaju matematički problemi. Jednostavni, koji nikoga nisu zanimali, problemi iz svakodnevnog života: kako planina velika kao Fudži može da ima odraz u nečemu tako majušnom kao što je oko, kako malim prstom može da se pokrene ogromno zvono u hramu – takve stvari. Nisam imao pojma da pomoću matematike i to može da se reši.” Iako sam i dalje stajala iza njega, klimnula sam i on je nastavio.

„Uvek bi govorio: 'Vrlo je jednostavno ako mu priđeš na ovaj način...' Nikad nije gubio strpljenje iako sam postavljao mnoštvo naivnih i glupih pitanja. U stvari, mislim da je voleo pitanja. Uvek mu je pri ruci bila naoštrena olovka i njom bi ispisivao brojeve i znakove dok je objašnjavao koju formulu koristi i zašto. Rukopis mu je bio okruglast i uredan – lako se čitao. Na kraju bi se pojavilo jednostavno rešenje, kao čarolija. 'Zanimljivo, zar ne?', rekao bi smešeći se i podvukao odgovor.”

Duboko je uzdahnuo pre nego što je nastavio.

„Kada je sedeo tu, s olovkom u ruci, činilo mi se da plete predivnu mrežu, a ne da ispisuje brojeve. Neobični matematički znaci koje je zapisivao ličili su na fina umetnička dela, pa su čak i obični brojevi bili neobični. Pio sam kafu koju bi skuvao i slušao objašnjenja, i nisam mogao da odvojim oči od divnih prstiju njegove leve ruke. Bili su stalno u pokretu, kao da ih to kretanje čini srećnim. Ruka nije bila

izrazito muška. Prsti su bili bleđi i tanki – kao egzotično cveće iz staklene bašte. I svaki deo naizgled je imao svoju osobenost – kao da se nokat na domalom prstu smeši, kao da je zglob na palcu stidljiv.”

Govorio je s takvom strašću da sam samo klimala glavom. Još jednom sam pogledala stvari koje su ostale u sobi – rezač, spajalice, šestar – koje su dečakovi bleđi prsti hvatali, trljali, držali. Sveska na stolu bila je skupa, ali dosta korišćena. Pomislila sam kako zgužvane delove nikad više neće poravnati, nikad više neće skloniti džemper u fioku, nikad više neće do kraja rešiti matematičke probleme.

Upravnik je ponovo počeo da kašlje, tako jedno da sam na trenutak pomislila da jeca. Kašalj je odjekivao praznom sobom.

Sledećeg dana otišla sam u biblioteku da pročitam u novinama o dečakovom nestanku. Bilo je to malo bibliotečko odeljenje u uglu parka; tu najčešće zalaze deca po slikovnice. Međutim, uspeli su da mi nađu sve novine od 14. februara i pročitala sam sve članke koji su se odnosili na ovaj kraj. Bila je to poviša kula novina na stolu ispred mene.

Tog dana bilo je još događaja vrednih pažnje. Domaćica koja je malala svoje kupatilo umrla je od isparenja. Jednog osnovca našli su zaglavljeno u frižideru koji je izbačen na đubrište. Šezdesetsedmogodišnjak je uhapšen jer je varao žene kojima je obećavao brak. Stariju ženu prebacili su u bolnicu pošto je jela halucinogene gljive. Očigledno je svet bio pun zbrke o kojoj nisam ni sanjala; sve te strahote meni su zvučale kao bajka. Važan mi je bio samo mladić s prelepim prstima.

Čitala sam mnogo, ali s tom planinom novina ispred sebe uopšte nisam napredovala. I bez obzira na to koliko sam članaka pregledala, nigde nije bilo ni pomena o tim šakama. Prsti su mi pocrneli od boje, oči su me pekle. Svakojaka trovanja, davljenja, prevare, ali ništa o tom dečaku. Po svetlosti koja je dopirala kroz prozor shvatila sam da je sunce na zalasku.

Ne znam koliko sam vremena provela u biblioteci, samo se u jednom trenutku ispred mene našao čovek s velikim svežnjem ključeva.

„Uskoro zatvaramo”, rekao je kao da se izvinjava.

„Oprostite”, odgovorila sam i skupila novine. Napolju je već bio mrak.

Kad sam stigla kući, čekalo me je pismo od muža. Svetložuti koverat, neka nepoznata ženska glava na poštanskoj marki, nepoznata slova na pečatu – sve je govorilo da je pismo stiglo izdaleka. Bilo je na dnu poštanskog sandučeta.

Dugačko pismo s detaljnim opisom velike kuće u kojoj ćemo živjeti u malom primorskom gradu u Švedskoj. Subotom ujutro bila je pijaca gde se može kupiti sveže povrće, pekara je bila u blizini stanice i pekli su izvanredan hleb. More, uvek uzburkano, može se videti kroz prozor spavaće sobe; veverice dolaze u vrt da se igraju. Bilo je to pravo pastoralno pismo, sve do poslednje stranice na kojoj je bio spisak stvari koje treba da uradim:

1. Da produžim pasoš.
2. Da tražim profakturu od preduzeća za selidbe.
3. Da pošti prijavim promenu adrese.
4. Da se pozdravim sa šefom.
5. Da svakog dana trčim. (Treba da budeš u formi – ovde je vlažno i hladno.)

Pročitala sam pismo nekoliko puta, zaustavljala se tu i tamo da ponovo pročitam neki red, onda se vraćala na početak čim bih stigla do kraja. Nekako, nisam mogla da razumem šta mi govori. Te reči: pijaca, veverica, pasoš, preduzeće za selidbe, sve je ličilo na nerazumljive filozofske izraze. Formule u svesci nestalog mladića donekle su mi bile stvarnije. U toj svesci bio je odraz vrele kafe, leve ruke, upravnikovog pomnog pogleda.

Bilo je nečeg nepomirljivog između Švedske, umotane u svetložuti koverat, i upravnika, koji jadno kašlje u svojoj sobi u studentskom domu, a ipak je sve to bilo zajedno. Mogla sam samo da pismo stavim u fioku.

Posle deset dana otišla sam da vidim kako je upravnik. Ovoga puta ponela sam puding. Rođak je bio na planini, u odbojkaškom kampu.

Padala je kiša posle dugotrajne suše. Upravnik je bio u krevetu, ali je seo kad sam se spustila na stolicu. Kutiju s pudingom stavila sam na noćni stočić.

Učinilo mi se da je upravnik mršaviji. Retko sam primećivala praznine na mestima gde bi trebalo da mu budu ruke i noga, ali se njihovo odsustvo neminovno videlo kad bi nepomično ležao na krevetu. Sedela sam i posmatrala dok me oči nisu zbolele od zurenja ni u šta.

„Kako se osećate?“, pitala sam.

„Sasvim dobro“, rekao je i slabašno se nasmešio.

„Jeste li bili u bolnici?“ Odmahnuo je glavom. „Ne bih da se namećem, ali zar ne treba da odete do lekara? Čini mi se da imate bolove.“

„Ne, niste nametljivi“, odgovorio je upravnik odmahnuvši glavom.

„Muž moje prijateljice je lekar. Istina dermatolog, ali bi mogao da nas uputi na pravog specijalistu. Pošla bih s vama.“

„Hvala“, rekao je. „Lepo je što toliko brinete. Dobro sam, poznajem svoje telo.“

„Onda, znači, dobro ste?“, rekla sam namerno. „Uskoro ćete se oporaviti?“

„Nikad se neću oporaviti.“ Izgovorio je to tako ravnim tonom da u prvi mah nisam shvatila. „Biće mi sve gore. To je nepovratno stanje, kao pozni stadijum raka, kao distrofija mišića. Samo je kod mene jednostavnije. Sve ove godine živim u neprirodnom telu i ono se istrošilo. Kao trula pomorandža u gajbi dobrog voća. Ovoga puta su, izgleda, rebra – ugibaju se oko srca i pluća.“

Govorio je polako i određeno, kao da se trudi da izbegne bol u grudima. Nisam znala šta da kažem i samo sam piljila u kišne kapi koje su klizile niz prozorska okna.

„Jednog trenutka ću otići do lekara“, nastavio je. „Jedan od studenata iz doma bio je na specijalizaciji iz ortopedije. Pokazao mi je moje rendgenske snimke. Jeste li ikad videli snimak grudnog koša? Obično su rebra simetrična, a srce i pluća imaju dovoljno mesta unutra. Ali na tom snimku se vidi kako su mi rebra iskrivljena, kao grane pogođene gromom. Najgora su ona oko srca – izgleda kao da će ga probosti.“ Upravnik je udahnuo i pokušao da se smiri. Iz grla mu je dolazio prozuckao zvuk. Tišina se spustila između nas; ja sam na prozoru brojala kišne kapi koje su klizile jedna za drugom. Kad sam stigla do pedeset, pogledala sam ga.

„Zar ne mogu da spreče krivljenje rebara?“, pitala sam.

„Sad je prekasno”, odgovorio je bez oklevanja. „Rekli su da mi može pomoći ako mirno ležim na leđima, ali oni ne mogu ništa više da učine.”

„A operacija?”

„Operacija mi ne može vratiti ruke i nogu. Dok sve radim pomoću brade i ključne kosti, na jednoj nozi, rebra se krive.”

„Znači, ništa se ne može uraditi?”

Upravnik je trepnuo umesto odgovora.

Kiša je i dalje padala. Ponekad je bila tako sitna da mi se činilo da je prestala. Ali kad bih pažljivije pogledala, videla bih da pada.

U leji su cvetale svetloljubičaste lale. Svaki put kad bih došla u posetu, bile su druge boje. Vlažne latice svetlucale su kao usne pod karminom. Kao i obično, pčele su zujale oko cvetova. Pitala sam se da li pčele izlaze po kiši, nikad ih nisam videla kad je bila oluja. Ovo su bez sumnje bile pčele.

Letele su po kišom izbrazdanom vrtu. Jedna bi nestala s vidika, visoko na nebu, druga bi doletela u zamršenu travu. Stalno su bile u pokretu, bleštavo su svetlucale i mogla sam da vidim svaku pojedinost, čak i finu šaru na krilima koja su bila tako nežna kao da će se rastočiti.

Pčele bi oklevale pre nego što bi prišle lalama. Onda bi se odlučile i smestile na najtananiju ivicu latice, a prugasti stomak bi im podrhtavao. Krila su se naizgled topila na kiši.

Dok smo sedeli u tišini upravnikove sobe, učinilo mi se da se zujanje pojačalo. Brujanje, prigušeno kišom, postalo je sve jasnije i prodiralo mi je u glavu kao opaka tečnost koja mi se uvlači kroz spiralu unutrašnjeg uva.

Iznenada je jedna pčela uletela kroz otvoreni prozor iznad verande i sletela na mrlju u uglu. Mrlja je bila još veća i odudarala je od bele tavanice. Htela sam da ga pitam o tome, a upravnik je progovorio.

„Ipak nešto možete da mi učinite”, rekao je kad je zamro zvuk pčelinjih krila.

„Sve što želite”, odgovorila sam i stavila šaku na krevet, na mesto gde bi trebalo da bude njegova desna ruka.

„Dodajte mi lek.”

„Naravno.” Izvadila sam paketić praška iz fioke njegovog noćnog stočića i napunila čašu vodom iz bokala koji je stajao pored kreveta.

Sve što bi moglo da mu zatreba – telefon, kutija s papirnim maramicama, čajnik i šolje – doneto je iz raznih delova stana i postavljeno blizu kreveta. Promena nije bila velika, ali se upravniku verovatno činilo da se ne smanjuje samo prostor u njegovim grudima nego i ceo okolni svet. Posmatrala sam kako se kap vode odvaja od piska bokala i jeza mi je kliznula niz kičmu.

„Nadam se da će vam pomoći”, rekla sam trudeći se da budem mirna dok otvaram paketić s praškom.

„Samo će mi biti udobnije”, odgovorio je bezizražajnog lica. „Da se mišići opuste i živci smire.”

„Zar stvarno ništa ne mogu da učine?”

Upravnik je razmišljao. „Kao što sam vam rekao, ovaj dom se nepovratno raspada. Već je počelo. Potrajaće do kraja; ne može tek tako da se okrene prekidač i ugase svetla. Ali cela kuća propada. Možda ne osećate. Osećaju samo oni koji su duboko u njoj. Kad shvatimo, već smo toliko ogrezli da nema povratka.”

Završio je, zabacio glavu i otvorio usta. Učinila su mi se nežna, gotovo ženska. Ispod mekih usana dva niza jednakih zuba podsećala su na pažljivo posađeno semenje. Jezik je povio prema grlu.

Sasula sam mu prašak u usta u tankom mlazu. Onda je uhvatio čašu između brade i ključnjače, kao i uvek, i popio ne prosvuši ni kap, a ja sam mislila na njegova jedna rebra, na rendgenski snimak svetlucavih kostiju koje su uperene ka srcu.

Stiglo je i drugo pismo od mog supruga: „Kako napreduješ s pripremama? Nisi se javila, pa se brinem.” Onda još opisa Švedske: samoposluge i vegetacija, muzeji i putevi – vedrije od prethodnog. Na kraju, kao i ranije, spisak „domaćih zadataka”:

1. Javi se pošti, elektrodistribuciji, distribuciji gasa, vodovodu.
2. Izvadi međunarodnu vozačku dozvolu.
3. Proveri poreske propise za one koji žive u inostranstvu.
4. Rezerviši magacin za stvari.
5. Ponesi što više trajne japanske hrane. (Dosta mi je ove slane, bezukusne hrane.)

Kad se ovaj spisak doda prethodnom, preda mnom je bilo deset zadataka. Pokušala sam da ih ponovo glasno pročitam i složim po

nekom redu, ali nije pomoglo. Nisam znala šta je važnije, niti gde da počnem da bih stigla do Švedske.

Stavila sam pismo u fioku i izvadila šareni prekrivač. Nije mi uopšte bio potreban, ni kao prekrivač ni kao ukras na zidu, ali nisam mogla da smislim ništa pametnije.

Plavi kvadratići, onda crne i bele tufne. Čistocrvena, zelena s lozicom. Kvadrati, pravougaonici, ravnokraki trougao, pravougli trougao. Prekrivač je bio sve veći i dok sam sedela u tišini noći, prišivajući krpice, iznenada sam čula brujanje pčela. Zvuk je bio slab ali neprekidan.

Počela sam da odlazim u dom svakog dana, da pomognem upravniku i svaki put bih ponela drugu poslasticu: madlene, keksove, kremaste kolače, čokolade, voćni jogurt, kolač od sira. Na kraju više nisam znala šta da ponesem. Lale su cvetale, pčele su zujale, mrlja na tavanici je postajala sve veća, upravnik je bivao sve slabiji. Prestao je da izlazi u kupovinu, više nije mogao ni da priprema obroke. Bilo mu je sve teže da se hrani, jedva se uspravljao na krevetu.

Išla sam da mu pomognem, ali nisam mogla bogzna šta da uradim. Povremeno bih mu skuvala supu ili bih mu izmasirala leđa. Uglavnom sam samo sedela na stolici pored kreveta. Rebra su mu se polako savijala, a ja sam sedela i posmatrala.

Prvi put sam se na taj način brinula o nekome i prvi put sam videla da neko tako brzo propada. Uplašila sam se kako će se završiti ako ovako nastavi. Bila sam nepodnošljivo tužna kad bih pomislila na trenutak kada rebra zaista probiju srce, kada mu hladno telo oslobode teške veštačke noge; mislila sam na duboku tišinu koja će zavladata u domu kad ostanem sasvim sama. Jedino sam na rođaka mogla da računam i počela sam da se molim da se što pre vrati iz odbojkaškog kampa.

Tog dana počelo je da kiši uveče. Hranila sam upravnika masnim kolačem koji sam mu donela. Ležao je u krevetu pod prekrivačima navučenim do brade i piljio ispred sebe. Po podizanju i spuštanju ćebeta shvatila sam da teško diše. Otkidala sam komadiće kolača prstima i prinosila ih njegovim ustima. Usne bi se malo otvorile,

ubacila bih zalogaj, on ga je držao u ustima ne žvaćući, kao da je čekao da se rastopi. Malo–pomalo, ključao je te komadiće kolača dok nije pojeo ceo komad. Palac i kažiprst bili su mi masni.

„Hvala”, rekao je dok mu je još jedna mrva visila na usni. „Bilo je divno.”

„Drago mi je da vam se dopalo”, rekla sam.

„Hrana ima mnogo bolji ukus kad te neko hrani.” Ležao je na leđima bez pokreta, kao da mu je telo prikovano za krevet.

„Doneću nešto drugo sledećeg puta.”

„Neće biti sledećeg puta”, odgovorio je, a reči su ličile na uzdah. Nisam znala kako da odgovorim; pravila sam se da ga nisam čula i zurila sam u masnoću na prstima.

Onda sam shvatila da pada kiša. Lale u leji su podrhtavale i pčelinja krila su bila vlažna. Danas su lale bile tamnoplave, kao da je neko po njima prosuo bočicu mastila.

„Neobična boja lala”, promrmljala sam.

„Zasadio sam ih s dečakom koji je nestao”, odgovorio je upravnik. „Jednog dana je došao s kesom punom lukovica. Rekao je da ih je pokupio iz kante za smeće iza jedne cvećare. Bile su majušne, mislio sam da ništa od njih neće biti...” Zenice su mu se pomerile prema prozoru. „A on je bio ubeđen da će cvetati. U dvorište je izvukao stari pisaći sto i lukovice poređao po njemu. Razvrstao ih je i smislio kako da ih zasadimo. U trenutku je smislio i pokazalo se da je bio u pravu. Imao je dara za te stvari. Verovatno zato što je bio matematičar; a ja sam bio očaran. Svaka boja je imala različit broj lukovica, ali se setio kako sve da ih smesti u leju tako da nijedna ne pretekne.”

Večernje senke prikradale su se iz uglova sobe. U tami je nestala i kutija s masnim kolačem na kuhinjskom stolu. Upravnik je skrenuo pogled s prozora i nastavio s pričom.

„Ostavili smo lukovice da se nekoliko dana suše na suncu i onda smo ih posadili. Cvetnom lejom se dugo niko nije bavio, zemlja je bila tvrda kao kamen. On ju je poškropio iz kantice za zalivanje, pa razbio majušnim ašovom, onim što deca koriste na pesku. Jedino takav smo i imali. Sve je radio levom rukom, naravno, i za tili čas je leja bila puna zdrave, divne zemlje.”

Sedela sam i slušala.

„Konačno smo bili spremni za sađenje. Iskopao je plitke rupe po šari koju je sam smislio. Stavio bi lukovicu na levi dlan, pružio je prema meni i ja bih je bradom ugurao u rupu. Njegova šaka bila je lepa i takva, umrljana blatom, kao i kad je držala olovku i zapisivala brojeve. Sunčeva svetlost je svetlucala na njegovom dlanu, na prstima je imao crvene pruge od drške ašova. Lukovice je držao u napola skupljenoj šaci i svaki put kad bih približio bradu, bol u grudima bi postao nepodnošljiv. Šare na njegovim prstima, blede vene, toplina njegove kože, miris – sve mi je smetalo. Zadržavao sam dah i nastojao da sakrijem šta osećam dok sam bradom gurao lukovicu u rupu.”

Kad je završio priču, imao je ukočen pogled, nije ni treptao. Uzdahnua je, zatvorio oči i pitao da li bih ga pustila da se malo odmori.

Padao je mrak. Između nas je gotovo bleštala bela posteljina na krevetu. Kiša je i dalje padala, tama ju je progutala.

Počeo je da diše polako i pravilno i blago je utonuo u san. Gledala sam predmete po sobi – zidni sat, jastuci, stalak za novine, pernica – i čekala da mi se oči naviknu na slabu svetlost. Sve je bilo mirno i tiho, kao da je zaspalo zajedno s upravnikom.

U toj tišini, ušima sam najednom osetila drhtaje i odmah sam znala da je reč o pčelama. Ravno brujanje, na istoj talasnoj dužini. Ako se koncentrišem, pomislila sam, mogla bih da čujem kako im se krila trljaju. Bio je to prigušen, težak zvuk, previše dubok da bih ga pomešala s kišom, dahtao je u meni monotonu ariju koju peva kuća. S druge strane prozora lale i pčele su se gubile u tami.

Onda mi je pred noge pala jedna kap. Padala je polako, tačno ispred mojih očiju, pa čak i na toj slaboj svetlosti mogla sam da procenim njenu veličinu i gustinu. Podigla sam pogled prema tavanici. Okrugla mrlja je dobila izdanke, račvala se kao ameba i proširila tačno iznad moje glave. Bila je ogromna, ispupčila se i počela da se odvaja od tavanice. Iz samog središta kapale su kapi ujednačenim ritmom.

„Šta bi to moglo da bude?“, promrmljala sam. Tečnost je bila gušća i teža od kiše koja je napolju padala. Kapi su na tepihu stajale kao perlice, nisu se razlivala.

Tiho sam pozvala upravnika, ali nije odgovorio. Krila su mi zujala u ušima kad sam oprezno pružila ruku prema kapima. Prva mi je okrznula vrh prsta, a onda sam skupila snagu i gumila šaku pravo ispod kapi. Sledeća je pala na moj dlan.

Bila je hladna. Sedela sam s nepomičnom šakom i pitala se da li da obrišem lepljivu kap maramicom ili da stegnem pesnicu i razmažem je. Još je kapi palo, sve jedna za drugom.

Zurila sam u baricu koja mi se napravila na dlanu i nisam mogla da pogodim šta je posredi. Upravnik je spavao, moj rođak je bio u odbojkaškom kampu, matematičar je nestao. Bila sam sasvim sama.

Dečak koji je rešavao matematičke probleme olovkom i posadio lukovice majušnim ašovom – kuda je otišao? Kap. Zašto su lale tako čudnih boja? Kap. Gde je moj rođak? Kap. Kako je upravnik toliko znao o zglobovima i mišićima mog rođaka?

Šaka mi je otežala i utrnula. Barica u dlanu bila je sve veća.

„Krv?“, rekla sam glasno iako sam jedva čula sopstveni glas od brujanja krila.

Krv. Znači takav je osećaj. Nikad nisam videla svežu krv. Jednom sam bila prisutna kad su kola udarila neku ženu. Imala sam deset godina i vraćala sam se kući s klizanja. Krv je bila posvuda na njenim visokim štiklama i pocepanim čarapama i po putu. Bila je tako gusta da je pravila male humke – kao ova.

Prodrimala sam upravnika i pozvala ga po imenu.

„Probudite se!“, vrištala sam. Krv je bila na čebet, na vrhovima mojih sandala. „Probudite se! Molim vas!“, vikala sam.

Još jače sam ga prodrimala, a njegovo telo bilo je samo jedna tamna grudva na krevetu. Mogla sam da ga podignem, ali nisam mogla da ga probudim vikom.

Brinula sam o rođaku. Htela sam opet da ga vidim, da vidim onaj stidljivi smešak i kako gura ram od naočara. Znala sam da odmah moram da ga potražim.

Napipala sam put do izlaza iz upravnikove sobe i otrčala uz stepenice. Svetla nisu bila upaljena, noć se uvukla u svaki kutak kuće. Nisam više obraćala pažnju na lepljivi sloj koji mi je bio po šakama i stopalima. Trčala sam niz predvorje, teško sam disala i srce mi je lupalo. Uši su mi bile pune pčelinjeg zvuka.

Vrata sobe mog rođaka bila su zaključana. Uхватила sam kvaku obema rukama i pokušala da ih silom otvorim, ali sam je samo ulepila.

Onda sam otrčala do matematičareve sobe. Ovoga puta vrata su se odmah otvorila i sve je bilo u istom redu kao i kad sam bila s upravnikom. I skije i autobuska karta, džemper i sveska – sve je mirno čekalo da se on vrati. Pogledala sam u orman i ispod kreveta, ništa. Moj rođak nije bio tu.

Konačno sam shvatila da treba da odem i vidim šta se događa iznad mrlje na tavanici, da vidim odakle kaplje. Ta misao mi se odjednom javila, jasna kao da sam naišla na važan stih u nekoj pesmi. Vratila sam se do stepenica i pronašla baterijsku lampu u ormanu za cipele u predvorju. Onda sam izašla.

Bila sam skroz mokra, i kosa i odeća, samo što sam prešla preko dvorišta. Kiša je bila sitna, ali se po meni rasula kao niti ledene paukove mreže.

Pokupila sam prazne gajbe koje su bile rasute po dvorištu i naslagala ih ispod upravnikovog prozora. Bila sam mokra i sama i ljuljala se na hrpi kutija, ali sam bila čudno smirena. Imala sam osećanje da me je neka nepoznata sila dovela u ovaj neverovatni položaj i govorila sam sebi da će se sve uskoro završiti i svet će se opet vratiti u svoje normalno stanje.

Iznad prozora, zarđala rešetka stajala je na ulazu u niski međuspratni prolaz. Išćupala sam je i ona je tupo udarila o zemlju. Gajbe i kutije su se zanjihale i ja sam se na trenutak uhvatila za prozor. Podigla sam pogled, kiša mi je padala po očnim kapcima, po obrazima i grlu. Prsti su mi bili klizavi, ali sam uspela da upalim baterijsku lampu i osvetlim prostor – osvetlila sam ogromnu košnicu.

U prvi mah nisam shvatila o čemu je reč. Nikad nisam bila tako blizu neke košnice. Ležala je postrance u tom dugačkom, niskom prostoru; bila je neverovatno velika, kao neki plod čudnog oblika, užasno naduven. Na površini su bile sićušne grudvice prekrivene šarom tankih crta. Toliko je narasla da je na više mesta pukla i med se prosipao kroz pukotine, kapao polako i gusto, kao krv.

Zvuk krila me je zaglušio dok sam zurila u košnicu. Pružila sam ruku da je dohvatim. Med je potekao, negde ispred mojih prstiju.

JOKO OGAVA, BAZEN

Bazen je prva knjiga Joko Ogave koja je objavljena na engleskom jeziku i odmah je doživela veliki uspeh. Nagrađena je priznanjem *Širli Džekson*, koje se dodeljuje za izuzetna književna ostvarenja na polju psiholoških romana i priča s elementima fantastike i horora.

Tri izvrsno napisane novele predstavljene u ovoj knjizi, pokazuju autorkino umeće da sačini napet zaplet koji čitaoca često dovodi u nedoumicu. U svakoj priči, naratorski glas je ravan, emocionalno udaljen, i u sve tri priče glavne junakinje su žene. Knjigu prožima atmosfera jezovitosti kakva se javlja u noćnoj mori, te opasan osećaj da lepota i bol mogu postojati istovremeno. Ogavina pripovedna tehnika mogla bi se uporediti sa iskrivljenim ogledalom: uobičajene reakcije su toliko iskošene da se pretvaraju u nešto potpuno neočekivano: slike se ređaju i povezuju na veoma iznenađujuće načine. U zavisnosti od čitaoca, to može da izazove čuđenje ili čak neku vrstu gađenja.

Naslovna priča govori o mladoj devojci Aji, koja se hvata ukoštac s rastućim osećajem otuđenosti od sopstvene porodice. Njeni religiozni roditelji odgajili su je zajedno s napuštenom decom koju su prihvatili na čuvanje u sirotište nazvano Svetionik. Porodične fotografije ispunjene su licima siročića, „a tu sam i ja”, kaže Aja, „izgubljene među njima”. Jedino dete s kojim oseća povezanost jeste dečak po imenu Đun. Aja svake nedelje odlazi na njegove treninge plivanja, i posmatra ga. Uživa u prekrasnim pokretima Đunovog tela, ali je nemogućnost da do kraja razvije strast koju oseća, dovodi do novog, nepoznatog iskustva. U njoj se razvija pakost i ona otkriva gotovo čulno zadovoljstvo u tome da muči maleno siročiće koje joj je prepušteno na brigu. Ogava smešta jedno kraj drugog uzvišeno i odurno, kao da želi da pokaže koliko su zapravo bliska ta dva osećanja.

I druge dve priče pokazuju autorkinu veštinu da prikaže fine nijanse okrutnosti. U *Dneviku trudnoće*, za koji je spisateljica dobila prestižnu Akutagavinu nagradu, još jedan udaljeni posmatrač: žena kod koje iz nekog razloga izostaju očekivane reakcije. Ona beleži teskobu i mučninu svoje sestre u trudnoći, pritom uživajući u sopstvenom apetitu: „Mislím na nju, sklupčanu u krevetu, okruženu svim tim mirisima i široko otvorim usta da sa zalogajem mesa

progutam i tamu.” Ovde Ogava koristi moćno književno sredstvo, često u dečjim pričama: u jukstapoziciju stavlja udobnost i strah, topli dom i blesak zuba. Nabijena dvosmislenošću, priča je strukturirana kao dnevnik, koji devet meseci sažima u niz nepovezanih trenutaka, pri čemu su zapažanja junakinje uvek čudna i potpuno neočekivana.

Poslednja priča, *Studentski dom*, iako najtradicionalnije ispričana, zapravo je najneobičnija, skoro bizarna. Veza između poznatog i opasnog ovde je posebno naglašena i čvrsta. Žena priprema sve što je potrebno kako bi smestila svog nećaka u studentski dom u kojem je i sama svojevremeno živela. Nakon što se doselio, njen rođak nestaje. Ili se bar tako čini. Male tajne o kojima je samo načula pre mnogo godina počinju da se šire pred njom i mesto koje je nekoć smatrala drugim domom sada izgleda strano. „Imala sam osećanje da me je neka nepoznata sila dovela u ovaj neverovatni položaj i govorila sam sebi da će se sve uskoro završiti svet će se opet vratiti u svoje normalno stanje.” Ogava pušta čitaoca da veruje kako priča ide ka tužnom, ali izvesnom objašnjenju: reč je, nažalost, o nesreći. Ali onda naglo menja smer pripovedanja – i odlazi u nepredvidljivo, neočekivano, zapanjujuće. Dok se junakinja penje stepenicama da otkrije tajnu studentskog doma, zapravo se čitava zbirka završava misterioznim podsećanjem: duboka, zapretna osećanja su tu, baš nadohvat naše ruke.

Table of Contents

BAZEN

DNEVNIK TRUDNOĆE

STUDENSKI DOM

JOKO OGAVA, BAZEN

Table of Contents

BAZEN

DNEVNIK TRUDNOĆE

STUDENSKI DOM

JOKO OGAVA, BAZEN